

T.C.
BİLECİK ŞEYH EDEBALI ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TARİH ANABİLİM DALI

SULTAN II. MAHMUD DÖNEMİNDE ADLÎ ALTINI DARBI
(1822-1827)

Yüksek Lisans Tezi

SERKAN KOL

Tez Danışmanı

Doç.Dr. Ömerül Faruk BÖLÜKBAŞI

Bilecik, 2020

10213919

T.C.
BİLECİK ŞEYH EDEBALI ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TARİH ANABİLİM DALI

SULTAN II. MAHMUD DÖNEMİNDE ADLÎ ALTINI DARBI
(1822-1827)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

SERKAN KOL

Tez Danışmanı
Doç. Dr. Ömerül Faruk BÖLÜKBAŞI

Bilecik, 2020
10213919

BEYAN

“*Sultan II. Mahmud Döneminde Adlî Altını Darbı 1816-1822*” adlı yüksek lisans tezinin hazırlık ve yazımı sırasında bilimsel ahlâk kurallarına uyduğumu, başkalarının eserlerinden yararlandığım bölümlerde bilimsel kurallara uygun olarak atıfta bulunduğumu, kullandığım verilerde herhangi bir tahrifat yapmadığımı, tezin herhangi bir kısmını Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi veya başka bir üniversitedeki başka bir tez çalışması olarak sunmadığımı beyan ederim.

SERKAN KOL

02.06.2020

ÖNSÖZ

Sultan II. Mahmud döneminde uzun süren savaşlar ve yapılan reformlar hazineyi mali açıdan zora soktu. Finansman temini konusunda sıkıntılar yaşayan devlet ricali, önce gümüş paraların tağşişi, ardından yeni tip altın sikkelerin tedavüle sürülmesiyle nakit para ihtiyacını karşılamaya çalışmıştır. Sultan II. Mahmud gümüş paraların ayarını en çok düşüren padişah olarak bilinmektedir. Literatürde askeri harcamaların finansmanında gümüş paraların tağşişinden çok yararlandığı sıkça vurgulanmaktadır. Ancak altın sikkelere müdahale ederek elde ettiği geliri de askeri harcamaların finansmanında kullanılmıştır. Literatürde bu husus yakın zamana kadar hiç bilinmemekteydi.

Sultan II. Mahmud'un piyasaya sürdüğü ilk altın sikke rûmî altınıydı. Ardından adlî altını piyasaya sürüldü. Adlî altınının Osmanlı para tarihindeki önemine dikkat çeken danışmanımın önerisiyle adlî altını hakkında arşiv kayıtlarını incelemeye başladım. Çok sayıda belge olduğunu gördüm. Hangi dönemde, ne kadar adlî basıldığı, bundan nasıl yüklü miktarda gelir elde edildiği, adlî basımında kullanılan hammaddenin kökeni, bunun içinde ne kadar yerli altın, ne kadar yabancı altın bulunduğu tespit edildi. Ayrıca literatürde surre veya darülhilafe altını olarak bilinen altınların da aslında adlînin bir türü olduğu ortaya çıktı. Tez arşiv belgelerine dayalı olarak kaleme alındığı için, literatürde daha önce bilinmeyen hususlar ortaya konuldu.

Danışman hocam olan Ömerül Faruk Bölükbaşı'nın lisans dönemindeki tavsiyeleri ve yol göstermeleri lisansüstü eğitimimde de devam etmişti. Tez konusunun belirlenmesinde ve tezin hazırlanmasında çok yardımcı oldu. Arşiv ve literatür konusundaki bilgilerini bana en iyi şekilde aktardı. Kendisine müteşekkirim.

Tez çalışması sırasında belge ve malzeme konusunda uzun süre çalıştığım Cumhurbaşkanlığı Osmanlı Arşivi'ne, ayrıca Gamze Güven, Fatih Sarıtaş, Hüseyin Çağret ve Nihat Tekdemir'e yardımları için teşekkür ederim. Eğitim hayatım boyunca desteklerini hiçbir zaman esirgemeyen annem ve babamın hakkını ödeyemem. Lisans ve yüksek lisans eğitimimde büyük katkısı olan ağabeylerim Selçuk Kol ve Şafak Kol'a müteşekkirim.

Serkan Kol

Bilecik 2020

ÖZET

Bu çalışmada Sultan II. Mahmud döneminde 1822-1827 yılları arasında basılan adlî altını ele alınmıştır. Yaşanan ekonomik ve mali sorunların çözülmesinde adlî altını bir finansman aracı olarak kullanılmıştır. Darphanede beş buçuk yıl boyunca adlî altınından toplam 44.835.728 adet basılmıştır. Basılan altının kuruş karşılığı 533.270.564,5 kuruş, elde edilen gelir de 111.277.776,5 kuruş olmuştur. Adlî altınından elde edilen gelir askeri giderlerin karşılanmasında büyük katkı sağlamıştır. Literatürde gümüş sikkelerin tağşiş edilmesinden sağlanan gelire çokça değinilmesine rağmen, altın sikkelerin finansman aracına dönüştürülmesi hususuna çok az temas edilmiştir. Tezde bu hususun altı özenle çizilmiştir. Varılan sonuçlar tablo ve grafiklerle desteklenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Osmanlı Para Tarihi, Sultan II. Mahmud, Adlî altını, Rûmî altını, tağşiş, darphane, kalpazanlık.

ABSTRACT

The adlî gold which was minted during the Mahmud II era and between the years 1822-1827 has been examined in this study. The adlî gold was used as a financial tool to solve economic and fiscal issues. It was minted in the number of 44.835.728 in the royal mint in five and a half years. This adli gold was equal to 111.277.776,5 Turkish piastre (kurus). The revenue acquired from adli gold became a contribution to countervailing military expenditure. Although there are many citations to the adulteration of silver coins in the academic literature, less contribution has been made to the gold coins particularly its conversion to a financial tool. This has been conscientiously mentioned in the dissertation. Acquired results have been supported with tables and graphics.

Key Words: Ottoman Fiscal History, Mahmud II, Adlî gold, Rûmî gold, adulteration, Royal mint, forgery.

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	I
ÖZET.....	II
ABSTRACT.....	III
İÇİNDEKİLER.....	IV
TABLolar LİSTESİ.....	VI
GRAFİKLER LİSTESİ.....	VII
GİRİŞ-Dünya Tarihinde Altın.....	1
Osmanlı Para Tarihinde Altın.....	3
Sultan II. Mahmud Döneminde Siyasî ve Mali Durum.....	5

BİRİNCİ BÖLÜM

OSMANLI PARA SİSTEMİNDE ADLÎ ALTINI

1.1, II. Mahmud Döneminde Tağşişler ve Altın Sikke Basımının Bir Finansman Aracına Dönüşmesi.....	9
1.2, Adlî Altının Tedavüle Çıkarılması.....	11
1.3, Adlî Altının Standartları ve Türleri.....	13
1.4, Adlî Altının Piyasadan Çekilmesi.....	16
1.5, Sahte Adlî Altını Basımı ve Kalpazanlık Faaliyetleri.....	16

İKİNCİ BÖLÜM

ADLÎ ALTINI BASIMINDA KULLANILAN KAYNAKLAR

2.1, Darphanenin Maden Temini.....	19
2.2, Adlî Altını Basımında Kullanılan Altının Miktarı ve Kaynakları.....	20

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

EMİSYON HACMİ VE DARP FAİZİ

3.1, Darphanede Basılan Adlî Miktarı.....	23
3.2, Adlî Altını Basımından Elde Edilen Gelir.....	24
3.3, Adlî Altını İle Birlikte Piyasada Tedavül Edilen Diğer Altın Sikkeler.....	26

SONUÇ.....	28
TABLolar.....	30
KAYNAKÇA.....	77
EKLER.....	81
ÖZGEÇMİŞ.....	89

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1: Emisyon Tablosu.....	30
Tablo 2: Basılan Adli Miktarı, Kuruş Karşılığı ve Elde Edilen Gelir.....	63
Tablo 3: Hicrî 1237-1243 Yılları Arasında Basılan Diğer Altın Sikkeler.....	69
Tablo 4: Hicrî 1237-1243 Yılları Arasında Basılan Altınlardan Elde Edilen Gelir.....	71
Tablo 5: Sikke Olarak Basılan Adli Altının Gram Altın Olarak Karşılığı.....	72
Tablo 6: Hicrî 1237-1243 Yılları Arasında Basılan Altın Sikkelerin Gram Altın Olarak Karşılığı.....	73
Tablo 7: Hicrî 1237-1243 Yılları Arasında Sikke Basımında Kullanılan Altının Menşei Bakımından Dağılımı.....	74
Tablo 8: Hicrî 1237-1243 Yılları Arasında Piyasadan Toplanan Yabancı Paraların Gram Altın Olarak Miktarları.....	75

GRAFİKLER LİSTESİ

Grafik 1: Hicrî 1237-1243 Yılları Arasında Basılan Altınlardan Elde Edilen Gelir....	71
Grafik 2: Adlî Basımında Kullanılan Altının Gram Cinsinden Miktarı ve Yıllık Değişimi.....	72
Grafik 3: Hicrî 1237-1243 Yılları Arasında Basılan Altın Sikkelerin Gram Altın Olarak Dağılımı.....	73
Grafik 4: Yerli ve Yabancı Sikke Kökenlilerin Yıllık Dağılımı.....	74
Grafik 5: Hicrî 1237-1243 Yılları Arasında Piyasadan Toplanan Yabancı Paraların Gram Altın Olarak Miktarları.....	76

GİRİŞ

1-) Dünya Tarihinde Altın

Altın (Au) periyodik tabloda Ib grubunda yer alır, yoğun sarı renkli ve kıymetli bir metaldir. Atom numarası 79 olup, atom ağırlığı ise 196,967'dir. Renginin sarı oluşu, parlaklığı, dayanaklılığı, şekil almaya elverişli olması ve saf halde bulunulması altının değerli bir metal olmasını sağlayan başlıca hususlardır. En ağır metallerden birisi olan altının ısı ve elektrik iletkenliği de çok iyidir. Doğada altın, bakır ve kurşun çökelleriyle beraber bulunur. Kayaç kütleleri halinde bulunması ise nadir bir durumdur. Altın kaynaklarının nasıl oluştuğuna dair kesin bir bilgi olmamakla beraber dünyanın derinliklerinden üst tabakalara doğru katı çözeltiler halinde taşındığı düşünülür. Som altın yumuşak olduğu için para ve mücevhere dönüştürülürken başka elementlerle karıştırılması gerekir. Ancak bu sayede gerekli sertliğe kavuşur. 28 gram ağırlığındaki bir altın kütlesi dövülerek 17 m² alanı kaplayacak kadar inceltilebilir. Altın ayarı (kırat) 24 birim üzerinden hesaplanır. 24 ayar altın saftır. 12 ayar altında ise sadece yüzde 50 oranında altın bulunur (AnaBritannica, 2004: 512-514).

Altının geçmişi insanlık tarihinin erken günlerine kadar geriye gider. Rengi ve parlaklığı sayesinde insanoğlunun ilk fark ettiği ve kullandığı madenlerden biri olmuştur. Kolay işlenebilmesi de altının önemli avantajlarından birisidir. Altının parlak sarı rengi göz alıcı olmasını sağlamıştır. Kadınlar altını süslenmek ve güzel görünmek için, hükümdarlar kudret ve iktidar sembolü olarak kullanmış, hepsinden daha önemlisi altından basılan sikkeler ekonominin en önemli mübadele aracı olmuştur. Altın savaş araç gereçlerinde de kullanılmıştır. Eski Türklerde altın miğferlerde, Oğuz beyleri tarafından mızraklarının uç kısımların da kullanılmıştır. Yüzyıllarca insanlar dağlardan gelen nehirlerin sığ sularında elek yardımıyla altın toplanmaya çalışmıştır. Toprak elekten geçirilir, böylece altın parçacıkları ortaya çıkarılırdı. Zamanla teknolojiye yaşanan gelişmeler altın çıkarma işlemlerinin daha da kolaylaşmasını sağlamıştır.

Dünyanın farklı bölgelerinde yapılan arkeolojik kazılarda tarihin farklı dönemlerine ait altın mücevherata rastlanılmaktadır. İnsanlık tarihinde yer edinmiş eski medeniyetlerin neredeyse tamamı altının değerinin farkındaydı. Eski Mısır altın işlemeciliği konusunda hayli ilerlemişti. Altın farklı bölgeler arasında ticari ilişkilerin

gelişmesini ve mal alışverişinin kolaylaşmasını sağlıyordu (Kaplan, 2004: 11; Alıç, 1985: 38-39; Topçu, 2010: 3-4; Maden Tetkik ve Arama Müdürlüğü, 2016: 3; Bernstein, 2008: 25-46).

İslam dünyasında devletin başına geçen hükümdarların sikke kestirip, hutbe okutması gerekirdi. İslamiyet'in ilk yıllarında Sâsâni ve Bizans sikkeleri kullanılmıştır. İlk İslam sikkeleri Emeviler döneminde basılmaya başlanmıştır. Abdülmelik b. Mervân zamanında ilk İslam dinarları basılmış ve bu sikkelerin üzerlerinde besmele ve kelime-i tevhid yazılmıştır. Daha sonra basılanların üzerinde ise hükümdarların isimleri, unvanları ve çeşitli dualar yer alırdı. Genellikle resim bulunmazdı. Bu dönemde basılan sikkelerin üzerine darp tarihide yazılmaya başlanmıştır. Abdülmelik b. Mervan zamanında basılan sikkeler, İslam devletlerinde kullanılacak tarzın ilk örnekleriydi. İslam dinarları dışındaki sikkelerin darphaneye götürülerek yeni sikkelere çevrilmesi gerektiğine dair emirname yayınlamıştı. Buna uymayanların ise cezalandırılacağı ifade edilmişti. Abdülmelik b. Mervân'ın dinarları 4,25 gr. ağırlığındaydı. Abbasiler devrinde de İslam dinarı aynı özelliklerini korusa da, zamanla mali sıkıntılar yüzünden ağırlığında değişmeler oldu. Abbasiler devrinde artık birçok yerde dinar darp edilmeye başlanmıştı. Bu devirde yaklaşık olarak 23 tane İslam dinarı basan darphane bulunmaktaydı. İslam dünyası bu kadar çok darphaneye ham madde sağlayabiliyor iken Avrupa altın bulma konusunda ciddi sıkıntılar yaşamaktaydı.

Haçlı Seferleri Avrupa'nın içine düşmüş olduğu ekonomik darlığı bir nebze olsun aşmasını sağladı. Floransa'da 1252 yılında zambaklı florin, Cenova'da 1284'te kuşlu genevino, Venedik'te ise ducato darp edilmiştir. Bu altın paraların ağırlığı 3,559 gramdı. Florin Türkmen beyliklerinin İtalyan şehirleriyle ticari münasebetleri sonucunda Batı Anadolu'ya da bir hayli yayılmıştı. Fatih Sultan Mehmed zamanına kadar en çok kullanılan altın paraydı. Daha sonra Venedik dukası ön plana çıktı. Osmanlılar daha sonra hem kendi bastıkları paraya, hem de Avrupa'dan gelen paralara filori demeye başladılar. Venedik dukası içinde aynı adı kullandılar. Osmanlıların ilk altın sikkeleri olan sultani de bu sikkeler örnek alınarak basıldı (İnalçık, 1996: 106; Sahillioğlu, 1994: 352-355; Tekin, 2009: 179-180; Sivrioğlu, 2014: 6-8).

2-) Osmanlı Para Tarihinde Altın

Osmanlı Devleti'nde altın mali işlemlerde, sarayda ve günlük hayatın birçok alanında kullanılırdı. Kuyumcu ve simkeşler altından takılar, süs eşyaları ve süslü kıyafetler yapardı. Devlet özellikle ziynet eşyası olarak altının çok fazla kullanılmasına sıcak bakmazdı. Özellikle mali sıkıntıların olduğu dönemde sert önlemler alır, altının darphaneden kaçmasına yol açacak şekilde kullanımına engel olmaya çalışırdı. Savaş zamanları nakit paraya duyulan ihtiyaç artar, saraydaki altın kap kaçak eritilerek sikkeye dönüştürülürdü. Zenginlerden ve ahaliden ellerindeki altını belirli bir kur üzerinden darphaneye satmaları istenirdi (Bölükbaşı: 2013: 69-106).

Osmanlı Devleti ticaret yolları üzerinde bulunduğu için topraklarından bol miktarda kıymetli maden geçirdi. Bu sayede darphane kıymetli maden ihtiyacını piyasadan kolaylıkla sağlıyordu. Tüccarların beraberinde getirdikleri yabancı altın ve gümüş paraların darphaneye getirilmesi istenirdi. Darphanenin çarşı ve pazarlardan topladığı yabancı sikkeler, maden ocaklarından gelenlere göre daha bol miktardaydı. Her ne kadar hâsılatı kısıtlı olsa da, Anadolu ve Rumeli'nin pek çok yerinde bulunan maden yatakları da darphane açısından önemliydi. Bunların işletilmesi ve çıkarılan madenin darphaneye sevki büyük önem taşıyordu. Emanet ve iltizam başta olmak üzere çeşitli yöntemlerle işletilirdi. Madenler miri malı sayıldığından devlet bunlardan ciddi miktarda vergi alırdı. 18. yüzyıla gelindiğinde madenler darphaneye bağlanmıştı. Maden işleten kişilerin geniş yetkileri vardı (Sahillioğlu, 1989: 533-534; Bölükbaşı, 2013: 76-80).

Osmanlı Devleti'nin kurulduğu yıllarda artık Bizans altını hyperpyron önemini yitirmişti. Floransa ve Venedik devletlerine ait olan florin ve duka ile Memlukluların eşrefisi Akdeniz havzasının en önemli sikkeleriydi. Venedik dukasının önemi 15. yüzyılın ortalarından itibaren daha fazla artmıştır. Osmanlı coğrafyasında 18. yüzyıla kadar en çok kullanılan yabancı altın sikke olarak önemini korumuştur. Venedik dukasına 17. yüzyıldan sonra yaldız altını denilmeye başlanmıştır (Pamuk, 1999: 23-29; İnalçık, 2017: 295).

Osmanlı Devleti'nde ilk altın para Fatih Sultan Mehmed döneminde basılmıştır. Ancak daha öncesinde Venedik dukasının taklitleri de basılıyordu. Fatihin ilk altın

sikkeyi bastırması saltanatının son dönemlerine denk gelmektedir. Ancak tam olarak ne zaman basıldığına dair kaynaklarda herhangi bir bulguya denk gelinmemiştir. Bu altınlara “sultanî” ismi verilmekte; ayrıca sikke-i hasse, hasene-i sultaniyye ve hasene olarak da adlandırılmaktaydı. Osmanlı sultanisi Venedik dukası model alınarak basılmıştır. Ayarı 23,5 olan sultanînin vezni ise 1 dirhem, 1 kırattı. Bu dönemde basılan altın sultanînin ön yüzünde (darib-ün nadri sahib-ül-izzi ve’n-nasri, fi’l-berri ve’l-bahri) unvanı ile arka yüzünde ise sultan ve babası için Han elkabı ile adı, (azze nasrühü) ifadesiyle darp yeri ve tarihi yazılıdır. Altın paralar üzerine konulan bu tarz elkab ve unvanlarda bazen değişiklikler olurdu. Fatih Sultan Mehmed devrinden sonra yeni fethedilen yerlerde ki darphanelerde de altın sikkeler basılmıştır. Yavuz Sultan Selim döneminde Suriye, Mısır ve Hicaz Osmanlı topraklarına katıldığı zaman buralarda ki darphanelerde de altın paralar basılmıştır. Özellikle Mısır darphanesi Osmanlı Devleti için çok önemli bir para basım merkezi olacaktır (Sahillioğlu, 1958: 105-111; Galip, 1890: 53).

Osmanlı sultânîsi uzun süre değişmeden kalmış, 17. yüzyılda akçe çok sayıda müdahaleyle karşı karşıya kalmasına rağmen altın sikkelere dokunulmamıştır. Sultan II. Mustafa döneminde ayarı bir miktar düşürülmüş, üzerine tuğra vurulan bu altınlara “cedid eşrefi” ve “tuğralı” denilmeye başlanmıştır. Altın sikkeler üzerinde yapılan en önemli düzenlemeleri ise Sultan III. Ahmed gerçekleştirdi. Bu dönemde zencirli altın, cedit İstanbul altını, fındık altını, zer-i mahbub gibi isimlerle anılan çok sayıda yeni altın türü piyasaya sürüldü (Çağret, 2018: 3-6).

Sultan III. Ahmed gibi çok farklı türde ve sayıda altın sikkenin basıldığı bir dönemde Sultan II. Mahmud dönemidir. Bu dönemde zer-i mahbub, zencirli, fındık, cedit İstanbul gibi eski altınların basımı sürdürülmüş, ancak pek çok başka altın türü de piyasaya çıkarılmıştır. Sultan II. Mahmud’un altın sikke basımını bir gelir kapısı haline getirmiştir. Nitekim bu dönemde Atik ve Cedit Rûmî basılırken 36 tonun üzerinde altın kullanılmış; 31 milyon kuruşu aşkın gelir elde edilmiştir (Çağret, 2018: 89). Rûmîye ek olarak Adlî, Hayriye, Mahmudiye gibi altın türleri de basılmıştır (Ölçer, 1970: 13-17).

1844 yılında tamamlanan Tashih-i Sikke reformu ise Osmanlı para tarihinde yeni bir dönem başlatmıştı. Yapılan reformla birlikte mevcut sikkelerin hepsi piyasadan çekilmiş, standart bir sistem inşa edilmişti. 1844’te yapılan Tashih-i Sikke reformuyla

100 gümüş kuruş=1 altın lira esası benimsendi. Bu dönemde basılan kuruşlar altı kırat (1,202 gram) ağırlığında, %83 ayarındaydı. Saf gümüş içerikleri ise bir gramdı. 100 kuruş değerindeki 1 altın lira ise 2 dirhem 4 kırat (7,216 gram) ağırlığında, binde 916,5 ayarında ve iki dirhem bir çekirdek (6,6 gram) miktarında saf altın içermektedir. Bunların yarım çeyrekleri olduğu gibi, beşliğe kadar katları da basılmıştı (Pamuk, 1999: 222-229; İsmail Galib, 1307: 426-442).

Osmanlı para tarihinde altınla ilgili zikredilmesi gereken bir diğer uygulama ise Sultan II. Abdülhamid döneminde, 1898 yılında ziynet altınlarının piyasaya sürülmesiydi. Normal liralardan bir miktar farklı olan bu sikkeler halkın büyük rağbetine mazhar olmuş, çeyrekten beşibiryerdeye kadar değişik türleri basılmıştı. Ziynet altınlarına gösterilen rağbet, devletin bu sikkelerden kayda değer miktarda gelir elde etmesini sağlamıştı (Bölükbaşı, 2016: 113-132).

3-) Sultan II. Mahmud Döneminde Siyasi ve Mali Durum

Sultan II. Mahmud, 28 Temmuz 1808 tarihinde Rusçuk Ayanı Alemdar Mustafa Paşa'nın başını çektiği hizbin desteğiyle tahta geçmiştir. Reformcu kimliğiyle ön plana çıkan II. Mahmud, çok çalkantılı bir dönemde padişah olmuştur. Cülusundan önce III. Selim katledilmiş, Yeniçeri isyanları nedeniyle devlet otoritesi sarsılmış; devlet siyasi, malî ve idarî açıdan büyük bir buhranın içine düşmüştü. Rus Çarlığı ve İngiliz Kraliyeti ile Osmanlı Devleti arasında savaş devam ediyordu. II. Mahmud saltanatı müddetince de pek çok gaileyle uğraşmıştır. İktidar süreci genellikle iki döneme ayrılarak incelenir. Birincisi Yeniçeri Ocağı'nın kaldırılışına kadar geçen süreç, ikincisi ise ocağın ilgasından sonra padişahın reformlar konusunda önünün açıldığı dönemdir. İkinci dönemde yapılan ıslahatlar ve merkeziyetçi bir devlet kurma yönündeki çabalar Osmanlı devlet ve toplum yapısını kökten değiştirecek nitelikteydi (Câbi Ömer Efendi; 2003: 177-178; Beydilli, 2003: 353-354; Çelik, 2010: 23-39).

Sultan II. Mahmud tahta çıktığı esnada Osmanlı Devleti dış siyasetinde Fransa yanlısı bir politika takip etmekteydi. Bu durum Osmanlı Devleti ile Rusya ve İngiltere arasında savaş çıkmasına sebep olmuştu. Savaş bir süre sonra sona ermiş, fakat Ruslarla yapılan Bükreş Barış Antlaşması (28 Mayıs 1812) Besarabya'nın elden çıkmasına yol

açmıştı. Osmanlı Devleti antlaşmadan sonra Sırlara muhtariyet vermek zorunda kalmıştı. Osmanlı idaresindeki Hristiyan azınlıklar arasında ayrılıkçı hareketler iyice güçlenmeye başlamış, 1821 yılında başlayan Rum isyanı bu durumu daha da açık bir şekilde göstermişti. Yüzyıllardır Osmanlı idaresinde serbestçe yaşayan Rumlar, Hristiyan tebaa arasında en ayrıcalıklı konumdaydı. Ticaret sayesinde zenginleşmişlerdi. Rumlar Avrupa kamuoyunda büyük bir propaganda faaliyeti yürütmüşler, Antik Yunan'a yönelik sempatiyi de kullanarak büyük destek kazanmışlardı. Avrupa zaten öteden beri Türk aleyhtarı bir tutuma hazırды. İsyancı Rumların lideri Aleksander İpsilanti'ydi. Kısa sürede yayılan isyanı bastırmak Osmanlı Devleti açısından hiç kolay olmadı. Yeniçerilerin disiplinsizliği ve devletin mali sıkıntıları isyanın bastırılmasının önündeki en büyük engellerdi (Çelik: 2013: 184; Beydilli, 2003: 353-354; Jorga; 2012: 212; İsyanı bastırmak için düzenlenen askerî harekâtın masraflarının karşılanmasında yaşanan zorluklar için bkz. Bölükbaşı, 2016: 92-119).

Asiler karşısında çaresiz kalan Sultan II. Mahmud, isyanı bastırmak için Mısır Valisi Kavalalı Mehmed Ali Paşa'dan yardım istemiştir. Mehmed Ali Paşa'nın gönderdiği birlikler isyancıları mağlup etmişse de, Avrupalı büyük devletlerin Rumlar lehine müdahalesi sonucu belirlemiştir. Navarin'de demirlemiş olan Osmanlı-Mısır donanması ani bir baskınla yakılmış (20 Ekim 1827), Fransızlar Mora'ya asker çıkarmış, Ruslar da Osmanlı Devleti'ne savaş açmıştı. Bu arada II. Mahmud 1826 yılında Yeniçeri Ocağı'nı ilga etmiş, böylece Osmanlı Devleti hem ordusuz, hem de donanmasız kalmıştı. Edirne önlerine kadar gelen Ruslar, Osmanlı Devleti'ne şartlarını kabul ettirdiler. Mora'da bağımsız bir Yunanistan kuruldu (Çelik: 2013: 184; Beydilli, 2003: 353-354; Jorga; 2012: 212).

Yeniçeri Ocağı'nın ilgası Osmanlı tarihinde yeni bir dönemi başlatmıştı. Köklü reformlar yapmak isteyen padişahın önündeki en büyük engel ortadan kalkmıştı. "*Vak'a-i Hayriye*" olarak adlandırılan bu olay yapılacak büyük reformların önünü açmıştı. Askeriyede, bürokraside, toplumsal hayatta, vakıflar üzerinde, kılık kıyafet alanında önemli düzenlemeler yapıldı. Osmanlı Devleti ve toplumu batı tarzı kurum ve uygulamalarla tanıştı. Özellikle III. Selim zamanındaki olaylardan gereken dersler çıkarılarak buna yönelik uygulamalar hayata geçirilmişti.

Yeniçeri Ocağı kaldırıldıktan sonra yeni bir ordunun kurulması en önemli mesele haline geldi. Bu süreçte asıl zorlu mesele ordu kurmak amacıyla yapılacak faaliyetlerin finansmanıydı. Önem taşıyan diğer husus ise reformların kamuoyuna doğru bir şekilde anlatılmasıydı. 1831 yılında Takvîm-i Vekâyi adıyla bir gazete çıkarılmaya başlandı. Yapılan yeniliklerin bir kısmı Avrupa tarzı bir yaşam biçimini Osmanlı topraklarına getirecek mahiyetteydi. Devlet hizmetinde çalışan idari görevliler için ceket, pantolon ve fes giyilmesi zorunlu hale getirildi.

İdari mekanizmaya çeki düzen vermek için Avrupa tarzında Hariciye, Dâhiliye, Maliye, Evkaf nezaretleri kuruldu. Ayrıca bunlara ilaveten birtakım meclisler teşkil edildi. Taşra idaresini tanzim için de muhtarlıklar kuruldu. Ulaşım ve haberleşmeyi geliştirmek için posta teşkilatı modernleştirildi. Eğitim konusuna da büyük önem veren Sultan II. Mahmud, Rum isyanı sırasında görevine son verilen veya öldürülen Rum tercümanların yerini doldurmak için Tercüme Odası'nı kurdurdu. Burada Müslüman gençlere yabancı dil öğretilecek, bunlar da devletin ihtiyacı olan nitelikli insan gücünü karşılayacaklardı. Bu sayede Osmanlı topraklarında Fransızcanın ve Avrupa kültürünün etkisi artmaya başladı (Beydilli, 2003: 354-356; Ortaylı, 2018: 54).

II. Mahmud'un yürüttüğü reformların temel amacı merkeziyetçi bir devlet tesis etmektir. Kendisi tahta ayanların desteğiyle çıkmış, karşılığında ayanlarla Sened-i İttifak'ı imzalamıştı. Tahta çıkmasında başlıca destekçisi olan Alemdar Mustafa Paşa'yı sadrazam olarak tayin etmişti. Ayanlar İstanbul'dan ayrıldıktan sonra yeniçeriler bir isyan çıkartmış ve Alemdar Mustafa Paşa bu isyanda hayatını kaybetmiştir. Böylelikle II. Mahmud Alemdar Mustafa Paşa'nın gölgesinde kalmaktan kurtulmuştu. Ardından zaman içinde ayanların hepsini tasfiye etti. Onların gücünün kırılması sayesinde taşrada merkezi idarenin hâkimiyeti yeniden tesis edildi (Mert, 1991: 197-198; Özkaya, 2014: 370). Merkezi idareyi taşrada etkili kılma yolunda Sultan II. Mahmud'u en çok uğraştıran mesele Mısır Valisi Kavalalı Mehmet Ali Paşa'nın isyanıydı. Mısır Valisi'nin ordusu Kütahya'ya kadar gelmiş, yol üzerinde Osmanlı kuvvetlerini mağlup etmişti. Çaresiz kalan II. Mahmud'un Ruslardan yardım istemesi üzerine Hünkâr İskelesi Antlaşması (8 Temmuz 1833) yapılmıştı. Gelişmeler boğazlar sorununun ortaya çıkmasına yol açmış, sonuçta büyük devletlerin yardımıyla Mısır ordusu dizginlenebilmişti (Çelik, 2013: 184; Beydilli, 2003: 353-354; Jorga, 2012: 212).

Reformları hayata geçirirken Sultan II. Mahmud'u en çok uğraştıran sorunlardan biri de malî sıkıntılardı. Yeni kurulan ordunun ve devlet dairelerinin masrafları bir hayli fazlaydı. İsyanların ve bir türlü sonu gelmeyen savaşların maliyeti de çok yüksekti. İsyanları bastırmak, reformları gerçekleştirmek ve ordunun ihtiyaçlarını karşılamak için nakit para gerekiyordu. Bu dönem de esham satışı, dolayısıyla iç borçlanma devam etmiştir. Devlet bütçe açıklarını kapatmak için yed-i vahid uygulamasını başlatmış, iç ticarete girmiştir (Genç, 2013: 378-383). Ancak Padişah'ın en büyük gelir kaynağı sikkeler üzerinde yaptığı düzenlemeler olmuştur.

BİRİNCİ BÖLÜM

OSMANLI PARA SİSTEMİNDE ADLÎ ALTINI

1.1. II. Mahmud Döneminde Tağışlar ve Altın Sikke Basımının Bir Finansman Aracına Dönüşmesi

Sultan II. Mahmud dönemi Osmanlı para sistemi incelendiğinde iki husus özellikle dikkat çeker. Bunlardan ilki gümüş paraların, esas olarak da kuruşun tağışlarıdır. Kuruşun gümüş içeriğinin azaltılmasıyla Osmanlı hazinesi ciddi miktarda gelir elde etmiş, yaşadığı mali sorunları bir nebze olsun hafifletebilmiştir. İkinci husus ise II. Mahmud döneminde çok farklı türde altın sikke basılmasıdır. Bu kadar çok altın sikke basılmasının altında, altın sikke basımının ve elde edilen gelirin bir finansman aracına dönüştürülmesi yatar. Devlet cebri tedbirlerle piyasaya sürdüğü altın sikkeleri yüksek kurdan tedavül ettirmiş, böylece elde ettiği geliri de mali sıkıntıların aşılmasında kullanmıştır (Bölükbaşı, 2016: 92-119).

Sultan II. Mahmud'un saltanatının ilk yıllarında III. Selim ve IV. Mustafa döneminde tedavülde olan sikkelerin benzerleri basılmış, kuruşun vezin ve ayarına çok fazla dokunulmamıştır. Ancak daha sonra tağışlar artmış, özellikle Yeniçeri Ocağı kaldırıldıktan sonra zirveye çıkmıştır. Tahta çıktığında Osmanlı kuruşunun içinde yaklaşık 5,9 gram gümüş bulunuyordu. Takvimler 1832 yılını gösterdiğinde kuruşun gümüş içeriği 0,5 grama kadar düşmüştü. Kuruş yaşanan tağışlar sonucu Venedik dukası ve İngiliz Sterlini karşısında yüzde 90'lık bir değer kaybetmişti. 1832 yılından itibaren mali koşullar biraz düzeltilerek kuruşun gümüş içeriği 0,94 grama yükseltilmiştir.

Tağışlar kısa vadede devlet hazinesine fayda sağlasa da, orta ve uzun vadede çok ciddi zararlar veriyordu. Devletin sürekli olarak tağış yapması halk üzerinde olumsuz etkiye yol açıyordu. Halk yerli paraları elinde tutmaktan vazgeçip, yabancı sikkelere yöneliyordu. Tağışlara karşı en büyük tepkiyi payitahtta bulunan askerler, memurlar, esnaflar ve düşük ücretle çalışan işçiler veriyordu. Tağış uygulamasından en çok faydalanan ise para sisteminde ortaya çıkan istikrarsızlıktan istifade eden kalpazanlar oluyordu. Tedavüle sürülen sikkelerin gümüş içeriği düştükçe kalpazanlar

da düşük ayarlı gümüş sikkeler çıkarmaya başlamışlardı (Pamuk, 1999: 204-217; Bölükbaşı, 2013: 12).

Sultan II. Mahmud'un ilk döneminden itibaren madenlerden darphaneye bir hayli gümüş gelmekteydi. Gelen bu gümüşten çeşitli ayar ve vezinde sikkeler basılmıştı. Basılmaya başlanan ilk gümüş sikkelerden birisi cihâdiye, Hicrî 1225 (Mîladi 1810-1811) yılında piyasaya sürülmüştür. II. Mahmud'un ilk gümüş sikkelerinden olan cihâdiyenin askeri masrafları karşılaması bekleniyordu. Tağşişlere halkın gösterebileceği tepkileri azaltmak için özellikle bu isim kullanılmıştır. 5 kuruş değerinde olan cihâdiyelerin vezni ise 8 dirhemdi. Cihâdiyelerin 2,5 ve 1 kuruşlukları da basılmıştır.

Adlî altının basımına kadar madenlerden darphaneye 54 ton civarında gümüş gelmişti. Bu gümüşten ilk başta cihâdiye basılmış ardından, 2 dirhemlik ve 3 dirhemlik iki sikke daha piyasaya sürülmüştü. 2 dirhemlik ve 3 dirhemlik sikkelerin ayarı %51'di. 3 dirhemlik sikkeler cihâdiye ile birlikte aynı yıllarda basılmaya başlarken 2 dirhemlik sikkeler Hicrî 1236 (Mîladi 1820-1821) yılında basılmıştır. Bu dönemde gümüşün piyasadaki fiyatı artmış ve çarşı pazarda problemler oluşmaya başlamıştır (Bölükbaşı, 2016: 99-101).

Sultan II. Mahmud tahtta kaldığı süre boyunca çok değişik ayar ve vezinde altın sikkeler de bastırmıştır. Yukarıda da belirtildiği üzere bunun temel sebebi altının bir finansman aracına dönüştürülmüş olmasıdır. Söz konusu altın sikkeler rûmî, adlî, hayriye, surre, mahmudiye gibi adlarla anılmıştır. Bir finansman aracı olarak ilk kullanılmaya başlanan sikke rûmî altınıdır. 1816 yılında basılmaya başlanan ilk rûmîler 24 kırat ayarında ve 1,5 dirhem vezninde piyasaya sürülmüştür. İlk basılan rûmî altınlarının halis altın içerikleri 4,61 gramdır. Rûmî altını ilk piyasaya çıktığında diğer altın sikkelere oranla ağır olup, altın içeriği de fazlaydı. Devlet piyasaya sürülen bu altın sikkeden ciddi miktarda kâr elde etmek için altın içeriğinin üzerinde bir fiyatla piyasaya sürmüştü. Basılan bu altının değeri 25 kuruş olarak belirlendiği için halk arasında yirmi beşlik olarak da anılmıştır. Bir süre sonra rûmîlerin altın içerikleri 4,61 gramdan 3,858 grama düşürülmüştür. Çünkü kuruşun değeri düşmeye başladıktan sonra darp faizinden elde edilen gelir de azalmaya başlamıştı. Yabancı altın sikkelerin de değerleri yükseliyordu. Devlet bu durum karşısında rûmînin tedavül fiyatını artırmayı değil, altın

içeriğini azaltmayı tercih etmiştir. Bu yeni rûmîlerin piyasa fiyatı aynı kalırken ayarı ise 19 kırat 1 buğday olarak belirlenmiştir. Böylelikle darp faizinin düşmesinin önüne geçilmek istenmiştir.

Darphanede 4,61 gram altın içeriğe sahip olarak 1816-1821 yılları arasında basılan rûmîlerin miktarı 6.199.318 adetti. Bunların gram altın cinsinden karşılığı ise 28.578.855,98 gramdı. Beş yıl içinde basılan rûmî altının kuruş karşılığı ise 154.982.950 kuruştı. 1821 yılında altın içeriği 3,858 grama indirildikten sonra ise 1.955.271,5 adet rûmî basıldı. Bunların gram altın cinsinden karşılığı ise 7.543.437,447 gramken, kuruş karşılığı ise 48.881.787,5 idi. Her iki dönemde yani toplam altı yıllık süreçte, 8.154.589,5 adet basılan rûmî altını basılmıştı. Kullanılan altın miktarı ise 36.122.293,427 gramdı. Dolayısıyla kullanılan altının toplam miktarı yaklaşık 36 tondu (Çağret, 2018: 16-36). Verilen rakamlardan da anlaşılacağı üzere devlet altın sikke darbını önemli bir gelir kapısına dönüştürmüştü.

1.2. Adlî Altınının Tedavüle Çıkarılması

Sultan II. Mahmud'un iktidarı boyunca yaşanan sorunlar arasında malî meselelerin ayrı bir yeri ve önemi vardı. Savaşlar ve iç isyanlar büyük masraflara yol açtığı gibi, yapılan reformların sebep olduğu harcamaların karşılanması kolay olmuyordu. Padişah ve devlet ricali malî sorunların aşılması için çeşitli yollar aramaktaydı, ancak kalıcı çözümler yerine kısa vadeli önlemler alınabiliyordu. Bunların başında da para sistemine yapılan çeşitli müdahaleler gelmekteydi. Sultan II. Mahmud nakit paraya duyulan ihtiyacı karşılamak için öncelikle gümüş sikkeleri tağşiş etmiştir. İkinci yöntem olarak da çok sayıda altın sikke tedavüle sürmüş, bunları cebri tedbirlerle yüksek kurdan tedavül ettirerek bir finansman aracına dönüştürmüştü.

Adlî altınının doğuşunda da ordunun ihtiyaçlarının karşılanamaması ve devlet hazinesinin yaşadığı finansman sıkıntıları etkili oldu. Rum İsyanı nedeniyle Mora bölgesine sevk edilecek askeri birliklerin giderlerinin karşılanması gerekiyordu. Devletin acil olarak nakit paraya ihtiyacı vardı. Padişah devlet adamlarından bu sorunun bir an önce çözülmesini istiyordu. Bu hususta çeşitli toplantılar yapılıyordu. Padişah toplantılara bazı kişilerin katılmasını özellikle istiyordu. Bunlar arasında Şeyhülislam ve

darphane mubayaacısı Kazaz Artin dikkat çekmektedir. Neticede rûmîye göre daha yüksek ayarlı, ancak daha hafif bir sikke basılması kararı alındı. İlave olarak piyasada altın ve gümüş kullanımının sınırlandırılması, eski sikkelerin darphaneye getirilmesinin mecburi tutulması hükme bağlandı. Bunlar belirlenen bir fiyat üzerinden darphane tarafından satın alınacaktı. Halkın ellerindeki altın ve gümüşü darphaneye getirmesini teşvik etmek için Şeyhülislam'dan da fetva alındı. Fetvada devletin geçtiği bu zorlu dönemde altın ve gümüş kullanmanın haram olduğu, bunları darphaneye getirmenin farz olduğu ifade ediliyordu (HAT, 564/27699; HAT, 1275/49507; HAT, 1275/49507-B; Bölükbaşı, 2016: 105-106). Darphaneye getirilen altının bir dirhemine 16 kuruş (640 pare), gümüşün dirhemine ise 32 pare verilecekti. Yeni altın sikke piyasaya sürüldükten sonra eski altın sikkelerin tedavülü de yasaklanacaktı (Bölükbaşı, 2013:106). Altın ve gümüş kullanımının sınırlandırılması öteden beri yapılan bir uygulamaydı. 1787-1792 Osmanlı-Rus Savaşı'nda da kıymetli maden kullanımına kısıtlama getirilmiş, darphaneye getirilen ve devletin belirlediği fiyattan darphaneye satılan altın ve gümüş sayesinde emisyon artışı sağlanmıştı (Bölükbaşı, 2013: 115).

Piyasaya sürülecek yeni altın sikkenin ismi, Sultan II. Mahmud'un mahlasına istinaden “*adlî*” olarak belirlendi. Sikkeler Hicri 1237 yılının Zilhicce ayında (Ağustos-Eylül 1822) darphanede basılmaya başlandı. Vezni 0,5 dirhem (1,603 gr.), ayarı 20'ydî. Her bir adlî altının içinde 1,336 gram saf altın vardı. Tam, yarım ve çeyrekleri basıldı. Tamının 10, yarımının 5, çeyreğinin ise 2,5 kuruşa tedavül etmesi kararlaştırıldı. Ancak iki ay sonra tamının rayici 12, yarımının ki ise 6 kuruşa çıkarılmıştır. Çeyreği 2,5 kuruşa tedavül etmeye bir süre daha devam etmiştir (HAT, 564/27699; HAT, 564/27648; C.DRB, 31/1525; Cevdet, 1858: 97; Es'ad Efendi, 2000: 272-273; Bölükbaşı, 2016: 107).

Yukarıda da temas ettiğimiz üzere Sultan II. Mahmud altın sikke basımını tıpkı gümüş sikkelerin tağşışinde olduğu gibi bir finansman aracına dönüştürmüştü. Çok sayıda altın sikke basarak ve bunları yüksek kurdan piyasada tedavül ettirerek darphane büyük gelir sağlıyordu. Rûmî altını başlangıçta ciddi miktarda kâr bırakırken zamanla gelir getirmemeye başlamıştı. Rûmî altını Hicri 1231 yılı Cemâziyelâhir ayında tedavüle girdiğinde altın içeriği 4,610 gram, tedavül fiyatı ise 25 kuruştı. Rûmî Hicri 1236 yılı Receb ayına kadar bu şekilde tedavül etmeye devam etti. Bahsi geçen aydan bir ay

sonra ise altın içeriği 3,858 grama indirildi. Tedavül fiyatı ise aynı kaldı. Rûmînin altın içeriğinin azaltılmasının temel sebebi kuruşun aynı dönemde kayda değer ölçüde değer yitirmesiydi. Devlet rûmî darbının kârlılığını korumak için bu adımı atmış, tedavül fiyatını arttırmak yerine, altın içeriğini azaltmıştı. Bu işlemden 17 ay sonra ise rûmî tedavülden çekildi. Kuruşun değer kaybı sürdüğü için yeni bir altın sikke çıkarmanın daha doğru olacağı kararına varılmıştı. Altın içeriği 3,858 gram olan ve 25 kuruşa tedavül eden rûmî yerine altın içeriği 1,336 gram olan ve 12 kuruşa¹ tedavül edecek olan bir sikke piyasaya sürüldü. Altın içeriği %36'sı kadar iken fiyatı %48'i kadardı. Bu hesap yeni sikkenin çok daha fazla gelir sağladığını göstermektedir.

Meseleyi başka bir açıdan da değerlendirebiliriz. Adlî basımı başlarken getirilen mecburiyet ile herkesin elindeki altını, dirhemi 16 kuruştan darphaneye satması zorunlu tutulmuştu. Darphane bu altın ile iki adet adlî basabiliyordu. Çünkü her bir adlînin içinde 0,5 dirhem (1,336 gr.) saf altın vardı. Bu durumda darphane bir dirhem altın için 16 kuruş ödüyor, elde ettiği iki adlîyi 24 kuruşa piyasaya sürüyordu. Dolayısıyla ciddi miktarda kâr elde ediyordu. Bu noktada para basarken bazı masrafların yapıldığını ve personel giderlerinin olduğunu unutmamalıyız. Ancak bu giderler elde edilen gelirin yanında sınırlı kalıyordu. Zamanla darphane piyasadan normal fiyatla altın temin etmeye başladıkça ve altının değeri yükseldikçe kâr oranı azalacaktı. Nitekim bu yüzden beş buçuk yıla yakın bir süre adlî basıldıktan sonra yeni bir sikke basımına geçilmiştir (Tablo I; Çağret, 2018: 38-77).

1.3. Adlî Altının Standartları ve Türleri

Tedavüle girdiği 1822 yılında adlî altının ayarı 20, vezni 0,5 dirhem (1,603 gram), halis altın içeriği ise 1,336 gramdı. İlk ay sadece tam adlî basılmıştı. Daha sonra yarım ve çeyreği de basılmaya başlandı. Yarım adlînin standartları tam adlî ile uyumluydu. Ancak çeyreği için durum biraz farklıydı. Çeyreğin ilk basıldığı ay olan Hicri 1238 Muharrem'de (Miladî Eylül-Ekim 1822) ayarı 19,199; vezni ise 0,125 dirhem (0,400 gram), altın içeriği ise 0,334 gramdı. Bu aydan sonra ise ayarı 18, vezni

¹ Adlî altını ilk başta 10 kuruş bedelle piyasaya sürülmüştü. Ancak iki ay sonra değeri 12 kuruşa çıkarılmış, bir önceki fiyatın sehven 10 kuruş olarak belirlendiği ilan edilmişti. (HAT, 564/27699).

0,156 dirhem (0,501 gram), altın içeriği ise 0,375 gram oldu. Uzun süre de bu şekilde basılmaya devam etti.

Adlînin rayici ise ilk başta tamı 10, yarımılığı 5, çeyreği ise 2,5 kuruş olacak şekilde belirlenmişti. İki ay bu şekilde tedavül ettikten sonra değişiklik yapılmış, adlînin tedavül fiyatı arttırılmıştır. Gerekçe olarak da darphane memurlarının hata yaptığı, adlînin daha yüksek fiyata tedavül etmesi gerektiği gösterilmiştir. Bundan sonra tamı 12 kuruşa, yarımılığı 6 kuruşa tedavül etmeye başladı. Çeyreği ise 2,5 kuruşa tedavül etmeye devam etmiştir. Çeyreğin rayicinde değişiklik yapılması ve 3 kuruşa çıkarılması için Hicrî 1239 yılı Şevval ayını (Miladî Mayıs-Haziran 1824) beklemek gerekecekti. Adlî altını tedavülden çekilene kadar bu rayiç fiyatıyla tedavül etmeye devam etti (D.DRB. MH, 259/58; D.DRB. MH, 268/25; D.DRB. MH, 272/56; D.DRB. MH, 273/16; D.DRB. MH, 323/15; HAT, 564/27699; HAT, 567/27822; D.DRB. MH, 268/25; D.DRB. MH, 272/56; D.DRB. MH, 273/16; Bölükbaşı, 2016: 107).

Hicrî 1239 yılı Şevval ayında çeyrek adlînin rayici 3 kuruş çıkarıldığı esnada, vezni 0,140 dirheme (0,450 gram), buna bağlı olarak altın içeriği de 0,338 grama indirildi. Ayarında herhangi bir değişiklik yapılmadı (D.DRB. MH, 323/15; HAT, 564/27652; HAT, 565/27728). Hicrî 1240 yılı Receb ayında (Miladî Şubat-Mart 1825) istisnai bir durum yaşanmış, basılan bazı tam ve yarım adlîler çeyrekler gibi 18 ayarında basılmıştır. İstisnai bir durum olan bu gelişme mutad uygulamaya aykırıdır (D.DRB. MH, 336/11; D.DRB. MH, 40/60).

Hicrî 1241 yılı Cemâziyelevvel (Miladî Aralık-Ocak 1825-1826) ayında önemli bir değişiklik yapılarak, adlî altının tamı ve yarımı ile çeyreği arasındaki uyumsuzluk ortadan kaldırıldı. Artık bütün adlî altınları 18 ayarında basılacak, daha evvel yarımında olduğu gibi çeyrek adlî de ayar, vezin ve altın içeriği bakımından tam adli ile uyumlu hale getirilecekti. Yeni standartlara göre tam adlî altını 18 ayarında basılacak, altın içeriği 1,202 gram olacaktı. Ancak vezni eskisi gibi yarım dirhem (1,603 gram) olarak kalacaktı. Yarım ve çeyrek de buna uygun şekilde, tamın yarısı ve çeyreği nispetinde basılacaktı. Sadece ilk ay olan Hicrî 1241 yılı Cemâziyelevvel ayında istisnai bir durum yaşanmış, çeyrek adlî 17,5 ayarında; 0,144 dirhem (0,463 gram) vezninde; altın içeriği ise 0,338 gram olacak şekilde basılmıştı. Ancak hemen ardından Hicrî 1241 yılı Cemâziyelevvel ayından itibaren bu istisnai durum terk edilmiş; çeyrek tam ve yarım ile

uyumlu bir şekilde basılmaya başlanmıştır. Bahsi geçen standartlar adlî basımının terk edildiği Hicrî 1243 yılı Cemâziyelevvel (Kasım-Aralık 1827) ayına kadar korunmuştur. Bu durumun tek istisnası Hicrî1243 yılı Rebîulâhîr ayında yaşanmış; çeyrek adlî 21 kırat ayarında; 0,125 dirhem (0,400 gram) vezninde; 0,350 gram altın içeriği olacak şekilde basılmıştır.

Adlî altınının türleri söz konusu olduğunda temas etmemiz gereken önemli bir diğer husus da sikkenin yazı ve nakışlarının nasıl değiştiği hususudur. Bu konuda arşiv belgeleri yeterli ölçüde bilgi vermemekte ve konu belli ölçüde muğlâk kalmaktadır. Dönemin vekayinüvisinin ve nümizmatların verdiği bilgileri kullandığımızda bu sorun büyük ölçüde aşılmaktadır. Bütün bu kaynakların verdiği bilgileri toplu olarak değerlendirdiğimizde üç tür adlî altını olduğu anlaşılmaktadır. İlki literatürde atik adlî olarak anılan ve ilk başta piyasaya sürülen altınlardır. Bunların bir yüzünde “Sultan’ül-berreyn ve Hakan’ül-bahreyn es-Sultan ibni Sultan”, diğer yüzünde ise adlî ibaresini de içeren Sultan II. Mahmud’un tuğrası ve “duribe fî Konstantiniyye 1223” yazmaktaydı (İsmail Galib, 1307: 371-372; Ölçer, 1970: 27-28). Daha sonra tarihini ve sebebini bilmediğimiz bir değişiklik yapılmış, sikkenin bir yüzüne padişahın tuğrası, diğer yüzüne ise “duribe fî dâri’l-hilâfeti’l-‘aliyye” ibaresi kazınmıştır. Literatürde adlînin bu türü “dârülhilâfe altını” veya “surre altını” olarak anılmaktaydı. Kanaatimiz darülhilafe olarak anılan altının adlînin bir türü olduğu yönündedir. Dolayısıyla ikinci tür adlîlere aynı zamanda darülhilafe diyebiliriz. Bunların bir kısmında “duribe fî dâri’l-hilâfeti’l-‘aliyye”, bazılarında ise “duribe fî dâri’l-hilâfeti’l-seniyye” ibaresi yer alıyordu (D.DRB. MH, 326/51; Es’ad Efendi, 2000: 272-273; Ölçer, 1970: 27-28; İsmail Galib, 1307: 371-372).

Hicrî 1239 yılı Cemâziyelevvel (Kasım-Aralık 1824) ayında ise bir nakış değişikliği daha yapılmıştır. Gerekçe olarak adlînin yazı ve nakışlarının sadeliği yüzünden kolayca taklit edilebilmesi gösterilmiştir. Hatta yabancı tüccarlar bile sahtesini imal ettirmeye başlamıştı. Nakış değişikliği konusunda şeyhülislamın da fikri alınmış, değişiklik kararının kesinleşmesiyle birlikte eski sikkelerin darphaneye getirilmesi kamuoyuna ilan olunmuştur. Bir tarafında padişahın tuğrası, ilaveten “Sultan-ı selatin-i zaman adlî Mahmud Han”; diğer yüzünde ise “duribe fî Konstantiniyyeti’l-mahruseti”, bunun etrafında ise “dame mülkühu ve saltanatuhu ila

ahiri'd-deveran" ibaresi yer alıyordu. Bu yeni tür adlî literatürde cedid adlî olarak anılmaktadır (D.DRB. MH, 309/47; D.DRB. HAT, 19/11; HAT, 564/27648; Es'ad Efendi, 2000: 272-273; Ölçer, 1970: 27-29; İsmail Galib, 1307: 371-374).

1.3. Adlî Altınının Piyasadan Çekilmesi

Sultan II. Mahmud altın sikke basımını bir finansman aracına dönüştürmüş, devlet hazinesinin yaşadığı mali sorunları aşabilmesi için çok farklı türlerde altın sikke bastırmıştı. Devlet ricali arasında yapılan uzun müzakereler sonucunda bu yola girilmişti. Bu amaçla önce rûmî altını, ardından adlî altını tedavüle sokulmuştu (Bölükbaşı, 2013: 107; Çağret, 2018: 20).

Adlî altını ilk başta ciddi miktarda kâr bırakıyordu. Ancak bu süreçte yapılan tağşişlerle kuruş hızla değer yitirmişti. Buna rağmen adlînin rayici uzun yıllar sabit kaldı. Bu durum darphanenin adlî basımından elde ettiği kârı reel olarak çok düşürdü. (Bu hususlarda eklerde yer alan tablolara bakılabilir).

Bu sebeple adlî altını yerine yeni bir sikke basılması ve daha yüksek kurdan piyasaya sürülmesi kararı alındı. Adlî yerine basılan yeni altın sikke, hayriye adıyla 1827 yılının son ayında piyasaya sürüldü. Yeni çıkarılan Hayriye altınlarının gümüş içeriği adlî altınlarından 0,205 gram kadar fazlaydı. Buna karşın kuruş karşılığı 8 kuruş arttırılmıştı. Dolayısıyla adlîyi bırakıp, hayriye basmaya başlamak darphane açısından çok daha kârlıydı. Hayriye basılırken piyasadaki adlîlerin darphaneye teslimi istendi. Halkın devletin içinde bulunduğu durumu göz önünde bulunduracağı ve yapılan düzenlemeye tepki göstermeyeceği bekleniyordu. Adlî altının kaldırılmasının bir diğer sebebi ise piyasada çok fazla taklit ve kalp altın dolaşmaya başlamasıydı (Ahmet Lûtfî Efendi, 1999: 207; D.DRB. MH, 400/76; D.DRB. MH, 397/86).

1.4. Sahte Adlî Altını Basımı ve Kalpazanlık Faaliyetleri

Kolay yoldan para kazanma isteği, tarihin her döneminde insanoğlunu meşru bulunmayan yollara sevk etmiş, birçok insan bu yüzden gayrimeşru yollara sapmıştır. İnsanların kolayca para kazanmak için yöneldiği yollardan birisi de kalpazanlıktır.

Kalpazanlık sahte para basma ve bunları piyasaya sürme faaliyetidir. Devlet hazinesine büyük zarar verirken, bu işi yapan üçkâğıtçıların önemli miktarda gelir elde etmesini sağlar. Devlet tarafından konulan ağır cezalar kalpazanları bir türlü caydıramamıştır.

Osmanlı Devleti'nde de kalpazanlığa her dönemde rastlanır. Fatih Sultan Mehmed döneminden itibaren kalpazanlık faaliyetleri resmi belgelere yansımaktadır. Fatih Kanunnâmesi'nde kalpazanların mallarının müsadere edilmesi gerektiği hükmü vardır. Sonraki devirlerde ise kalpazanlara kürek cezası, sürgün, el kesme ve idam gibi çok ağır cezalar da verilmişti (Sahillioğlu, 1958: 209-210).

Sultan II. Mahmud dönemi Osmanlı Devleti'nin gümüş sikkeleri en çok tağış ettiği ve birbirinden farklı birçok altın sikke bastığı dönemdir. Bu iki faktör kalpazanlık faaliyetlerinin artmasında etkili olmuş olmalıdır. Nitekim Osmanlı coğrafyasının birçok bölgesinde sahte para basma girişimleri olmuştur. Darphanenin basmış olduğu paranın içindeki değerli maden miktarı çok düşükse veya üzerindeki resim ve yazılar sade bir şekilde yazılmışsa kalpazanlar bu durumu fırsat bilmiştir. Adlî altını da ilk piyasaya sürüldüğünde üzerinde çok az yazı ve nakış vardı. Taklidi çok kolay yapılabilirdi. Bu durum kalpazanlara istedikleri fırsatı sunuyordu. Bunun üzerine devlet idarecileri adlî altınının üzerindeki yazıyı değiştirmiş ve kolayca taklit edilemeyecek hale getirmiştir (C.DRB, 63/3119; Ahmed Cevdet Paşa, 1301: 97).

Alınan tedbirlere rağmen kalp paraların çarşı pazarda kullanımının önüne geçilemiyordu. Yapılan denetimlerde bu tür sikkeler ele geçirilirse darphaneye gönderilirdi. Paranın kaynağı ve piyasaya kimler tarafından sürüldüğü araştırılırdı. Bir seferinde Vidin havalisinde sahte para kullanıldığı tespit edilmiş, bunların bölgedeki resmi görevlilere teslim edilmesi talimatı verilmişti. Kalp paralar canlı hayvan ticaretinde de kullanılıyordu. Görevliler tarafından yapılan araştırmada sahte sikkelerin Eflak tarafından geldiği anlaşılmıştı (HAT, 844/37912; HAT, 566/27791). 1825 yılında yaşanan bir olayda ise Oseb adlı bir kalpazan sahte adlî altını basımından tutuklanmıştır. Oseb ifadesinde kalp adlî basan başka kişilerin de isimlerini vermiş, bunlar küreğe konulmuştur (HAT, 566/27791-A; HAT, 564/27651).

Kalp adlî altınının çok miktarda piyasaya sürüldüğü bölgeler arasında Rumeli ve Akdeniz Adaları başta gelmekteydi. Kalpazanların içinde çok sayıda Rum vardı.

Anadolu şehirlerinde de kalp sikkelere rastlanıyordu. Sahte sikkelere dair payitahta gelen yazılarda, adlî altınının yazısının çok açık olmasının kalpazanların işini kolaylaştırdığı açıkça belirtiliyordu. Bu yüzden adli altınının yazı ve nakışları darphanede değiştirilmiştir (C.DRB, 57/2816; C.DRB, 6/279; HAT, 564/27648; HAT, 566/27791; Ahmet Lûtfî Efendi, 1999:207).

İKİNCİ BÖLÜM

ADLÎ ALTINI BASIMINDA KULLANILAN KAYNAKLAR

2.1 Darphanenin Maden Temini

Darbhâne-i Âmire para basımını sürdürebilmek için düzenli olarak kıymetli maden temin etmek zorundaydı. Darphanenin kıymetli maden ihtiyacını sağladığı iki ana kaynak vardı. Bunlardan biri maden ocakları, diğeri ise piyasaydı. Maden ocaklarından gelen altın ve gümüş çok yüksek oranda kâr bırakıyordu. Ancak miktarı sınırlıydı. Piyasadan temin edilen kıymetli maden ise düşük oranda kâr bırakmasına rağmen darphanenin ihtiyacının önemli bir kısmını karşılıyordu. Piyasadan temin edilen kıymetli madenin içinde yabancı sikkelerin önemli bir payı vardı. Payitaht İstanbul, İzmir, Bursa, Halep gibi şehirler yerli ve yabancı sikkelerin yoğun olarak tedavül ettiği merkezlerdi. Darphane para toplamaları için belirli kişileri görevlendirmişti. Bunlar darphane bünyesindeki ifraz-ı tizab ve kal-i sim mukataasına bağlı olarak çalışıyorlardı. Söz konusu mukataa ifrazcıbaşı veya mubayaacı denilen görevlinin idaresindeydi. Bu idareciye bağlı olarak çalışan ve kıymetli maden işinden anlayan görevliler İstanbul'dan, Anadolu ve Rumeli'nin çeşitli bölgelerinden maden toplardı (Bölükbaşı, 2013: 52-53).

Darphane kıymetli maden hususunda piyasayı çok sıkı bir şekilde denetlerdi. Altın ve gümüşün kendisine akmasına engel olabilecek kalcı, sarraf, simkeş gibi esnafları kontrol ederdi. Öte yandan darphane adına çalışan ve maden toplayan görevliler dokunulmazlığa ve birtakım olağanüstü haklara sahipti. Bunların dışında alınan başka önlemler de vardı. Darphane her zaman piyasadan istediği şekilde altın ve gümüş toplatamıyordu. Bu tür durumlarda para basım faaliyetinin aksamaması için, daimi olarak darphanede bir miktar maden saklanırdı. Böylelikle mübâyaatın az olduğu zamanda bu kullanılır, çok olduğu zaman ise bir miktar maden yedeklenirdi (Bölükbaşı, 2013: 96-100).

Adlî altını basılmaya başlandığı sırada Kazaz Artin mubayaacılık görevini sürdürmekteydi. Kazaz Artin'den önce Düzoğulları bu görevi yürütmekteydi. Ermeni bir aile olan Düzoğulları 1762 yılında işbaşına geçmiş, selefleri olan Musevi

sarraflardan maden toplama işini devralmışlardı. Kuşaklar boyu bu görevi sürdüren Düzoğulları 1819 tarihinde yerlerini Kazaz Artin'e bırakmışlardı. Mübâaat işinin başına geçen Kazaz Artin 1820 yılında görevinden alınmış, ancak iki yıl sonra tekrar görevine iade edilmiştir. Adlî altını basımı devam ettiği süre boyunca da ifrazcıbaşılık görevini sürdürmüştür. Kazaz Artin'den sonra Düzoğlu Hoca Agop'a mubayaacılık görevi verilecekti (Bölükbaşı, 2013: 52-62).

Darphane adına hareket eden görevliler piyasadan belli bir ücret karşılığında kıymetli maden tedarik ederlerdi. Toplanan altın ve gümüşün darphaneye sorunsuz bir şekilde ulaştırılması gerekiyordu. Devlet darphanenin kıymetli maden konusunda herhangi bir sıkıntı yaşamaması için gerekli sistemi oluşturmuştu. Bu çerçevede altın ve gümüş piyasasında çeşitli düzenlemeler yapılmış ve bazı kısıtlamalar getirilmişti. Darphanenin ihtiyacı karşıladıktan sonra, piyasadaki diğer aktörlere belirli oranda altın ve gümüş sağlanıyordu. Böylelikle darphane altın ve gümüş temini konusunda sıkıntı yaşamıyordu (Bölükbaşı, 2013: 69-70; Tızlak, 1997: 164-165).

2.2. Adlî Altını Basımında Kullanılan Altının Miktarı ve Kaynakları

Adlî altını tedavülde kaldığı süre boyunca her ay düzenli olarak darphane tarafından basılmış, darphanenin faaliyetleri hiç aksamamıştır. Bu durum öncelikle darphanenin hammadde temin sisteminin başarısını gösterir. Adlî altını da tedavülde kaldığı süre boyunca çeşitli kaynaklardan kıymetli maden darphaneye gelmişti. Bunların başında piyasa vardı. Darp belgeleri incelendiğinde darphane mubayaacısı tarafından piyasadan yerli ve yabancı birçok altın satın alındığı görülür. Özellikle ticaret merkezlerinin yoğun olduğu yerlerden gelen yerli ve yabancı sikkeler darphanenin kıymetli maden kaynağının önemli bir bölümünü oluşturur. Piyasadan yapılan satın almalar dışında darphaneye aktarılan muhalefatlar, bazı vilayetlerden ve mukataalardan gelen sikkeler adlî basımında kullanıldı (D.DRB.MH, 272/56; D.DRB.MH, 273/16; HAT, 564/27699; HAT, 1275/49507; Bölükbaşı, 2013: 69-71). Adlî altını basımı esnasında kullanılan hammadde arasında maden ocaklarından gelen altın yoktu. Araştırma esnasında bakılan arşiv belgelerinde bu durum açık olarak tespit edilebilmektedir.

Adlînin basıldığı 1822-1827 yılları arasında temin edilen altının toplam büyüklüğü 59.287.847,11 gramdı. Bunun 57.694.788,24 gramı adlî basımında kullanılmıştı. Sırasıyla yıllara bakıldığında Hicrî 1237 yılında 588.121,80 gram altın temin edildiğini görüyoruz. Hicrî 1237 yılı bir aylık dönemi kapsadığı için buradaki miktar düşüktür. Bundan sonraki dört yıl boyunca piyasadan çok büyük miktarda maden satın alınmıştır. Hicrî 1238 yılında 7.385.734,33 gram, Hicrî 1239 yılında 8.720.537,51 gram, Hicrî 1240 yılında 8.067.816,78 gram, Hicrî 1241 yılında 8.369.901,65 gram, Hicrî 1242 yılında 6.425.370,41 gram altın toplanmıştır. Hicrî 1243 yılında ise 5 aylık bir süreçte 3.646.140,80 gram altın darphane için satın alınmıştır.

1822–1827 yılları arasında temin edilen altının yaklaşık yüzde 72’si, piyasadan ve alternatif kaynaklardan toplanan yerli sikkelerin eritilmesiyle elde edilmişti. Yerli sikkelerin eritilmesiyle elde edilen altının miktarı 43.203.623,28 gramdı. Bunların içinde İstanbul altını, atik Sultan Mahmud altını, atik Sultan Mustafa altını, cedit Mısır altını, atik Mısır altını, fındık rub’iyesi, cedit rûmî, atik rûmî, atik adlî, cedit adlî, Trablus, Cezayir ve Tunus altınları yer alır (D.DRB.MH, 397/75; D.DRB.MH, 394/21; D.DRB.MH, 397/86; Ayrıntılar için Tablo VII’ye bakılabilir).

Adlî altını basımında kullanılan altının yaklaşık yüzde 28’i ise yabancı sikkelerin eritilmesiyle elde edilmişti. Yabancı paralardan elde edilen altının toplam miktarı 16.084.223,84 gramdı. Bu altınlar içerisinde en büyük paya sahip olanlar ise Macar altını, İspanya altını, Yıldız altını ve İngiltere altınıydı. Tek başına Macar altını ise %85’lik bir paya sahipti. Macar altınının payı 12.602.160,454 gram, İspanya altınının payı 1.212.695,781 gram, Yıldız altınının payı 873.777,616 gram, İngiltere altınının payı 742.510,095 gram, Ceneviz altınının payı 319.204,335 gram, sagirin (?) altınının payı 127.910,794 gram, Bonaparta altınının payı 86.174,094 gram, efrenc altını mubayaasının payı 56.651,855 gram, tümen altınının payı 25.331,892 gram, dublin altınının payı 17.780,209 gram, gramise altınının payı 13.119,636 gramdı. Bunların dışında ise tam mahiyetini tam olarak tespit edemediğimiz bir grup yabancı altın daha mevcuttur. Bunların miktarı da 1.775,675 gramdır (Ayrıntılar için Tablo VIII’e ve Grafik V bakabilirsiniz).

Yıl bazında bakıldığında ise Hicrî 1237 yılında 100.119,333 gram; 1238 yılında 3.074.382,5325 gram; 1239 yılında 2.834.480,49225 gram; 1240 yılında

3.243.652,40212 gram; 1241 yılında 2.717.718,43275 gram; 1242 yılında 2.740.224,55743 gram; 1243 yılında 1.373.646,09206 gram yabancı menşeli altın toplandığı görülür (D.DRB.MH, 272/56; D.DRB.MH, 268/25; D.DRB.MH, 385/85; D.DRB.MH, 396/43; D.DRB.MH, 367/38; D.DRB.MH, 278/58; D.DRB.MH, 284/11; A.MKT, 1659/37; Ayrıntılar için Tablo VII' ye ve Grafik IV' bakılabilir).

Adlî basımında kullanılan 57 tonu aşkın altının bir kısmı yine adlî altını kullanılarak elde edilmişti. Adlînin kalpazanlar tarafından kolayca taklit edilmesi nedeniyle Hicrî 1239 yılı Cemâziyelevvel ayından itibaren 3.100.000 adedinin resim ve nakışları değiştirilmişti. Darphanenin bu işlem sırasında kullandığı altın miktarı 4.141.600 gramdı.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

EMİSYON HACMİ VE DARP FAİZİ

3.1. Darphanede Basılan Adlî Miktarı

Daha önceki bölümlerde ayrıntılı olarak değinildiği üzere, Sultan II. Mahmud döneminde, Hicrî 1237 yılı Zilhicce (Miladî Eylül-Ağustos 1822) ayından itibaren basılmaya başlanan adlî altını 1,336 gram halis altın içeriğine sahipti. Hicrî 1241 yılı Cemâziyelevvel (Miladî Aralık-Ocak 1825-1826) ayından itibaren ise altın içeriği azaltılarak 1,202 grama indirilmişti. Bu nedenle basılan adlî miktarı, bu değişiklik esas alınarak hesaplanmıştır.

İlk dönemde (Zilhicce 1237 - Rebûlâhir 1241) basılan adli altını miktarı 27.064.173 adetti. Bunun gram altın olarak karşılığı ise 36.313.998,072 gramdı. Dolayısıyla ilk dönemde adlî basımında kullanılan altın miktarı 36 tonun üzerindeydi. Basılan adlî altının kuruş olarak karşılığı ise 320.011.905'ti. Hicrî 1241 Cemâziyelevvel (Miladî Aralık-Ocak 1825-1826) ayından itibaren yaşanan değişiklikten sonra 17.771.555 adet altın sikke basılmıştı. İkinci dönemde basılan adlînin gram altın olarak karşılığı ise 21.380.789,11'di. Dolayısıyla ikinci dönemde adli basımında 21 tonun üzerinde altın kullanılmıştı. Bu dönemde basılan altın sikkenin kuruş olarak değeri ise 213.258.660'tı. İki dönemin toplamına baktığımızda ise 1822'den 1827'ye kadar toplam 44.835.728 adet sikke darp edilmişti. İki dönemin toplamında kullanılan altın miktarı ise 57.694.788,24 gramdı. Dolayısıyla adlî basımında kullanılan altının toplamı 57,5 tonu geçiyordu. Basılan adlî altının toplam kuruş karşılığı da 533.270.564,5 kuruş olmuştu (Ayrıntılar için Tablo II, Tablo V ve Grafik II'ye bakılabilir).

Emisyon tablosu Hicrî 1237 yılı Zilhicce ayında başlamakta olup, 1243 yılı Cemâziyelevvel ayında bitmektedir. Adlî altını 5,5 sene tedavülde kalmış olup yüksek miktarda bir basım gerçekleşmiştir. Hicrî 1237 yılında 193.923 adet sikke darp edilmişti. Basılan bu sikkelerin gram altın olarak karşılığı 259.081,128 gramdı. Hicrî 1238 yılında ise 7.766.844 adet sikke basılmıştı. Gram altın olarak karşılığı da 10.460.116,864 gramdı. Hicrî 1239 senesinde 11.555.018,004 gram altın kullanılarak 8.602.750 adet adlî basılmıştı. Hicrî 1240 yılında 8.460.441 adet adlî basılmış, bunun

için 11.311.469,176 gram altın kullanılmıştır. Hicrî 1241 yılında basılan 8.957.647 adet sikkenin gram altın olarak karşılığı ise 11.050.543,184'tür. Hicrî 1242 yılında basılan 7.600.287 adlînin gram altın olarak karşılığı ise 9.135.544,974'tü. Adlînin basıldığı son yıl olan Hicrî 1243'de ise 3.253.856 adet sikke, 3.923.014,912 gram altın kullanılarak basılmıştır (Ayrıntılar için Tablo V bakılabilir).

Darphanenin ne kadar adlî altını bastığını gösteren ve ekte yer alan Tablo I'de görüldüğü üzere sadece 3 ayın belgesi tespit edilememiş, diğer aylara ait bütün belgeler tespit edilmiştir. Belgesi bulunamayan üç ay, 1238 Ramazan, 1239 Ramazan ve 1242 Receb aylarıdır. Hicrî 1237 yılı Zilhicce ayında başlayan adlî altının basımı 5,5 yıl boyunca düzenli olarak her ay yapılmıştır. Hicrî 1237 Zilhicce ayında 193.923 adetle başlayan adlî emisyonu, genellikle 500.000 adedin yukarısında olmuştur. 1238 yılında en az darp yapılan ay olan Rebûlâhir de 115.500 adet basılmış, en yüksek seviye ise Muharrem ayında gerçekleşerek 1.202.526 adet altın sikke tedavüle sürülmüştür. Hicrî 1239 yılında ise bir önceki yıla oranla adlî basımında ciddi bir artış gerçekleşmiştir. Bu yıl ki rakamlar 600.000'in üzerinde olup, Safer ve Cemâziyelâhir ayında 1.000.000'un üzerinde iki basım olmuştur. Bu yılda en az basılan miktar ise Rebûlâhir ayında olup 608.872 adet adlî altını basımı yapılmıştır. Hicrî 1240 yılında ise adlî basım miktarında aynı 1239 yılında ki rakamlara benzer bir durum ortaya çıkmıştır. Ancak basılan miktarlar 500.000 seviyelerinde olmuştur. Hicrî 1241 yılına bakıldığında adlî basımında ki rakamlar tekrar 1239 yılında ki gibi seviyelere ulaşmıştır. 1241 Cemâziyelevvel ayından itibaren 950.000'in üzerinde dört aylık bir periyot gözlemlenmiştir. Bunun dışında bu yılda ki en düşük basım miktarı 416.062 adet olmuştur. Hicrî 1242 senesine gelindiğinde adlî basımında bir düşüş meydana gelmeye başlamıştır. Ancak bu düşüş çok az bir oranla göze çarpmaktadır. Darp edilen altın miktarı 600.000 seviyelerinde olmuştur. Hicrî 1243 yılının ilk beş ayında basılan adlî altını miktarı yine yüksek bir seviyededir. Sadece basımının gerçekleştiği son ay olan Cemâziyelevvel ayında 408.000 adet adlî basılmıştır (Ayrıntılar için Tablo I, Tablo II'ye bakılabilir).

3.2. Adlî Altını Basımından Elde Edilen Gelir

Paranın ortaya çıktığı ilk dönemlerden itibaren para basmak ve para basımından elde edilen gelir hükümdara ait bir hak olarak görülmüştür. Osmanlı Devleti'nde de aynı

durum geçerliydi. Para basım gelirine darp faizi ismi verilirdi. Darp faizinden hükümdar ve ailesinin aylık maaşları ödenirdi. Daha sonra birtakım masraflara ödemeler yapıldıktan sonra geri kalan kısmı Enderun Hazinesi'ne aktarılırdı. XVIII. yüzyılın sonlarına doğru savaş masrafları artmış, bu yüzden darp geliri de askeri giderler için kullanılmaya başlanmıştır. Darp geliri askeri giderler için kullanılmaya başlandıktan sonra tağşişler de artmıştır. İlk olarak gümüş paraların tağşişe uğraması ve bundan elde edilen gelir bir finansman aracı olarak kullanıldı. Ancak gümüş sikkelerden sağlanan gelir yetersiz kalınca altın sikkelerin tağşişi ön plan çıktı. Devlet artık altın sikkeleri de bir finansman aracı olarak kullanmaya başladı (Bölükbaşı, 2013: 120-121).

Sultan II. Mahmud döneminde piyasaya sürülen ilk bastığı altın sikke rûmî altındır. Dolayısıyla bir finansman aracı olarak kullanılmaya başlanılan ilk altın sikke de rûmî altını olmuştur (Çağret, 2018: 28-29). Sultan II. Mahmud'un mahlasına istinaden isimlendirilen adlî altını ise bu amaçla piyasaya sürülen ikinci sikkedir. Devlet bu dönemde isyanlar, savaşlar ve ıslahatlar nedeniyle acil olarak nakit paraya ihtiyaç duyuyordu. Rûmî sikkesinden elde edilen gelir düşünce, yeni bir altın sikkenin piyasaya sürülmesi fikri ortaya çıkmıştı.

Adlî altını basıldığı süre boyunca devlete yüksek miktarda gelir sağlamıştır. Hicrî 1238 yılında neredeyse her ay iki buçuk milyon kuruşun üzerinde bir gelir elde edilmiştir. Sadece Rebûlâhir ayında 155.000 kuruş gibi düşük bir gelir elde edilmiştir. Hicrî 1238 yılının Muharrem ayında 1.202.526 adet basılan altından 2.815.693 kuruş gelir elde edilmiş; Cemâziyelâhir ayında ise 1.018.586 adet basılan altından 4.441.957 kuruş gelir elde edilmiştir. Bu iki ay arasında ki farkın nedeni altının tedavül fiyatının arttırılmış olmasıdır. Hicrî 1239 senesinde de bir ay dışında ki aylık gelir iki milyonun üzerinde olmuştur. Bu yılda en çok gelir elde edilen ay Muharrem ayıydı. Zira 870.249,75 adet basılan altından 3.389.934 kuruş gelir elde edilmişti. Hicrî 1240 yılından itibaren ise elde edilen gelir de bir düşüş başlamıştır. Özellikle ilk üç aydan sonra bu durum iyice göze çarpmaktadır. Bu yılın Cemâziyelâhir ayında 592.793 adet altın sikke basılmış, 1.664.925 kuruş gelir elde edilmişti. Şevval ayında ise 595.572 adet basılan altından 1.519.705 kuruş gelir elde edilmişti. Aradaki farka bakınca beher altından elde edilen gelirin düşmeye başladığı anlaşılır. Aslında gelirde yaşanan azalma

reel olarak daha fazlaydı. Çünkü bu dönemde kuruşun reel olarak değeri de hızla düşüyordu. Bunun sebebi kuruşun gümüş içeriğinin taşışlarla azaltılıyor olmasıydı.

Yılları bazında bakıldığında gelirdeki azalma trendi daha net görülür. Hicrî 1238 senesinde 30.529.937,5 kuruş; Hicrî 1239 yılında 26.437.485 kuruş, Hicrî 1240'da 21.437.257 kuruş, Hicrî 1241'de 15.752.697 kuruş, Hicrî 1242 de 12.201.573 kuruştur. Hicrî 1241 yılına kadar her yıl basılan altın miktarı artmasına rağmen gelirden azalma yaşanmıştır.

Basılan altından sağlanan gelir toplam gelir ise 111.277.776,5 kuruş olmuştur. Bunun üçte ikisi ilk üç yılda sağlanmıştır. Azalma trendi bir yana söz konusu para devletin ihtiyaç duyduğu finansmanın giderilmesi bakımından muazzam bir katkı anlamına gelir (Ayrıntılar için Tablo II'ye bakılabilir).

3.3. Adlî Altını İle Birlikte Piyasada Tedavül Edilen Diğer Altın Sikkeler

Darbhâne-i Âmire adlî altını bastığı dönemde [Hicrî 1237-1243 (Miladî 1822-1827)] başka altın sikkeler de basmaya devam etmiştir. Bu dönemde piyasadan ve çeşitli kaynaklardan temin edilen yaklaşık 59 tonluk altının 57,5 ton kadarı adlî basımında kullanılırken, 2 tona yakını ise diğer altınların basılmasında kullanılmıştır (Ayrıntılar için bakınız: Tablo VI).

Emisyon tabloları incelendiğinde darphanede basılan sikkelerin özellikleri ve bunlara ait miktarlar görülmektedir. Adlî altını ile birlikte rûmî altını, İstanbul rub'iyesi, zer-i mahbub ve hayriye altını basılmıştır. Bu sikkelerden rûmî altını ve İstanbul rub'iyesi adlînin basıldığı ilk ayda sadece bir kez darphane tarafından basılmıştır. Zer-i mahbub ise Hicrî 1241 Cemâziyelevvel ayında ve Hicrî 1242 Cemâziyelâhir yıllarında iki kez basılmıştır. Hayriye altını ise adlînin basıldığı son aylarda darphane tarafından basılmıştır (Ayrıntılar için Tablo III'e bakılabilir).

Adlî altını ilk basılmaya başladığında Hicrî 1237 yılı Zilhicce ayında rûmî altını bir kez basılmıştır. Bu ayda basılan rûmî altının ayarı 19 kırat 1 buğday, vezni ise 4,810 gramdır. Bu sikkenin altın içeriği de 3,858 gramdır. Rûmî altınından 90.000 adet basılmıştır. Kuruş karşılığı ise 2.250.000 kuruş olmuştur. Basılan bu altından elde edilen

gelir ise 442.926 kuruştur. Bu ayda basılan diğer bir sikke ise İstanbul rub'iyesiydi. Ayarı 19 kırat 1 buğday olan bu sikkenin vezni ise 0,601 gramdı. Altın içeriği de 0,482 gramdı. İstanbul rub'iyesinden 170.000 adet basılmış ve kuruş karşılığı da 425.000 olarak hesaplanmıştır. Bu sikkeden 14.205 kuruş gelir elde edilmişti (Ayrıntılar için bakınız: Tablo I ve Tablo III).

Darphane tarafından basılan diğer bir altın sikke olan zer-i mahbub sadece iki defa basılmıştır. Zer-i mahbubun ayarı 18 olup vezni 1,603 gramdı. Altın içeriği ise 1,202 gramdır. 1241 yılı Cemâziyelevvel ayında 30.846 adet zer-i mahbub basılmıştı. Bu sikkenin kuruş karşılığı ise 246.768 kuruştur. Elde edilen gelir de 52.483 kuruştur. 1242 senesi Cemâziyelâhir ayında 25.000 adet zer-i mahbub basılmış, kuruş olarak 200.000 kuruş etmekteydi. Elde edilen gelir ise 25.863 kuruş olmuştu. Zer-i mahbubun basımının gerçekleştiği iki ayda toplam 55.846 adet sikke basılmıştır. Bunların toplam kuruş karşılığı ise 446.768 kuruştur. Elde edilen gelirin toplamı ise 78.346 kuruştur (Ayrıntılar için bakınız: Tablo I ve Tablo III).

Adlî basıldığı süre boyunca darphane tarafından basılan son altın sikke ise hayriye altınıydı. Hayriye altının ayarı 21, vezni 1,608 gramdı. Altın içeriği ise 1,407 gramdır. Hicrî 1243 Rebiülâhir ayında 779.511 adet Hayriye altını basılmıştır. Basılan bu altının kuruş karşılığı ise 15.590.220 kuruş idi. Hayriye altının basımından elde edilen gelir ise 3.704.062 kuruştur (Ayrıntılar için bakınız: Tablo I ve Tablo III).

Sultan II. Mahmud döneminde piyasaya sürülen ilk altın sikke olan rûmî altınıdır. Darphane rûmî basarken diğer altın sikkelerden de kayda değer miktarda ve uzun süre basmıştır (Çağret, 2018: 32-34). Ancak adlî basılırken diğer sikkelerin basımı çok kısıtlı miktarda olmuştur.

SONUÇ

Osmanlı Devleti XVIII. yüzyıldan itibaren uzun süren ve başarısızlıkla sonuçlanan savaşlarla mücadele etmiştir. Bunun sonucu olarak askeri harcamalar artmış, nakit paraya olan ihtiyaç artmıştır. Savaşların uzun süreli olması hazineyi zora sokmuştur. Devlet ricali bu duruma bir çare aramaya başlamıştır. Sultan II. Mahmud döneminde de birçok savaş, isyan ve kargaşa yaşanmıştır. Sorunları çözmek için büyük bir reform programı başlatılmıştır. Yaşanan sorunların ve yapılan reformların mali açıdan ağır bir maliyeti olmuştur. Söz konusu maliyetin karşılanabilmesi için çeşitli yöntemler denenmiştir. Bunlar arasında gümüş sikkelerin tağşişi önemli yere sahiptir. Bu nedenle para sisteminin en önemli yapı taşı olan kuruş gümüş içeriğini büyük oranda kaybetmiştir. Sultan II. Mahmud gümüş paraların yanında altın sikkeleri de bir finansman aracı olarak kullandı. Döneminde birçok altın sikke basıldı. Bu altın sikkelerin ilki rûmî altınıydı. Rûmî altınının basıldığı yıllarda (1816-1822) başlangıçta büyük gelir elde edilmişse de, zamanla rûmî basımı karlılığını yitirmeye başlamıştır. Bunun üzerine devlet ricali yeni bir altın sikke basma girişiminde bulunmuşlardır. Böylelikle basılan ikinci altın sikke adlî altınıdır.

Sultan II. Mahmud döneminde piyasaya sürülen ilk sikke olan rûmî altını, adlî altınına göre sınırlı miktarda basılmıştır. Adet bazında bakıldığında rûmîden 8.154.589,5 adet; adlîden 44.835.728 adet basılmıştı. Rûmî altını basılması için darphanede 36 ton civarında altın kullanılırken, adlî altını basılabilmesi için 57,5 ton altın kullanılmıştır. Rûmî altını basımından elde edilen gelir 31.145.823,5 kuruşken, adlî altınından elde edilen gelir 111.277.776,5 kuruş olmuştur. Dolayısıyla rûmî altınından elde edilen gelir, adlî altınına göre 3/1'den azdı. Yapılan tağşişler sonucu kuruşun değeri düştükçe devlet adlînin tedavül fiyatını arttırmak yerine yeni bir sikkeyi piyasaya sürmeyi tercih etmiştir. Basımı başlayan yeni sikke hayriye altınıydı.

Sultan II. Mahmud'un bastırıldığı sikkelere dair literatürde yanlış bilinen bir mesele daha vardır. Konuya ilişkin literatürde surre veya darülhilafe olarak geçen altın sikkenin aslında adlînin bir türü olduğu gerçeğidir. Adlînin üzerinde darp yeri olarak darülhilafe yazan türüne halk arasında surre veya darülhilafe denilmiştir.

Adlî basımında kullanılan madenin çok önemli bir kısmı piyasadan temin edilmişti. Maden ocaklarından gelen altın hiç kullanılmamıştır. Adlî altını basıldığı zaman diliminde darphanede sikke darbında kullanılan 59 ton civarındaki altının (57,5 ton kadarı adlî, kalanı diğer sikkeler) yüzde 72'si yerli sikkelerin, yüzde 28'i ise yabancı sikkelerin eritilmesiyle elde edilmiştir. Yabancı sikkelerin ise yüzde 85'i Macar altınından, kalan kısmı yaldız altını, İspanyol altını ve İngiliz altını başta olmak üzere diğer altınlardan oluşuyordu.

TABLOLAR:

TABLO I: EMİSYON TABLOSU (1237 Zilhicce-1243 Cemâziyelevvel)

Hicrî 1237 yılı Zilhicce ayı (D.Drb. Mh, 259/58)	Tam ve yarım adlı	Ayarı	Vezni		Altın içeriği	Basılan adlî miktarı	Kuruş karşılığı (her biri 10 kuruştan)	Gelir (kuruş)
		20 kırat	0,5 dirhem	1,603 gr.	1,336 gr.	193.923 adet	1.939.230 kuruş	
	Çeyrek adlı	Ayarı	Vezni		Altın içeriği	Çeyrek olarak basılan altının tam adlî olarak karşılığı	Kuruş karşılığı (her biri 2,5 kuruştan)	Gelir (kuruş)
						Toplam (adet)	Toplam (kuruş)	Toplam (kuruş)
						193.923 adet	1.939.230 kuruş	
	Sikke basımında kullanılan altının kaynakları					Adlî ile birlikte basılan diğer altın sikkeler		
Mubâyaaacı Artin tarafından piyasadan satın alınan yerli ve yabancı altınların eritilmesiyle elde edilen 157.819 dirhem 3 kırat hâlis altınla birlikte piyasadan satın alınan atik rûmî, cedid rûmî ve İstanbul rub'iyesinin eritilmesiyle toplam 214.648,5 dirhem 5 kırat hâlis altın sikke basımı için kullanılmıştır.					2.250.000 kuruş değerinde 90.000 Rûmî altını basıldı.			
Ayrıca piyasadan satın alınan 80.801 dirhem 3 kırat halis altın adlî basımında kullanılmıştır.					425.000 kuruş değerinde 170.000 adet İstanbul rub'iyesi basılarak 14.205 kuruş gelir elde edildi.			

Hicrî 1238 yılı Muharrem ayı (D.Drb. Mh, 268/25)	Tam ve yarım adlı	Ayarı	Vezni		Altın içeriği	Basılan adlî miktarı	Kuruş karşılığı (her biri 10 kuruştan)	Gelir (kuruş)
		20 kırat	0,5 dirhem	1,603 gr.	1,336 gr.	1.152.526 adet	11.525.260 kuruş	2.640.893 kuruş
	Çeyrek adlı	Ayarı	Vezni		Altın içeriği	Çeyrek olarak basılan altının tam adlî olarak karşılığı	Kuruş karşılığı (her biri 2,5 kuruştan)	Gelir (kuruş)
		19,199 kırat	0,125 dirhem	0,400 gr.	0,334 gr.	50.000 adet	500.000 kuruş	174.800 kuruş
						Toplam (adet)	Toplam (kuruş)	Toplam (kuruş)
						1.202.526 adet	12.025.260 kuruş	2.815.693 kuruş
	Sikke basımında kullanılan altının kaynakları					Adlî ile birlikte basılan diğer altın sikkeler		
Mubâyaacı Artin tarafından piyasadan satın alınan 158.211 dirhem 6 kırat hâlis altın sikke basımı için kullanılmıştır.								
Daha sonra darphanenin tahsîlât ve zuhûratından elde edilen 242.840 dirhem 13 kırat halis altınla birlikte 100.000 dirhem hâlis altın sikke basımı için kullanılmıştır.								

Hicrî 1238 yılı Safer ayı (D.Drb. Mh, 272/56; D.Drb. Mh, 273/16)	Tam ve yarım adlı	Ayarı	Vezni		Altın içeriği	Basılan adlı miktarı	Kuruş karşılığı (her biri 12 kuruştan)	Gelir (kuruş)
		20 kırat	0,5 dirhem	1,603 gr.	1,336 gr.	566.822 adet	6.801.864 kuruş	2.953.667 kuruş
	Çeyrek Adlı	Ayarı	Vezni		Altın içeriği	Çeyrek olarak basılan altının tam adlı olarak karşılığı	Kuruş karşılığı (her biri 2,5 kuruştan)	Gelir (kuruş)
		18 kırat	0,156 dirhem	0,501 gr.	0,375 gr.	50.000 adet	500.000 kuruş	122.287 kuruş
						Toplam (adet)	Toplam (kuruş)	Toplam (kuruş)
						616.822 adet	7.301.864 kuruş	3.075.954 kuruş
Sikke basımında kullanılan altının kaynakları					Adlı ile birlikte basılan diğer altın sikkeler			
Mubâyaacı Artin tarafından piyasadan satın alınan 160.918 dirhem 9 kırat hâlis altınla birlikte piyasadan satın alınan atik rûmî, cedid rûmî ve İstanbul rub'iyesinin eritilmesiyle toplam 339.253,5 dirhem 2 kırat hâlis altın sikke basımı için kullanılmıştır.								
Ayrıca saraydan gelen 22.859 dirhem 6 kırat hâlis altın sikke basımı için kullanılmıştır.								

Hicrî 1238 yılı Rebûlevvel ayı (D.Drb. Mh, 274/65)	Tam ve yarım adlî	Ayarı	Vezni		Altın içeriği	Basılan adlî miktarı	Kuruş karşılığı (her biri 12 kuruştan)	Gelir (kuruş)
		20 kırat	0,5 dirhem	1,603 gr.	1,336 gr.	723.826 adet	8.685.912 kuruş	3.115.053 kuruş
	Çeyrek adlî	Ayarı	Vezni		Altın içeriği	Çeyrek olarak basılan altının tam adlî olarak karşılığı	Kuruş karşılığı (her biri 2,5 kuruştan)	Gelir (kuruş)
		18 kırat	0,156 dirhem	0,501 gr.	0,375 gr.	50.000 adet	500.000 kuruş	119.943 kuruş
						Toplam (adet)	Toplam (kuruş)	Toplam (kuruş)
						773.826 adet	9.185.912 kuruş	3.234.996 kuruş
	Sikke basımında kullanılan altının kaynakları					Adlî ile birlikte basılan diğer altın sikkeler		
Mubâyaaacı Artin tarafından piyasadan satın alınan 157.365 dirhem 10 kırat hâlis altınla birlikte piyasadan satın alınan atik rûmî, cedid rûmî ve İstanbul rub'iyesinin eritilmesiyle toplam 325.032 dirhem hâlis altın sikke basımı için kullanılmıştır.								

Hicrî 1238 yılı Rebûlâhîr ayı (D.Drb. Mh, 277/9)	Tam ve yarım adlı	Ayarı	Vezni		Altın içeriği	Basılan adlî miktarı	Kuruş karşılığı (her biri 10 kuruştan)	Gelir (kuruş)
		20 kırat	0,5 dirhem	1,603 gr.	1,336 gr.	115.500 adet	1.155.000 kuruş	155.000 kuruş
	Çeyrek adlı	Ayarı	Vezni		Altın içeriği	Çeyrek olarak basılan altının tam adlî olarak karşılığı	Kuruş karşılığı (her biri 2,5 kuruştan)	Gelir (kuruş)
						Toplam (adet)	Toplam (kuruş)	Toplam (kuruş)
						115.500 adet	1.155.000 kuruş	155.000 kuruş
	Sikke basımında kullanılan altının kaynakları					Adlî ile birlikte basılan diğer altın sikkeler		
	Mubâyaaacı Artin tarafından piyasadan satın alınan 48.125 dirhem hâlis altın sikke basımı için kullanılmıştır.							

Hicrî 1238 yılı Cemâziyelevvel ayı (D.Drb. Mh, 278/58; D.Drb. Mh, 279/37)	Tam ve yarım adlı	Ayarı	Vezni		Altın içeriği	Basılan adlî miktarı	Kuruş karşılığı (her biri 12 kuruştan)	Gelir (kuruş)
		20 kırat	0,5 dirhem	1,603 gr.	1,336 gr.	610.836 adet	7.330.032 kuruş	2.662.186 kuruş
	Çeyrek adlı	Ayarı	Vezni		Altın içeriği	Çeyrek olarak basılan altının tam adlî olarak karşılığı	Kuruş karşılığı (her biri 2,5 kuruştan)	Gelir (kuruş)
		18 kırat	0,156 dirhem	0,501 gr.	0,375 gr.	40.000 adet	400.0000 kuruş	94.485 kuruş
						Toplam (adet)	Toplam (kuruş)	Toplam (kuruş)
						650.836 adet	7.730.020 kuruş	2.756.671 kuruş
	Sikke basımında kullanılan altının kaynakları					Adlî ile birlikte basılan diğer altın sikkeler		
	Mubâyaaacı Artin tarafından piyasadan satın alınan 138.460 dirhem hâlis altınla birlikte piyasadan satın alınan atik rûmî, cedid rûmî ve İstanbul rub'yesinin eritilmesiyle toplam 248.842 dirhem 3 kırat hâlis altın sikke basımı için kullanılmıştır.							
	Halet Efendi, Ahmed Ağa ve Sarraf Haskil'den elde edilen 24.422 dirhem 8 kırat hâlis altın sikke basımı için kullanılmıştır.							

Hicrî 1238 yılı Cemâziyelâhir ayı (D.Drb. Mh, 281/9; D.Drb. Mh, 281/26)	Tam ve yarım adlı	Ayarı	Vezni		Altın içeriği	Basılan adlî miktarı	Kuruş karşılığı (her biri 12 kuruştan)	Gelir (kuruş)	
		20 kırat	0,5 dirhem	1,603 gr.	1,336 gr.	858.586 adet	10.303.032 kuruş	4.234.692 kuruş ¹	
	Çeyrek adlı	Ayarı	Vezni		Altın içeriği	Çeyrek olarak basılan altının tam adlî olarak karşılığı	Kuruş karşılığı (her biri 2,5 kuruştan)	Gelir (kuruş)	
		18 kırat	0,156 dirhem	0,501 gr.	0,375 gr.	160.000 adet	1.600.000 kuruş	207.265 kuruş	
						Toplam (adet)	Toplam (kuruş)	Toplam (kuruş)	
						1.018.586 adet	11.903.032 kuruş	4.441.957 kuruş	
	Sikke basımında kullanılan altının kaynakları					Adlî ile birlikte basılan diğer altın sikkeler			
Mubâyaaacı Artin tarafından piyasadan satın alınan 117.845 dirhem 5 kırat hâlis altınla birlikte piyasadan satın alınan atik rûmî, cedid rûmî ve İstanbul rub'yesinin eritilmesiyle toplam 227.316 dirhem 9 kırat hâlis altın sikke basımı için kullanılmıştır.									
Mahmud Paşa'nın muhalefatından gelen 181.660 dirhem 10 kırat hâlis altın sikke basımı için kullanılmıştır.									
Ayrıca Hurşid Paşa'nın uhdesinde ki muhtelif mukâtaalardan elde edilen 23.766 dirhem 14 kırat hâlis altın sikke basımı için kullanılmıştır.									

Hicrî 1238 yılı Receb ayı (D.Drb. Mh, 284/11)

Tam ve yarım adlı	Ayarı	Vezni		Altın içeriği	Basılan adlı miktarı	Kuruş karşılığı (her biri 12 kuruştan)	Gelir (kuruş)
	20 kırat	0,5 dirhem	1,603 gr.	1,336 gr.	645.008 adet	7.740.096 kuruş	2.925.400 kuruş
Çeyrek adlı	Ayarı	Vezni		Altın içeriği	Çeyrek olarak basılan altının tam adlı olarak karşılığı	Kuruş karşılığı (her biri 2,5 kuruştan)	Gelir (kuruş)
	18 kırat	0,156 dirhem	0,501 gr.	0,375 gr.	40.000 adet	400.000 kuruş	93.266 kuruş 30 akçe
					Toplam (adet)	Toplam (kuruş)	Toplam (kuruş)
					685.008 adet	8.140.096 kuruş	3.018.666 kuruş
Sikke basımında kullanılan altının kaynakları					Adlı ile birlikte basılan diğer altın sikkeler		
Mubâyaacı Artin tarafından piyasadan satın alınan 122.610 dirhem 2 kırat hâlis altınla birlikte piyasadan satın alınan atik rûmî, cedid rûmî ve İstanbul rub'yesinin eritilmesiyle toplam 232.790 dirhem 12 kırat hâlis altın sikke basımı için kullanılmıştır.							
Ayrıca Hurşid Paşanın muhalefatından 35.142 dirhem 4 kırat ve Celâl Paşa muhalefatından 19.450 dirhem 1 kırat hâlis altın darphaneye getirilerek adlî altını basımı için kullanılmıştır.							

¹ Bu aya ait belgede çeyrek adlı altını basımından elde edilen gelir ile tam adlî altını basımından elde edilen gelir toplam olarak verilmiştir. Bu nedenle çeyrek adlı altını basımından elde edilen gelir de bu hanededir.

Hicrî 1238 yılı Şâban ayı (D.Drb. Mh, 285/49)	Tam ve yarım adlı	Ayarı	Vezni		Altın içeriği	Basılan adlî miktarı	Kuruş karşılığı (her biri 12 kuruştan)	Gelir (kuruş)
		20 kırat	0,5 dirhem	1,603 gr.	1,336 gr.	603.132 adet	7.237.584 kuruş	2.510.700 kuruş
	Çeyrek adlı	Ayarı	Vezni		Altın içeriği	Çeyrek olarak basılan altının tam adlî olarak karşılığı	Kuruş karşılığı (her biri 2,5 kuruştan)	Gelir (kuruş)
		18 kırat	0,156 dirhem	0,501 gr.	0,375 gr.	40.000 adet	400.000 kuruş	93.735 kuruş
						Toplam (adet)	Toplam (kuruş)	Toplam (kuruş)
						643.132 adet	7.637.584 kuruş	2.604.435 kuruş
	Sikke basımında kullanılan altının kaynakları					Adlî ile birlikte basılan diğer altın sikkeler		
	Mubâyaaacı Artin tarafından piyasadan satın alınan 129.254 dirhem 3 kırat hâlis altınla birlikte piyasadan satın alınan atık rûmî, cedid rûmî ve İstanbul rub'iyesinin eritilmesiyle toplam 270.055 dirhem hâlis altın sikke basımı için kullanılmıştır.							

Hicrî 1238 yılı Ramazan ayı (D.Drb. Mh,)	Tam ve yarım adlı	Ayarı	Vezni		Altın içeriği	Basılan adlî miktarı	Kuruş karşılığı (her biri 12 kuruştan)	Gelir (kuruş)
	Çeyrek adlı	Ayarı	Vezni		Altın içeriği	Çeyrek olarak basılan altının tam adlî olarak karşılığı	Kuruş karşılığı (her biri 2,5 kuruştan)	Gelir (kuruş)
						Toplam (adet)	Toplam (kuruş)	Toplam (kuruş)
	Sikke basımında kullanılan altının kaynakları					Adlî ile birlikte basılan diğer altın sikkeler		

Hicrî 1238 yılı Şevval ayı (D.Drb. Mh, 269/50)	Tam ve yarım adlı	Ayarı	Vezni		Altın içeriği	Basılan adlî miktarı	Kuruş karşılığı (her biri 12 kuruştan)	Gelir (kuruş)
		20 kırat	0,5 dirhem	1,603 gr.	1,336 gr.	537.184 adet	6.446.208 kuruş	2.190.578 kuruş
	Çeyrek adlı	Ayarı	Vezni		Altın içeriği	Çeyrek olarak basılan altının tam adlî olarak karşılığı	Kuruş karşılığı (her biri 2,5 kuruştan)	Gelir (kuruş)
		18 kırat	0,156 dirhem	0,501 gr.	0,375 gr.	40.000 adet	400.000 kuruş	87.172,5 kuruş
						Toplam (adet)	Toplam (kuruş)	Toplam (kuruş)
						577.184 adet	6.846.208 kuruş	2.277.750,5 kuruş
	Sikke basımında kullanılan altının kaynakları					Adlî ile birlikte basılan diğer altın sikkeler		
	Mubâyaaacı Artin tarafından piyasadan satın alınan 139.964 dirhem hâlis altınla birlikte piyasadan satın alınan atık rûmî, cedid rûmî ve İstanbul rub'iyesinin eritilmesiyle toplam 242.576 dirhem 10 kırat hâlis altın sikke basımı için kullanılmıştır.							

Hicrî 1238 yılı Zilkâdde (D.Drb. Mh, 291/32)	Tam ve yarım adlı	Ayarı	Vezni		Altın içeriği	Basılan adlî miktarı	Kuruş karşılığı (her biri 12 kuruştan)	Gelir (kuruş)
		20 kırat	0,5 dirhem	1,603 gr.	1,336 gr.	803.492 adet	9.641.904 kuruş	3.610.935 kuruş ²
	Çeyrek Adlı	Ayarı	Vezni		Altın içeriği	Çeyrek olarak basılan altının tam adlî olarak karşılığı	Kuruş karşılığı (her biri 2,5 kuruştan)	Gelir (kuruş)
		18 kırat	0,156 dirhem	0,501 gr.	0,375 gr.	60.000 Adet	600.000 kuruş	42.608 kuruş
						Toplam (adet)	Toplam (kuruş)	Toplam (kuruş)
						863.492 adet	10.241.904 kuruş	3.653.543 kuruş
	Sikke basımında kullanılan altının kaynakları					Adlî ile birlikte basılan diğer altın sikkeler		
	Mubâyaaacı Artin tarafından piyasadan satın alınan 146.827 dirhem 4 kırat hâlis altınla birlikte piyasadan satın alınan atık rûmî, cedid rûmî ve İstanbul rub'iyesinin eritilmesiyle toplam 229.600 dirhem hâlis altın sikke basımı için kullanılmıştır.							
	Ayrıca Sayda tarafından darphaneye gelen altının eritilmesiyle beraber elde edilen 133.313,5 dirhem hâlis altın adlî altını basımı için kullanılmıştır.							

² Bu aya ait belgede çeyrek adlî altını basımından elde edilen gelir ile tam adlî altını basımından elde edilen gelir toplam olarak verilmiştir. Bu nedenle çeyrek adlî altını basımından elde edilen gelir de bu hanededir.

Hicrî 1238 yılı Zilhicce ayı (D.Drb. Mh, 294/30)	Tam ve yarım adlı	Ayarı	Vezni		Altın içeriği	Basılan adli miktarı	Kuruş karşılığı (her biri 12 kuruştan)	Gelir (kuruş)
		20 kirat	0,5 dirhem	1,603 gr.	1,336 gr.	589.912 adet	7.078.944 kuruş	2.439.874 kuruş
	Çeyrek Adli	Ayarı	Vezni		Altın içeriği	Çeyrek olarak basılan altının tam adli olarak karşılığı	Kuruş karşılığı (her biri 2,5 kuruştan)	Gelir (kuruş)
		18 kirat	0,156 dirhem	0,501 gr.	0,375 gr	30.000 adet	300.000 kuruş	55.398 kuruş
						Toplam (adet)	Toplam (kuruş)	Toplam (kuruş)
						619.912 adet	7.378.944 kuruş	2.495.272 kuruş
	Sikke basımında kullanılan altının kaynakları					Adli ile birlikte basılan diğer altın sikkeler		
	Mubâyaacı Artin tarafından piyasadan satın alınan 145.953 dirhem 4 kirat hâlis altınla birlikte piyasadan satın alınan atik rûmî, cedid rûmî ve İstanbul rub'yesinin eritilmesiyle toplam 259.859 dirhem hâlis altın sikke basımı için kullanılmıştır.							

Hicrî 1239 yılı Muharrem ayı (D.Drb. Mh, 300/15; D.Drb. Mh, 301/6; D.Drb. Mh, 301/49)	Tam ve yarım adlı	Ayarı	Vezni		Altın içeriği	Basılan adli miktarı	Kuruş karşılığı (her biri 12 kuruştan)	Gelir (kuruş)
		20 kirat	0,5 dirhem	1,603 gr.	1,336 gr.	803.173 adet	9.637.968 kuruş	3.277.242 kuruş
	Çeyrek adli	Ayarı	Vezni		Altın içeriği	Çeyrek olarak basılan altının tam adli olarak karşılığı	Kuruş karşılığı (her biri 2,5 kuruştan)	Gelir (kuruş)
		18 kirat	0,156 dirhem	0,501 gr.	0,375 gr.	67.076,75 adet	670.767,5 kuruş	112.692 kuruş
						Toplam (adet)	Toplam (kuruş)	Toplam (kuruş)
						870.249,75 adet	10.308.735,5 kuruş	3.389.934 kuruş
	Sikke basımında kullanılan altının kaynakları					Adli ile birlikte basılan diğer altın sikkeler		
	Mubayaacı Artin tarafından piyasadan satın alınan yerli ve yabancı altınların eritilmesiyle elde edilen 165.804 dirhem 3 kirat hâlis altınla birlikte piyasadan satın alınan atik rûmî, cedid rûmî ve İstanbul rub'yesinin eritilmesiyle toplam 315.123 dirhem 12 kirat hâlis altın sikke basımı için kullanılmıştır.							
	Sayda tarafından darphaneye getirilen 50.973dirhem 14 kirat hâlis altın adli altını basımı için kullanılmıştır.							

Hicrî 1239 yılı Safer ayı (D.Drb. Mh, 303/61)	Tam ve yarım adlı	Ayarı	Vezni		Altın içeriği	Basılan adlî miktarı	Kuruş karşılığı (her biri 12 kuruştan)	Gelir (kuruş)
		20 kırat	0,5 dirhem	1,603 gr.	1,336 gr.	686.974 adet	8.243.688 kuruş	2.888.187,5 kuruş
	Çeyrek adlı	Ayarı	Vezni		Altın içeriği	Çeyrek olarak basılan altının tam adlî olarak karşılığı	Kuruş karşılığı (her biri 2,5 kuruştan)	Gelir (kuruş)
		18 kırat	0,156 dirhem	0,501 gr.	0,375 gr.	40.000 adet	400.000 kuruş	71.703,5 kuruş 30 akçe
						Toplam (adet)	Toplam (kuruş)	Toplam (kuruş)
						726.974 adet	8.643.688 kuruş	2.959.891 kuruş
	Sikke basımında kullanılan altının kaynakları					Adlî ile birlikte basılan diğer altın sikkeler		
	Mubâyaacı Artin tarafından piyasadan satın alınan yerli ve yabancı altınların eritilmesiyle elde edilen 145.777 dirhem 10 kırat hâlis altınla birlikte piyasadan satın alınan atik rûmî, cedid rûmî ve İstanbul rub'îyesinin eritilmesiyle toplam 272.690 dirhem 8 kırat hâlis altın sikke basımı için kullanılmıştır.							
	Ayrıca Çarhacı Ali Paşa'nın nukudu olmak üzere darphaneye getirilen 32.298 dirhem 12 kırat hâlis altın adlî altını basımı için kullanılmıştır.							

Hicrî 1239 yılı Rebûlevvel ayı (D.Drb. Mh, 305/56)	Tam ve yarım adlı	Ayarı	Vezni		Altın içeriği	Basılan adlî miktarı	Kuruş karşılığı (her biri 12 kuruştan)	Gelir (kuruş)
		20 kırat	0,5 dirhem	1,603 gr.	1,336 gr.	626.800 adet	7.521.600 kuruş	2.492.967 kuruş
	Çeyrek adlı	Ayarı	Vezni		Altın içeriği	Çeyrek olarak basılan altının tam adlî olarak karşılığı	Kuruş karşılığı (her biri 2,5 kuruştan)	Gelir (kuruş)
		18 kırat	0,156 dirhem	0,501 gr.	0,375 gr.	40.000 adet	400.000 kuruş	88.110 kuruş
						Toplam (adet)	Toplam (kuruş)	Toplam (kuruş)
						666.800 adet	7.921.600 kuruş	2.581.077 kuruş
	Sikke basımında kullanılan altının kaynakları					Adlî ile birlikte basılan diğer altın sikkeler		
	Mubâyaacı Artin tarafından piyasadan satın alınan yerli ve yabancı altınların eritilmesiyle elde edilen 135.881 dirhem 7 kırat hâlis altınla birlikte piyasadan satın alınan atik rûmî, cedid rûmî ve İstanbul rub'îyesinin eritilmesiyle toplam 279.916 dirhem 5 kırat hâlis altın sikke basımı için kullanılmıştır.							

Hicrî 1239 yılı Rebûülâhir ayı (D.Drb. Mh, 307/38)	Tam ve yarım adlı	Ayarı	Vezni		Altın içeriği	Basılan adlî miktarı	Kuruş karşılığı (her biri 12 kuruştan)	Gelir (kuruş)
		20 kırat	0,5 dirhem	1,603 gr.	1,336 gr.	578.872 adet	6.946.464 kuruş	2.265.060 kuruş
	Çeyrek adlı	Ayarı	Vezni		Altın içeriği	Çeyrek olarak basılan altının tam adlî olarak karşılığı	Kuruş karşılığı (her biri 2,5 kuruştan)	Gelir (kuruş)
		18 kırat	0,156 dirhem	0,501 gr.	0,375 gr.	30.000 adet	300.000 kuruş	49.422 kuruş
						Toplam (adet)	Toplam (kuruş)	Toplam (kuruş)
						608.872 adet	7.246.464 kuruş	2.314.482 kuruş
	Sikke basımında kullanılan altının kaynakları					Adlî ile birlikte basılan diğer altın sikkeler		
	Mubâyaaacı Artin tarafından piyasadan satın alınan yerli ve yabancı altınların eritilmesiyle elde edilen 118.885 dirhem 1 kırat hâlis altınla birlikte piyasadan satın alınan atik rûmî, cedid rûmî ve İstanbul rub'îyesinin eritilmesiyle toplam 255.259 dirhem 6 kırat hâlis altın sikke basımı için kullanılmıştır.							

Hicrî 1239 yılı Cemâziyelevvel ayı (D.Drb. Mh, 309/47)	Tam ve yarım adlı	Ayarı	Vezni		Altın içeriği	Basılan adlî miktarı	Kuruş karşılığı (her biri 12 kuruştan)	Gelir (kuruş)
		20 kırat	0,5 dirhem	1,603 gr.	1,336 gr.	1.087.239 adet ³	13.046.868 kuruş	2.307.955,5 kuruş
	Çeyrek adlı	Ayarı	Vezni		Altın içeriği	Çeyrek olarak basılan altının tam adlî olarak karşılığı	Kuruş karşılığı (her biri 2,5 kuruştan)	Gelir (kuruş)
		18 kırat	0,156 dirhem	0,501 gr.	0,375 gr.	40.000 adet	400.000 kuruş	66.547,5 kuruş
						Toplam (adet)	Toplam (kuruş)	Toplam (kuruş)
						1.127.239 adet	13.446.868 kuruş	2.374.503 kuruş
	Sikke basımında kullanılan altının kaynakları					Adlî ile birlikte basılan diğer altın sikkeler		
	Mubâyaaacı Artin tarafından piyasadan satın alınan yerli ve yabancı altınların eritilmesiyle elde edilen 126.276 dirhem 12 kırat hâlis altınla birlikte piyasadan satın alınan atik rûmî, cedid rûmî ve İstanbul rub'îyesinin eritilmesiyle toplam 263.433 dirhem hâlis altın sikke basımı için kullanılmıştır.							
	Ayrıca bu ayda 500.000 adet atik adlînin nakışları değiştirilmiştir. Bu işlemde 208.333 dirhem 2 kırat hâlis altın kullanılmıştır.							

³ Basılan adlî altının 500.000 adedinin sadece resim ve nakışları değiştirilmiştir. Hazine de mevcut olan eski nakışla 500.000 adlî, yeni nakışlı adlîye çevrilmiştir. Bu işlem esnasında kar edilmediği gibi 43.750 kuruşta masraf edilmiştir.

Hicrî 1239 yılı Cemâziyelâhir ayı (D.Drb. Mh, 31/12)	Tam ve yarım adli	Ayarı	Vezni		Altın içeriği	Basılan adli miktarı	Kuruş karşılığı (her biri 12 kuruştan)	Gelir (kuruş)
		20 kırat	0,5 dirhem	1,603 gr.	1,336 gr.	1.018.917 adet ⁴	12.227.004 kuruş	2.051.617 kuruş
	Çeyrek Adli	Ayarı	Vezni		Altın içeriği	Çeyrek olarak basılan altının tam adli olarak karşılığı	Kuruş karşılığı (her biri 2,5 kuruştan)	Gelir (kuruş)
		18 kırat	0,156 dirhem	0,501 gr.	0,375 gr.	30.000 adet	300.000 kuruş	48.015 kuruş
						Toplam (adet)	Toplam (kuruş)	Toplam (kuruş)
						1.048.917 adet	12.527.004 kuruş	2.099.632 kuruş
	Sikke basımında kullanılan altının kaynakları					Adli ile birlikte basılan diğer altın sikkeler		

Mubâyaacı Artin tarafından piyasadan satın alınan yerli ve yabancı altınların eritilmesiyle elde edilen 128.531 dirhem 4 kırat hâlis altınla birlikte piyasadan satın alınan atik rûmî, cedid rûmî ve İstanbul rub'yesinin eritilmesiyle toplam 230.278 dirhem hâlis altın sikke basımı için kullanılmıştır.

Ayrıca bu ayda 500.000 adet atik adlinin nakışları değiştirilmiştir. Bu işlemde 208.333 dirhem 2 kırat hâlis altın kullanılmıştır.

Hicrî 1239 yılı Receb ayı (D.Drb. Mh, 31/4/66)	Tam ve yarım adli	Ayarı	Vezni		Altın içeriği	Basılan adli miktarı	Kuruş karşılığı (her biri 12 kuruştan)	Gelir (kuruş)
		20 kırat	0,5 dirhem	1,603 gr.	1,336 gr.	611.023 adet ⁵	7.332.276 kuruş	1.801.808 kuruş
	Çeyrek adli	Ayarı	Vezni		Altın içeriği	Çeyrek olarak basılan altının tam adli olarak karşılığı	Kuruş karşılığı (her biri 2,5 kuruştan)	Gelir (kuruş)
		18 kırat	0,156 dirhem	0,501 gr.	0,375 gr.	60.000 adet	600.000 kuruş	97.283 kuruş
						Toplam (adet)	Toplam (kuruş)	Toplam (kuruş)
						671.023 adet	7.932.276 kuruş	1.899.091 kuruş
	Sikke basımında kullanılan altının kaynakları					Adli ile birlikte basılan diğer altın sikkeler		

Mubâyaacı Artin tarafından piyasadan satın alınan yerli ve yabancı altınların eritilmesiyle elde edilen 117.664 dirhem hâlis altınla birlikte piyasadan satın alınan atik rûmî, cedid rûmî ve İstanbul rub'yesinin eritilmesiyle toplam 220.218 dirhem hâlis altın sikke basımı için kullanılmıştır.

Ayrıca bu ayda 150.000 adet atik adlinin nakışları değiştirilmiştir. Bu işlemde 62.500 dirhem hâlis altın kullanılmıştır.

⁴ Basılan adli altının 500.000 adedinin sadece resim ve nakışları değiştirilmiştir. Hazine de mevcut olan eski nakışla 500.000 adli, yeni nakışlı adliye çevrilmiştir. Bu işlem esnasında kar edilmediği gibi 43.750 kuruşta masraf edilmiştir.

⁵ Basılan adli altının 150.000 adedinin sadece resim ve nakışları değiştirilmiştir. Hazine de mevcut olan eski nakışla 150.000 adli, yeni nakışlı adliye çevrilmiştir. Bu işlem esnasında kar edilmediği gibi 13.125 kuruşta masraf edilmiştir.

Hicrî 1239 yılı Şâban ayı (D.Drb. Mh, 316/54)	Tam ve yarım adlı	Ayarı	Vezni		Altın içeriği	Basılan adlı miktarı	Kuruş karşılığı (her biri 12 kuruştan)	Gelir (kuruş)
		20 kırat	0,5 dirhem	1,603 gr.	1,336 gr.	695.038 adet ⁶	8.340.456 kuruş	2.109.960 kuruş
	Çeyrek adlı	Ayarı	Vezni		Altın içeriği	Çeyrek olarak basılan altının tam adlı olarak karşılığı	Kuruş karşılığı (her biri 2,5 kuruştan)	Gelir (kuruş)
		18 kırat	0,156 dirhem	0,501 gr.	0,375 gr.	50.000 adet	500.000 kuruş	92.697 kuruş
						Toplam (adet)	Toplam (kuruş)	Toplam (kuruş)
						745.038 adet	8.840.456 kuruş	2.202.657 kuruş
						Adlı ile birlikte basılan diğer altın sikkeler		
Sikke basımında kullanılan altının kaynakları								
Mubâyaaacı Artin tarafından piyasadan satın alınan yerli ve yabancı altınların eritilmesiyle elde edilen 125.659 dirhem 6 kırat hâlis altınla birlikte piyasadan satın alınan atik rûmî, cedid rûmî ve İstanbul rub'yesinin eritilmesiyle toplam 250.536,5 dirhem hâlis altın sikke basımı için kullanılmıştır.								
Ayrıca bu ayda 150.000 adet atik adlinin nakışları değiştirilmiştir. Bu işlemde 62.500 dirhem hâlis altın kullanılmıştır.								

Hicrî 1239 yılı Ramazan ayı (D.Drb. Mh.)	Tam ve yarım adlı	Ayarı	Vezni		Altın içeriği	Basılan adlî miktarı	Kuruş karşılığı (her biri 12 kuruştan)	Gelir (kuruş)
	Çeyrek adlı	Ayarı	Vezni		Altın içeriği	Çeyrek olarak basılan altının tam adlî olarak karşılığı	Kuruş karşılığı (her biri 2,5 kuruştan)	Gelir (kuruş)
						Toplam (adet)	Toplam (kuruş)	Toplam (kuruş)
						Adlî ile birlikte basılan diğer altın sikkeler		

⁶ Basılan adlî altının 150.000 adedinin sadece resim ve nakışları değiştirilmiştir. Hazine de mevcut olan eski nakışla 150.000 adlî, yeni nakışlı adlîye çevrilmiştir. Bu işlem esnasında kar edilmediği gibi 13.125 kuruşta masraf edilmiştir.

Hicrî 1239 yılı Şevval ayı (D.Drb. Mh, 323/15)	Tam ve yarım adlı	Ayarı	Vezni		Altın içeriği	Basılan adli miktarı	Kuruş karşılığı (her biri 12 kuruştan)	Gelir (kuruş)
		20 kırat	0,5 dirhem	1,603 gr.	1,336 gr.	653.062 adet ⁷	7.836.744 kuruş	1.938.074 kuruş
	Çeyrek adli	Ayarı	Vezni		Altın içeriği	Çeyrek olarak basılan altının tam adli olarak karşılığı	Kuruş karşılığı (her biri 3 kuruştan)	Gelir (kuruş)
		18 kırat	0,140 dirhem	0,450 gr.	0,338 gr.	113.961,25 adet ⁸	1.367.535 kuruş	253.284 kuruş
						Toplam (adet)	Toplam (kuruş)	Toplam (kuruş)
						767.023,25 adet	9.204.279 kuruş	2.191.358 kuruş
	Sikke basımında kullanılan altının kaynakları					Adli ile birlikte basılan diğer altın sikkeler		
	Mubâyaaacı Artin tarafından piyasadan satın alınan yerli ve yabancı altınların eritilmesiyle elde edilen 149.118 dirhem 9 kırat hâlis altınla birlikte piyasadan satın alınan atik rûmî ve cedid rûmînin eritilmesiyle toplam 251.536 dirhem 8 kırat hâlis altın sikke basımı için kullanılmıştır.							
	Ayrıca bu ayda 100.000 adet atik adlinin nakışları değiştirilmiştir. Bu işlemde 41.666 dirhem 10 kırat hâlis altın kullanılmıştır.							

Hicrî 1239 yılı Zilkâdde ayı (D.Drb. Mh, 321/43)	Tam ve yarım adli	Ayarı	Vezni		Altın içeriği	Basılan adli miktarı	Kuruş karşılığı (her biri 12 kuruştan)	Gelir (kuruş)
		20 kırat	0,5 dirhem	1,603 gr.	1,366 gr.	594.436 adet	7.133.232 kuruş	2.073.460 kuruş
	Çeyrek adli	Ayarı	Vezni		Altın içeriği	Çeyrek olarak basılan altının tam adli olarak karşılığı	Kuruş karşılığı (her biri 3 kuruştan)	Gelir (kuruş)
		18 kırat	0,140 dirhem	0,450 gr.	0,338 gr.	45.000 adet	540.000 kuruş	168.256 kuruş
						Toplam (adet)	Toplam (kuruş)	Toplam (kuruş)
						639.436 adet	7.673.232 kuruş	2.241.716 kuruş
	Sikke basımında kullanılan altının kaynakları					Adli ile birlikte basılan diğer altın sikkeler		
	Mubâyaaacı Artin tarafından piyasadan satın alınan yerli ve yabancı altınların eritilmesiyle elde edilen 153.997 dirhem 7 kırat hâlis altınla birlikte piyasadan satın alınan atik rûmî, cedid rûmî, ve İstanbul rub'yesinin eritilmesiyle toplam 266.666,5 dirhem 7 kırat hâlis altın sikke basımı için kullanılmıştır.							

⁷ Basılan adli altının 100.000 adetinin sadece resim ve nakışları değiştirilmiştir. Hazine de mevcut olan eski nakışla 100.000 adli, yeni nakışlı adliye çevrilmiştir. Bu işlem esnasında kar edilmediği gibi 8.750 kuruşta masraf edilmiştir.

⁸ Basılan adli rub'yesinin 255.845 adeti eski adli rub'yelerinin yeni standartlara göre basılmasıyla elde edilmiştir. Bu tarihten sonra adli rub'yesi 3 kuruşa basılmıştır.

Hicrî 1239 yılı Zilhicce ayı (D.Drb. Mh, 323/15)	Tam ve yarım adlı	Ayarı	Vezni		Altın içeriği	Basılan adlî miktarı	Kuruş karşılığı (her biri 12 kuruştan)	Gelir (kuruş)
		20 kırat	0,5 dirhem	1,603 gr.	1,336 gr.	691.178 adet ⁹	8.294.136 kuruş	2.034.264 kuruş
	Çeyrek Adlı	Ayarı	Vezni		Altın içeriği	Çeyrek olarak basılan altının tam adlî olarak karşılığı	Kuruş karşılığı (her biri 3 kuruştan)	Gelir (kuruş)
		18 kırat	0,140 dirhem	0,450 gr.	0,338 gr.	40.000 adet	480.000 kuruş	149.080 kuruş
						Toplam (adet)	Toplam (kuruş)	Toplam (kuruş)
						731.178 adet	8.774.136 kuruş	2.183.344 kuruş
	Sikke basımında kullanılan altının kaynakları					Adlî ile birlikte basılan diğer altın sikkeler		
	Mubâyaaacı Artin tarafından piyasadan satın alınan yerli ve yabancı altınların eritilmesiyle elde edilen 157.823 dirhem 1 kırat hâlis altınla birlikte piyasadan satın alınan atik rûmî, cedit rûmî, cedit rubiyesi ve İstanbul rub'iyesinin eritilmesiyle toplam 263.199,5 dirhem 1 kırat hâlis altın sikke basımı için kullanılmıştır.							
	Ayrıca bu ayda 100.000 adet atik adlînin nakışları değiştirilmiştir. Bu işlemde 41.666 dirhem 10 kırat hâlis altın kullanılmıştır.							

Hicrî 1240 yılı Muharrem ayı (D.Drb. Mh, 326/26)	Tam ve yarım adlı	Ayarı	Vezni		Altın içeriği	Basılan adlî miktarı	Kuruş karşılığı (her biri 12 kuruştan)	Gelir (kuruş)
		20 kırat	0,5 dirhem	1,603 gr.	1,336 gr.	715.082 adet ¹⁰	8.580.984 kuruş	2.113.406 kuruş
	Çeyrek adlı	Ayarı	Vezni		Altın içeriği	Çeyrek olarak basılan altının tam adlî olarak karşılığı	Kuruş karşılığı (her biri 3 kuruştan)	Gelir (kuruş)
		18 kırat	0,140 dirhem	0,450 gr.	0,338 gr.	40.000 adet	480.000 kuruş	149.080 kuruş
						Toplam (adet)	Toplam (kuruş)	Toplam (kuruş)
						755.082 adet	9.060.984 kuruş	2.262.486 kuruş
	Sikke basımında kullanılan altının kaynakları					Adlî ile birlikte basılan diğer altın sikkeler		
	Mubâyaaacı Artin tarafından piyasadan satın alınan yerli ve yabancı altınların eritilmesiyle elde edilen 162.849 dirhem 14 kırat hâlis altınla birlikte piyasadan satın alınan cedit rûmî atik rûmî, İstanbul rub'iyesi ve cedit İstanbul altını rub'iyesinin eritilmesiyle toplam 233.159 dirhem 2 kırat hâlis altın sikke basımı için kullanılmıştır.							
	Ayrıca bu ayda 100.000 adet atik adlînin nakışları değiştirilmiştir. Bu işlemde 41.666 dirhem 10 kırat hâlis altın kullanılmıştır.							

⁹ Basılan adlî altının 100.000 adedinin sadece resim ve nakışları değiştirilmiştir. Hazine de mevcut olan eski nakışla 100.000 adli, yeni nakışlı adliye çevrilmiştir. Bu işlem esnasında kar edilmediği gibi 8.750 kuruşta masraf edilmiştir.

¹⁰ Basılan adlî altının 100.000 adedinin sadece resim ve nakışları değiştirilmiştir. Hazine de mevcut olan eski nakışla 100.000 adli, yeni nakışlı adliye çevrilmiştir. Bu işlem esnasında kar edilmediği gibi 8.750 kuruşta masraf edilmiştir.

Hicrî 1240 yılı Safer ayı (D.Drb. Mh, 328/9)	Tam ve yarım adlı	Ayarı	Vezni		Altın içeriği	Basılan adlî miktarı	Kuruş karşılığı (her biri 12 kuruştan)	Gelir (kuruş)
		20 kırat	0,5 dirhem	1,603 gr.	1,336 gr.	666.670 adet ¹¹	8.000.040 kuruş	1.883.263 kuruş
	Çeyrek adlı	Ayarı	Vezni		Altın içeriği	Çeyrek olarak basılan altının tam adlî olarak karşılığı	Kuruş karşılığı (her biri 3 kuruştan)	Gelir (kuruş)
		18 kırat	0,140 dirhem	0,450 gr.	0,338 gr.	40.000 adet	480.000 kuruş	144.860 kuruş
						Toplam (adet)	Toplam (kuruş)	Toplam (kuruş)
						706.670 adet	8.480.040 kuruş	2.028.123 kuruş
	Sikke basımında kullanılan altının kaynakları					Adlî ile birlikte basılan diğer altın sikkeler		
	Mubâyaaacı Artin tarafından piyasadan satın alınan yerli ve yabancı altınların eritilmesiyle elde edilen 150.086 dirhem 13 kırat hâlis altınla birlikte piyasadan satın alınan cedid rûmî atik rûmî ve cedid İstanbul altını rub'yesinin eritilmesiyle toplam 252.987 dirhem 5 kırat hâlis altın sikke basımı için kullanılmıştır.							

Ayrıca bu ayda 100.000 adet atik adlînin nakışları değiştirilmiştir. Bu işlemde 41.666 dirhem 10 kırat hâlis altın kullanılmıştır.

Hicrî 1240 yılı Rebülevvel ayı (D.Drb. Mh, 345/28)	Tam ve yarım adlı	Ayarı	Vezni		Altın içeriği	Basılan adlî miktarı	Kuruş karşılığı (her biri 12 kuruştan)	Gelir (kuruş)
		20 kırat	0,5 dirhem	1,603 gr.	1,336 gr.	608.800 adet ¹²	7.305.600 kuruş	1.877.233 kuruş
	Çeyrek adlı	Ayarı	Vezni		Altın içeriği	Çeyrek olarak basılan altının tam adlî olarak karşılığı	Kuruş karşılığı (her biri 3 kuruştan)	Gelir (kuruş)
		18 kırat	0,140 dirhem	0,450 gr.	0,338 gr.	40.000 adet	480.000 kuruş	140.642 kuruş
						Toplam (adet)	Toplam (kuruş)	Toplam (kuruş)
						648.800 adet	7.785.600 kuruş	2.017.875
	Sikke basımında kullanılan altının kaynakları					Adlî ile birlikte basılan diğer altın sikkeler		
	Mubâyaaacı Artin tarafından piyasadan satın alınan yerli ve yabancı altınların eritilmesiyle elde edilen 144.644,5 dirhem hâlis altınla birlikte piyasadan satın alınan cedid rûmî atik rûmî ve cedid İstanbul altını rub'yesinin eritilmesiyle toplam 249.708,5 dirhem 1 kırat hâlis altın sikke basımı için kullanılmıştır.							

Ayrıca bu ayda 50.000 adet atik adlînin nakışları değiştirilmiştir. Bu işlemde 20.833 dirhem 5 kırat hâlis altın kullanılmıştır.

¹¹ Basılan adlî altının 100.000 adedinin sadece resim ve nakışları değiştirilmiştir. Hazine de mevcut olan eski nakışla 100.000 adlî, yeni nakışlı adliye çevrilmiştir. Bu işlem esnasında kar edilmediği gibi 8.750 kuruşta masraf edilmiştir.

¹² Basılan adlî altının 50.000 adedinin sadece resim ve nakışları değiştirilmiştir. Hazine de mevcut olan eski nakışla 50.000 adlî, yeni nakışla adliye çevrilmiştir. Bu işlem esnasında kar edilmediği gibi 4.375 kuruşta masraf edilmiştir.

Hicrî 1240 yılı Rebûlâhir ayı (D.Drb. Mh, 332/25)	Tam ve yarım adlı	Ayarı	Vezni		Altın içeriği	Basılan adlî miktarı	Kuruş karşılığı (her biri 12 kuruştan)	Gelir (kuruş)
		20 kırat	0,5 dirhem	1,603 gr.	1,336 gr.	590.622 adet ¹³	7.087.464 kuruş	1.685.939 kuruş
	Çeyrek adlı	Ayarı	Vezni		Altın içeriği	Çeyrek olarak basılan altının tam adlî olarak karşılığı	Kuruş karşılığı (her biri 3 kuruştan)	Gelir (kuruş)
		18 kırat	0,140 dirhem	0,450 gr.	0,338 gr.	40.000 adet	480.000 kuruş	132.626 kuruş
						Toplam (adet)	Toplam (kuruş)	Toplam (kuruş)
						630.622 adet	7.567.464 kuruş	1.818.565 kuruş
	Sikke basımında kullanılan altının kaynakları					Adlî ile birlikte basılan diğer altın sikkeler		
	Mubâyaacı Artin tarafından piyasadan satın alınan yerli ve yabancı altınların eritilmesiyle elde edilen 142.786 dirhem 4 kırat hâlis altınla birlikte piyasadan satın alınan cedid rûmî, atik rûmî ve cedid İstanbul altını rub'iyesinin eritilmesiyle toplam 242.134 dirhem hâlis altın sikke basımı için kullanılmıştır.							
	Ayrıca bu ayda 50.000 adet atik adlînin nakışları değiştirilmiştir. Bu işlemde 20.833 dirhem 5 kırat hâlis altın kullanılmıştır.							

Hicrî 1240 yılı Cemâziyelevvel ayı (D.Drb. Mh, 333/36)	Tam ve yarım adlı	Ayarı	Vezni		Altın içeriği	Basılan adlî miktarı	Kuruş karşılığı (her biri 12 kuruştan)	Gelir (kuruş)
		20 kırat	0,5 dirhem	1,603 gr.	1,336 gr.	528.740 adet ¹⁴	6.344.880 kuruş	1.473.110 kuruş
	Çeyrek adlı	Ayarı	Vezni		Altın içeriği	Çeyrek olarak basılan altının tam adlî olarak karşılığı	Kuruş karşılığı (her biri 3 kuruştan)	Gelir (kuruş)
		18 kırat	0,140 dirhem	0,450 gr.	0,338 gr.	40.000 adet	480.000 kuruş	132.205 kuruş
						Toplam (adet)	Toplam (kuruş)	Toplam (kuruş)
						568.740 adet	6.824.880 kuruş	1.605.315 kuruş
	Sikke basımında kullanılan altının kaynakları					Adlî ile birlikte basılan diğer altın sikkeler		
	Mubâyaacı Artin tarafından piyasadan satın alınan yerli ve yabancı altınların eritilmesiyle elde edilen 147.878 dirhem 9 kırat hâlis altınla birlikte piyasadan satın alınan cedid rûmî, atik rûmî ve cedid İstanbul altını rub'iyesinin eritilmesiyle toplam 216.350 dirhem hâlis altın sikke basımı için kullanılmıştır.							
	Ayrıca bu ayda 50.000 adet atik adlînin nakışları değiştirilmiştir. Bu işlemde 20.833 dirhem 5 kırat hâlis altın kullanılmıştır.							

¹³ Basılan adlî altının 50.000 adedinin sadece resim ve nakışları değiştirilmiştir. Hazine de mevcut olan eski nakışla 50.000 adlî, yeni nakışla adliye çevrilmiştir. Bu işlem esnasında kar edilmediği gibi 4.375 kuruşla masraf edilmiştir.

¹⁴ Basılan adlî altının 50.000 adedinin sadece resim ve nakışları değiştirilmiştir. Hazine de mevcut olan eski nakışla 50.000 adlî, yeni nakışla adliye çevrilmiştir. Bu işlem esnasında kar edilmediği gibi 4.375 kuruşla masraf edilmiştir.

Hicrî 1240 yılı Cemâziyelâhir ayı (D.Drb. Mh, 335/46)	Tam ve yarım adlı	Ayarı	Vezni		Altın içeriği	Basılan adlî miktarı	Kuruş karşılığı (her biri 12 kuruştan)	Gelir (kuruş)
		20 kırat	0,5 dirhem	1,603 gr.	1,336 gr.	552.793 adet ¹⁵	6.633.516 kuruş	1.538.205 kuruş
	Çeyrek adlı	Ayarı	Vezni		Altın içeriği	Çeyrek olarak basılan altının tam adlî olarak karşılığı	Kuruş karşılığı (her biri 3 kuruştan)	Gelir (kuruş)
		18 kırat	0,140 dirhem	0,450 gr.	0,338 gr.	40.000 adet	480.000 kuruş	126.720 kuruş
						Toplam (adet)	Toplam (kuruş)	Toplam (kuruş)
						592.793 adet	7.113.516 kuruş	1.664.925 kuruş
	Sikke basımında kullanılan altının kaynakları					Adlî ile birlikte basılan diğer altın sikkeler		
	Mubâyaacı Artin tarafından piyasadan satın alınan yerli ve yabancı altınların eritilmesiyle elde edilen 176.202 dirhem 5 kırat hâlis altınla birlikte piyasadan satın alınan cedid rûmî ve atik rûmînin eritilmesiyle toplam 226.372 dirhem 4 kırat hâlis altın sikke basımı için kullanılmıştır.							
	Ayrıca bu ayda 50.000 adet atik adlînin nakışları değiştirilmiştir. Bu işlemde 20.833 dirhem 5 kırat hâlis altın kullanılmıştır.							

Hicrî 1240 yılı Receb ayı (D.Drb. Mh, 336/11; D.Drb. Mh, 40/60)	Tam ve yarım adlı	Ayarı	Vezni		Altın içeriği	Basılan adlî miktarı	Kuruş karşılığı (her biri 12 kuruştan)	Gelir (kuruş)
		20 ve 18 kırat ¹⁶	0,5 dirhem	1,603 gr.	1,336 gr.	1.541.314 adet ¹⁷	18.495.768 kuruş	2.783.580 kuruş
	Çeyrek adlı	Ayarı	Vezni		Altın içeriği	Çeyrek olarak basılan altının tam adlî olarak karşılığı	Kuruş karşılığı (her biri 3 kuruştan)	Gelir (kuruş)
		18 kırat	0,140 dirhem	0,450 gr.	0,338 gr.	80.000 adet	960.000 kuruş	255.753 kuruş
						Toplam (adet)	Toplam (kuruş)	Toplam (kuruş)
						1.621.314 adet	19.455.768 kuruş	3.039.333 kuruş
	Sikke basımında kullanılan altının kaynakları					Adlî ile birlikte basılan diğer altın sikkeler		
	Mubâyaacı Artin tarafından piyasadan satın alınan yerli ve yabancı altınların eritilmesiyle elde edilen 235.159 dirhem 2 kırat hâlis altınla birlikte piyasadan satın alınan cedid rûmî, atik rûmî ve atik adlînin eritilmesiyle toplam 599.567 dirhem hâlis altın sikke basımı için kullanılmıştır.							
	Ayrıca bu ayda 100.000 adet atik adlînin nakışları değiştirilmiştir. Bu işlemde 41.666 dirhem 10 kırat hâlis altın kullanılmıştır.							

¹⁵ Basılan adlî altının 50.000 adedinin sadece resim ve nakışları değiştirilmiştir. Hazine de mevcut olan eski nakışla 50.000 adlî, yeni nakışla adliye çevrilmiştir. Bu işlem esnasında kar edilmediği gibi 4.375 kuruşla masraf edilmiştir.

¹⁶ Basılan toplam adlî altının 953.522 adedi 18 ayarında basılmıştır. Bu durum mutad uygulamaya aykırıdır.

¹⁷ Basılan adlî altının 100.000 adedinin sadece resim ve nakışları değiştirilmiştir. Hazine de mevcut olan eski nakışla 100.000 adlî, yeni nakışla adliye çevrilmiştir. Bu işlem esnasında kar edilmediği gibi 8.750 kuruşla masraf edilmiştir.

Hicrî 1240 yılı Şâban ayı (D.Drb. Mh, 340/60)	Tam ve yarım adlı	Ayarı	Vezni		Altın içeriği	Basılan adlı miktarı	Kuruş karşılığı (her biri 12 kuruştan)	Gelir (kuruş)
		20 kırat	0,5 dirhem	1,603 gr.	1,336 gr.	581.712 adet ¹⁸	6.980.544 kuruş	1.272.120 kuruş
	Çeyrek adlı	Ayarı	Vezni		Altın içeriği	Çeyrek olarak basılan altının tam adlı olarak karşılığı	Kuruş karşılığı (her biri 3 kuruştan)	Gelir (kuruş)
		18 kırat	0,140 dirhem	0,450 gr.	0,338 gr.	40.000 adet	480.000 kuruş	140.220 kuruş
						Toplam (adet)	Toplam (kuruş)	Toplam (kuruş)
						621.712 adet	7.460.544 kuruş	1.412.340 kuruş
	Sikke basımında kullanılan altının kaynakları					Adlı ile birlikte basılan diğer altın sikkeler		
Mubâyaaacı Artin tarafından piyasadan satın alınan yerli ve yabancı altınların eritilmesiyle elde edilen 124.228,5 dirhem hâlis altınla birlikte piyasadan satın alınan cedid rûmî, atik rûmî ve cedid İstanbul altını rub'yesinin eritilmesiyle toplam 217.588 dirhem 2 kırat hâlis altın sikke basımı için kullanılmıştır.								
Ayrıca bu ayda 100.000 adet atik adlinin nakışları değiştirilmiştir. Bu işlemde 41.666 dirhem 10 kırat hâlis altın kullanılmıştır.								

Hicrî 1240 yılı Ramazan ayı (D.Drb. Mh, 341/63)

Tam ve yarım adlı	Ayarı	Vezni		Altın içeriği	Basılan adlı miktarı	Kuruş karşılığı (her biri 12 kuruştan)	Gelir (kuruş)
	20 kırat	0,5 dirhem	1,603 gr.	1,336 gr.	573.316 adet ¹⁹	6.879.792 kuruş	1.229.476 kuruş
Çeyrek adlı	Ayarı	Vezni		Altın içeriği	Çeyrek olarak basılan altının tam adlı olarak karşılığı	Kuruş karşılığı (her biri 3 kuruştan)	Gelir (kuruş)
	18 kırat	0,140 dirhem	0,450 gr.	0,338 gr.	40.000 adet	480.000 kuruş	140.220 kuruş
					Toplam (adet)	Toplam (kuruş)	Toplam (kuruş)
					613.316 adet	7.359.792 kuruş	1.369.696 kuruş
Sikke basımında kullanılan altının kaynakları					Adlı ile birlikte basılan diğer altın sikkeler		
Mubâyaacı Artin tarafından piyasadan satın alınan yerli ve yabancı altınların eritilmesiyle elde edilen 108.275 dirhem 7 kırat hâlis altınla birlikte piyasadan satın alınan cedid rûmî, atik rûmî ve cedid İstanbul altını rub'yesinin eritilmesiyle toplam 214.090 dirhem hâlis altın sikke basımı için kullanılmıştır.							
Ayrıca bu ayda 100.000 adet atik adlinin nakışları değiştirilmiştir. Bu işlemde 41.666 dirhem 10 kırat hâlis altın kullanılmıştır.							

¹⁸ Basılan adli altının 100.000 adedinin sadece resim ve nakışları değiştirilmiştir. Hazine de mevcut olan eski nakışla 100.000 adli, yeni nakışla adliye çevrilmiştir. Bu işlem esnasında kar edilmediği gibi 8.750 kuruşla masraf edilmiştir.

¹⁹ Basılan adli altının 100.000 adedinin sadece resim ve nakışları değiştirilmiştir. Hazine de mevcut olan eski nakışla 100.000 adli, yeni nakışla adliye çevrilmiştir. Bu işlem esnasında kar edilmediği gibi 8.750 kuruşla masraf edilmiştir.

Hicrî 1240 yılı Şevval ayı (D.Drb. Mh, 343/55)

Tam ve yarım adlı	Ayarı	Vezni		Altın içeriği	Basılan adlî miktarı	Kuruş karşılığı (her biri 12 kuruştan)	Gelir (kuruş)
	20 kırat	0,5 dirhem	1,603 gr.	1,336 gr.	555.572 adet ²⁰	6.666.864 kuruş	1.379.485 kuruş
Çeyrek adlı	Ayarı	Vezni		Altın içeriği	Çeyrek olarak basılan altının tam adlî olarak karşılığı	Kuruş karşılığı (her biri 3 kuruştan)	Gelir (kuruş)
	18 kırat	0,140 dirhem	0,450 gr.	0,338 gr.	40.000 adet	480.000 kuruş	140.220 kuruş
					Toplam (adet)	Toplam (kuruş)	Toplam (kuruş)
					595.572 adet	7.146.864 kuruş	1.519.705 kuruş
Sikke basımında kullanılan altının kaynakları Mubâyaacı Artin tarafından piyasadan satın alınan yerli ve yabancı altınların eritilmesiyle elde edilen 109.919 dirhem 4 kırat hâlis altınla birlikte piyasadan satın alınan cedid rûmî, atik rûmî ve İstanbul rubî'yesinin eritilmesiyle elde edilen altına bazı muhallefatlardan gelen altınlar eklenerek toplam 227.510 dirhem hâlis altın sikke basımı için kullanılmıştır. Ayrıca bu ayda 50.000 adet atik adlînin nakışları değiştirilmiştir. Bu işlemde 20.833 dirhem 5 kırat hâlis altın kullanılmıştır.					Adlî ile birlikte basılan diğer altın sikkeler		

Hicrî 1240 yılı Zilkâdde ayı (D.Drb. Mh, 345/27)

Tam ve yarım adlı	Ayarı	Vezni		Altın içeriği	Basılan adlı miktarı	Kuruş karşılığı (her biri 12 kuruştan)	Gelir (kuruş)
	20 kırat	0,5 dirhem	1,603 gr.	1,336 gr.	536.732 adet ²¹	6.440.784 kuruş	1.318.516 kuruş
Çeyrek adlı	Ayarı	Vezni		Altın içeriği	Çeyrek olarak basılan altının tam adlı olarak karşılığı	Kuruş karşılığı (her biri 3 kuruştan)	Gelir (kuruş)
	18 kırat	0,140 dirhem	0,450 gr.	0,338 gr.	40.000 adet	480.000 kuruş	122.501 kuruş
					Toplam (adet)	Toplam (kuruş)	Toplam (kuruş)
					576.732 adet	6.920.784 kuruş	1.441.017 kuruş
Sikke basımında kullanılan altının kaynakları					Adlı ve ile birlikte basılan diğer altın sikkeler		
Mubâyaacı Artin tarafından piyasadan satın alınan yerli ve yabancı altınların eritilmesiyle elde edilen 129.292 dirhem 6 kırat hâlis altınla birlikte piyasadan satın alınan cedid rûmî, atik rûmî ve cedid İstanbul altını rub'yesinin eritilmesiyle toplam 219.680 dirhem hâlis altın sikke basımı için kullanılmıştır.							
Ayrıca bu ayda 50.000 adet atik adlînin nakışları değiştirilmiştir. Bu işlemde 20.833 dirhem 5 kırat hâlis altın kullanılmıştır.							

²⁰ Basılan adlî altının 50.000 adedinin sadece resim ve nakışları değiştirilmiştir. Hazine de mevcut olan eski nakışla 50.000 adlî, yeni nakışla adliye çevrilmiştir. Bu işlem esnasında kar edilmediği gibi 4.375 kuruşla masraf edilmiştir.

²¹ Basılan adlî altının 50.000 adedinin sadece resim ve nakışları değiştirilmiştir. Hazine de mevcut olan eski nakışla 50.000 adlî, yeni nakışla adliye çevrilmiştir. Bu işlem esnasında kar edilmediği gibi 4.375 kuruşla masraf edilmiştir.

Hicrî 1240 yılı Zilhicce ayı (D.Drb. Mh, 346/1)	Tam ve yarım adlı	Ayarı	Vezni		Altın içeriği	Basılan adlî miktarı	Kuruş karşılığı (her biri 12 kuruştan)	Gelir (kuruş)
		20 kırat	0,5 dirhem	1,603 gr.	1,336 gr.	489.088 adet ²²	5.869.056 kuruş	1.140.860 kuruş
	Çeyrek adlı	Ayarı	Vezni		Altın içeriği	Çeyrek olarak basılan altının tam adlî olarak karşılığı	Kuruş karşılığı (her biri 3 kuruştan)	Gelir (kuruş)
		18 kırat	0,140 dirhem	0,450 gr.	0,338 gr.	40.000 adet	480.000 kuruş	117.017 kuruş
						Toplam (adet)	Toplam (kuruş)	Toplam (kuruş)
						529.088 kuruş	6.349.056 kuruş	1.257.877 kuruş
	Sikke basımında kullanılan altının kaynakları					Adlî ile birlikte basılan diğer altın sikkeler		
	Mubâyaaacı Artin tarafından piyasadan satın alınan yerli ve yabancı altınların eritilmesiyle elde edilen 108.807 dirhem 4 kırat hâlis altınla birlikte piyasadan satın alınan cedid rûmî ve atik rûmînin eritilmesiyle toplam 199.828 dirhem 2 kırat hâlis altın sikke basımı için kullanılmıştır.							
	Ayrıca bu ayda 50.000 adet atik adlînin nakışları değiştirilmiştir. Bu işlemde 20.833 dirhem 5 kırat hâlis altın kullanılmıştır.							

Hicrî 1241 yılı Muharrem ayı (D.Drb. Mh, 357/36)	Tam ve yarım adlı	Ayarı	Vezni		Altın içeriği	Basılan adlî miktarı	Kuruş karşılığı (her biri 12 kuruştan)	Gelir (kuruş)
		20 kırat	0,5 dirhem	1,603 gr.	1,336 gr.	560.489 adet ²³	6.725.868 kuruş	1.195.715 kuruş
	Çeyrek adlı	Ayarı	Vezni		Altın içeriği	Çeyrek olarak basılan altının tam adlî olarak karşılığı	Kuruş karşılığı (her biri 3 kuruştan)	Gelir (kuruş)
		18 kırat	0,140 dirhem	0,450 gr.	0,338 gr.	40.000 adet	480.000 kuruş	117.014 kuruş
						Toplam (adet)	Toplam (kuruş)	Toplam (kuruş)
						600.489 adet	7.205.868 kuruş	1.312.729 kuruş
	Sikke basımında kullanılan altının kaynakları					Adlî ile birlikte basılan diğer altın sikkeler		
	Mubâyaaacı Artin tarafından piyasadan satın alınan yerli ve yabancı altınların eritilmesiyle elde edilen 115.312 dirhem 4 kırat hâlis altınla birlikte piyasadan satın alınan cedid rûmî atik rûmî ve cedid İstanbul altını rub'yesinin eritilmesiyle toplam 208.745,5 dirhem hâlis altın sikke basımı için kullanılmıştır.							
	Ayrıca bu ayda 100.000 adet atik adlînin nakışları değiştirilmiştir. Bu işlemde 41.666 dirhem 10 kırat hâlis altın kullanılmıştır.							

²² Basılan adlî altının 50.000 adedinin sadece resim ve nakışları değiştirilmiştir. Hazine de mevcut olan eski nakışla 50.000 adlî, yeni nakışla adliye çevrilmiştir. Bu işlem esnasında kar edilmediği gibi 4.375 kuruşla masraf edilmiştir.

²³ Basılan adlî altının 100.000 adedinin sadece resim ve nakışları değiştirilmiştir. Hazine de mevcut olan eski nakışla 100.000 adlî, yeni nakışla adliye çevrilmiştir. Bu işlem esnasında kar edilmediği gibi 8.750 kuruşla masraf edilmiştir.

Hicrî 1241 yılı Safer ayı (D.Drb. Mh, 358/61)	Tam ve yarım adlı	Ayarı	Vezni		Altın içeriği	Basılan adlî miktarı	Kuruş karşılığı (her biri 12 kuruştan)	Gelir (kuruş)
		20 kırat	0,5 dirhem	1,603 gr.	1,336 gr.	524.286 adet ²⁴	6.291.432 kuruş	1.238.612 kuruş
	Çeyrek adlı	Ayarı	Vezni		Altın içeriği	Çeyrek olarak basılan altının tam adlî olarak karşılığı	Kuruş karşılığı (her biri 3 kuruştan)	Gelir (kuruş)
		18 kırat	0,140 dirhem	0,450 gr.	0,338 gr.	40.000 adet	480.000 kuruş	115.751 kuruş
						Toplam (adet)	Toplam (kuruş)	Toplam (kuruş)
						564.286 adet	6.771.432 kuruş	1.354.363 kuruş
	Sikke basımında kullanılan altının kaynakları					Adlî ile birlikte basılan diğer altın sikkeler		

Mubâyaaacı Artin tarafından piyasadan satın alınan yerli ve yabancı altınların eritilmesiyle elde edilen 122.571 dirhem 6 kırat hâlis altınla birlikte piyasadan satın alınan cedid rûmî atik rûmî ve cedid İstanbul altını rub'iyesinin eritilmesiyle toplam 214.494 dirhem 6 kırat hâlis altın sikke basımı için kullanılmıştır.

Ayrıca bu ayda 50.000 adet atik adlînin nakışları değiştirilmiştir. Bu işlemde 20.833 dirhem 5 kırat hâlis altın kullanılmıştır.

Hicrî 1241 yılı Rebülevvel ayı (D.Drb. Mh, 360/11)	Tam ve yarım adlı	Ayarı	Vezni		Altın içeriği	Basılan adlî miktarı	Kuruş karşılığı (her biri 12 kuruştan)	Gelir (kuruş)
		20 kırat	0,5 dirhem	1,603 gr.	1,336 gr.	419.398 adet	5.032.776 kuruş	1.088.627 kuruş
	Çeyrek adlı	Ayarı	Vezni		Altın içeriği	Çeyrek olarak basılan altının tam adlî olarak karşılığı	Kuruş karşılığı (her biri 3 kuruştan)	Gelir (kuruş)
		18 kırat	0,140 dirhem	0,450 gr.	0,338 gr.	40.000 adet	480.000 kuruş	113.424 kuruş
						Toplam (adet)	Toplam (kuruş)	Toplam (kuruş)
						459.398 adet	5.512.776 kuruş	1.202.051 kuruş
	Sikke basımında kullanılan altının kaynakları					Adlî ile birlikte basılan diğer altın sikkeler		

Mubâyaaacı Artin tarafından piyasadan satın alınan yerli ve yabancı altınların eritilmesiyle elde edilen 113.496 dirhem 4 kırat hâlis altınla birlikte piyasadan satın alınan cedid rûmî ve atik rûmînin eritilmesiyle toplam 191.624 dirhem 6 kırat hâlis altın sikke basımı için kullanılmıştır.

²⁴ Basılan adlî altının 50.000 adedinin sadece resim ve nakışları değiştirilmiştir. Hazine de mevcut olan eski nakışla 50.000 adlî, yeni nakışla adlîye çevrilmiştir. Bu işlem esnasında kar edilmediği gibi 4.375 kuruşla masraf edilmiştir.

Hicrî 1241 yılı Rebûlâhîr ayı (D.Drb. Mh, 361/20)	Tam ve yarım adlî	Ayarı	Vezni		Altın içeriği	Basılan adlî miktarı	Kuruş karşılığı (her biri 12 kuruştan)	Gelir (kuruş)
		20 kırat	0,5 dirhem	1,603 gr.	1,336 gr.	376.062 adet	4.512.744 kuruş	926.849 kuruş
	Çeyrek adlî	Ayarı	Vezni		Altın içeriği	Çeyrek olarak basılan altının tam adlî olarak karşılığı	Kuruş karşılığı (her biri 3 kuruştan)	Gelir (kuruş)
		18 kırat	0,140 dirhem	0,450 gr.	0,338 gr.	40.000 adet	480.000 kuruş	138.736 kuruş
						Toplam (adet)	Toplam (kuruş)	Toplam (kuruş)
						416.062 adet	4.992.744 kuruş	1.065.585 kuruş
	Sikke basımında kullanılan altının kaynakları					Adlî ile birlikte basılan diğer altın sikkeler		
	Mubâyaaacı Artin tarafından piyasadan satın alınan yerli ve yabancı altınların eritilmesiyle elde edilen 105.322 dirhem 14 kırat hâlis altınla birlikte piyasadan satın alınan cedid rûmî ve atik rûmînin eritilmesiyle toplam 173.568 dirhem hâlis altın sikke basımı için kullanılmıştır.							

Hicrî 1241 yılı Cemâziyelevvel ayı (D.Drb. Mh, 326/51)	Tam ve yarım adlî	Ayarı	Vezni		Altın içeriği	Basılan adlî miktarı	Kuruş karşılığı (her biri 12 kuruştan)	Gelir (kuruş)
		18 kırat	0,5 dirhem	1,603 gr.	1,202 gr.	922.098 adet ²⁵	11.065.176 kuruş	1.489.286 kuruş
	Çeyrek adlî	Ayarı	Vezni		Altın içeriği	Çeyrek olarak basılan altının tam adlî olarak karşılığı	Kuruş karşılığı (her biri 3 kuruştan)	Gelir (kuruş)
		17,5 kırat	0,144 dirhem	0,463 gr.	0,338 gr.	50.000 adet	600.000 kuruş	164.066 kuruş
						Toplam (adet)	Toplam (kuruş)	Toplam (kuruş)
						972.098 adet	11.665.176 kuruş	1.653.352 kuruş
	Sikke basımında kullanılan altının kaynakları					Adlî ile birlikte basılan diğer altın sikkeler		
	Mubâyaaacı Artin tarafından piyasadan satın alınan yerli ve yabancı altınların eritilmesiyle elde edilen 77.949 dirhem 13 kırat hâlis altınla birlikte piyasadan satın alınan cedid rûmî ve atik rûmînin eritilmesiyle toplam 116.881 dirhem hâlis altın adlî altını basımı için kullanılmıştır.					246.768 kuruş değerinden 30.846 adet zer-i mahbub altını basılmış olup 52.483 kuruş gelir elde edilmiştir.		

Ayrıca bu ayda 20 ayarında 600.000 adet atik adlî 18 ayarında 666.666 cedid adlîye çevrilmiştir. Zuhurattan ve mubâyaaacı Artinin piyasadan satın almasıyla elde edilen 11.567 dirhem hâlis altın surreyle gönderilmek üzere zer-i mahbubun basımı için kullanılmıştır.

²⁵ Basılan adlî altının 600.000 adedinin sadece resim ve nakışları değiştirilmiştir. Hazine de mevcut olan eski nakışla 600.000 adlî, yeni nakışla adlîye çevrilmiştir.

Hicrî 1241 yılı Cemâziyelâhir ayı (D.Drb. Mh, 263/42)	Tam ve yarım adlı	Ayarı	Vezni		Altın içeriği	Basılan adlî miktarı	Kuruş karşılığı (her biri 12 kuruştan)	Gelir (kuruş)
		18 kırat	0,5 dirhem	1,603 gr.	1,202 gr.	993.522 adet	11.922.264 kuruş	1.522.555 kuruş
	Çeyrek Adlı	Ayarı	Vezni		Altın içeriği	Çeyrek olarak basılan altının tam adlî olarak karşılığı	Kuruş karşılığı (her biri 3 kuruştan)	Gelir (kuruş)
						Toplam (adet)	Toplam (kuruş)	Toplam (kuruş)
						993.522 adet	11.922.264 kuruş	1.522.555 kuruş
	Sikke basımında kullanılan altının kaynakları					Adlî ile birlikte basılan diğer altın sikkeler		
	Mubâyaacı Artin tarafından piyasadan satın alınan yerli ve yabancı altınların eritilmesiyle elde edilen 85.445 dirhem 2 kırat hâlis altınla birlikte piyasadan satın alınan cedid rûmî, atik rûmî ve atik adlînin eritilmesiyle toplam 379.445 dirhem 10 kırat hâlis altın sikke basımı için kullanılmıştır.							

Hicrî 1241 yılı Receb ayı (D.Drb. Mh, 364/69)	Tam ve yarım adlı	Ayarı	Vezni		Altın içeriği	Basılan adlî miktarı	Kuruş karşılığı (her biri 12 kuruştan)	Gelir (kuruş)
		18 kırat	0,5 dirhem	1,603 gr.	1,202 gr.	999.196 adet	11.990.352 kuruş	1.520.924 kuruş
	Çeyrek adlı	Ayarı	Vezni		Altın içeriği	Çeyrek olarak basılan altının tam adlî olarak karşılığı	Kuruş karşılığı (her biri 3 kuruştan)	Gelir (kuruş)
						Toplam (adet)	Toplam (kuruş)	Toplam (kuruş)
						999.196 adet	11.990.352 kuruş	1.520.924 kuruş
	Sikke basımında kullanılan altının kaynakları					Adlî ile birlikte basılan diğer altın sikkeler		
	Mubâyaacı Artin tarafından piyasadan satın alınan yerli ve yabancı altınların eritilmesiyle elde edilen 32.941 dirhem 3 kırat hâlis altınla birlikte piyasadan satın alınan Macar altını, cedid rûmî, atik rûmî cedid İstanbul altını rub'iyesi ve atik adlînin eritilmesiyle toplam 376.573 dirhem 8 kırat hâlis altın sikke basımı için kullanılmıştır.							

Hicrî 1241 yılı Şâban ayı (D.Drb. Mh, 366/52)	Tam ve yarım adlı	Ayarı	Vezni		Altın içeriği	Basılan adlî miktarı	Kuruş karşılığı (her biri 12 kuruştan)	Gelir (kuruş)
		18 kırat	0,5 dirhem	1,603 gr.	1,202 gr.	987.078 adet	11.844.936 kuruş	1.382.293 kuruş
	Çeyrek adlı	Ayarı	Vezni		Altın içeriği	Çeyrek olarak basılan altının tam adlî olarak karşılığı	Kuruş karşılığı (her biri 3 kuruştan)	Gelir (kuruş)
						Toplam (adet)	Toplam (kuruş)	Toplam (kuruş)
						987.078 adet	11.844.936 kuruş	1.382.293 kuruş
	Sikke basımında kullanılan altının kaynakları					Adlî ile birlikte basılan diğer altın sikkeler		
	Mubâyaacı Artin tarafından piyasadan satın alınan yerli ve yabancı altınların eritilmesiyle elde edilen 32.679 dirhem 14 kırat hâlis altınla birlikte piyasadan satın alınan Macar altını, cedid rûmî atik rûmî ve atik adlînin eritilmesiyle toplam 372.025 dirhem hâlis altın sikke basımı için kullanılmıştır.							

Hicrî 1241 yılı Ramazan ayı (D.Drb. Mh, 367/38)	Tam ve yarım adlı	Ayarı	Vezni		Altın içeriği	Basılan adlî miktarı	Kuruş karşılığı (her biri 12 kuruştan)	Gelir (kuruş)
		18 kırat	0,5 dirhem	1,603 gr.	1,202 gr.	839.310 adet	10.071.720 kuruş	1.224.883 kuruş
	Çeyrek adlı	Ayarı	Vezni		Altın içeriği	Çeyrek olarak basılan altının tam adlî olarak karşılığı	Kuruş karşılığı (her biri 3 kuruştan)	Gelir (kuruş)
						Toplam (adet)	Toplam (kuruş)	Toplam (kuruş)
						839.310 adet	10.071.720 kuruş	1.224.883 kuruş
	Sikke basımında kullanılan altının kaynakları					Adlî ile birlikte basılan diğer altın sikkeler		
	Mubâyaacı Artin tarafından piyasadan satın alınan yerli ve yabancı altınların eritilmesiyle elde edilen 23.152 dirhem 12 kırat hâlis altınla birlikte piyasadan satın alınan efrenç Macar altını, Efrenç altın levha, cedid rûmî, atik rûmî ve atik adlînin eritilmesiyle toplam 311.205 dirhem 12 kırat hâlis altın sikke basımı için kullanılmıştır.							
	Yapılan yeni düzenlemeyle bazı yerlerden darphaneye gelen 5.660 dirhem 7 kırat hâlis altına mubâyaacı Artin tarafından yapılan mübayaattan elde edilen altın, cedid rûmî, atik rûmî atik adlî altınları eklenmiş neticede toplam 311.205 dirhem 12 kırat hâlis altın elde edilmiştir.							

Hicrî 1241 yılı Şevval ayı (D.Drb. Mh, 369/26)	Tam ve yarım adlı	Ayarı	Vezni		Altın içeriği	Basılan adlî miktarı	Kuruş karşılığı (her biri 12 kuruştan)	Gelir (kuruş)
		18 kırat	0,5 dirhem	1,603 gr.	1,202 gr.	666.737 adet	8.000.844 kuruş	1.012.347 kuruş
	Çeyrek adlı	Ayarı	Vezni		Altın içeriği	Çeyrek olarak basılan altının tam adlî olarak karşılığı	Kuruş karşılığı (her biri 3 kuruştan)	Gelir (kuruş)
						Toplam (adet)	Toplam (kuruş)	Toplam (kuruş)
						666.737 adet	8.000.844 kuruş	1.012.347 kuruş
	Sikke basımında kullanılan altının kaynakları					Adlî ile birlikte basılan diğer altın sikkeler		
	Mubâyaaacı Artin tarafından piyasadan satın alınan yerli ve yabancı altınların eritilmesiyle elde edilen 23.761 dirhem 2 kırat hâlis altınla birlikte piyasadan satın alınan Macar altını, cedid rûmî, atik rûmî ve atik adlînin eritilmesiyle toplam 247.739 dirhem hâlis altın sikke basımı için kullanılmıştır.							
	Yapılan yeni düzenlemeyle bazı yerlerden darphaneye gelen 4.162 dirhem 5 kırat hâlis altına mubâyaaacı Artin tarafından yapılan mubâyaaattan elde edilen cedid rûmî, atik rûmî ve atik adlî altınları eklenmiş neticede toplam 247.739 dirhem hâlis altın elde edilmiştir.							

Hicrî 1241 yılı Zilkâdde ayı (D.Drb. Mh, 370/15)	Tam ve yarım adlı	Ayarı	Vezni		Altın içeriği	Basılan adlî miktarı	Kuruş karşılığı (her biri 12 kuruştan)	Gelir (kuruş)
		18 kırat	0,5 dirhem	1,603 gr.	1,202 gr.	582.668 adet	6.992.016 kuruş	893.436 kuruş
	Çeyrek adlı	Ayarı	Vezni		Altın içeriği	Çeyrek olarak basılan altının tam adlî olarak karşılığı	Kuruş karşılığı (her biri 3 kuruştan)	Gelir (kuruş)
						Toplam (adet)	Toplam (kuruş)	Toplam (kuruş)
						582.668 adet	6.992.016 kuruş	893.436 kuruş
	Sikke basımında kullanılan altının kaynakları					Adlî ile birlikte basılan diğer altın sikkeler		
	Mubâyaaacı Artin tarafından piyasadan satın alınan yerli ve yabancı altınların eritilmesiyle elde edilen 29.845 dirhem 14 kırat hâlis altınla birlikte piyasadan satın alınan Macar altını, cedid rûmî atik rûmî ve atik adlînin eritilmesiyle toplam 213.968 dirhem hâlis altın sikke basımı için kullanılmıştır.							
	Ayrıca yeniçeri ocağının ilgasıyla orta sandıklarından toplanıp el konulan altının eritilmesiyle 7.345 dirhem 2 kırat hâlis altın elde edilmiştir. Netice de toplam 221.313 dirhem 2 kırat hâlis altın elde edilmiştir.							

Hicrî 1241 yılı Zilhicce ayı (D.Drb. Mh, 372/22)	Tam ve yarım adlı	Ayarı	Vezni		Altın içeriği	Basılan adlî miktarı	Kuruş karşılığı (her biri 12 kuruştan)	Gelir (kuruş)
		18 kırat	0,5 dirhem	1,603 gr.	1,202 gr.	876.803 adet	10.521.636 kuruş	1.608.179 kuruş
	Çeyrek adlı	Ayarı	Vezni		Altın içeriği	Çeyrek olarak basılan altının tam adlî olarak karşılığı	Kuruş karşılığı (her biri 3 kuruştan)	Gelir (kuruş)
						Toplam (adet)	Toplam (kuruş)	Toplam (kuruş)
						876.803 adet	10.521.636 kuruş	1.608.179 kuruş
	Sikke basımında kullanılan altının kaynakları					Adlî ile birlikte basılan diğer altın sikkeler		
	Mubâyaacı Artin tarafından piyasadan satın alınan yerli ve yabancı altınların eritilmesiyle elde edilen 48.342 dirhem 7 kırat hâlis altınla birlikte piyasadan satın alınan Macar altını, cedid rûmî atik rûmî ve atik adlînin eritilmesiyle toplam 303.271 dirhem hâlis altın sikke basımı için kullanılmıştır.							
	Ayrıca yeniçeri sarrafı Şapçı Bohor'un müsadere olunan mallarından elde edilen 23.403 dirhem 12 kırat hâlis altına, yapılan yeni düzenlemeyle bazı yerlerden darphaneye gelen 3.715 dirhem 9 kırat hâlis altın ve Sayda'dan gelen 286 dirhem 3 kırat hâlis altın eklenmiştir. Bu üç kalemden gelen altının toplamı 27.405,5 dirhem hâlis altındır.							

Hicrî 1242 yılı Muharrem ayı (D.Drb. Mh, 375/38)	Tam ve yarım adlı	Ayarı	Vezni		Altın içeriği	Basılan adlî miktarı	Kuruş karşılığı (her biri 12 kuruştan)	Gelir (kuruş)
		18 kırat	0,5 dirhem	1,603 gr.	1,202 gr.	715.824 adet	8.589.888 kuruş	1.018.891 kuruş
	Çeyrek adlı	Ayarı	Vezni		Altın içeriği	Çeyrek olarak basılan altının tam adlî olarak karşılığı	Kuruş karşılığı (her biri 3 kuruştan)	Gelir (kuruş)
						Toplam (adet)	Toplam (kuruş)	Toplam (kuruş)
						715.824 adet	8.589.888 kuruş	1.018.891 kuruş
	Sikke basımında kullanılan altının kaynakları					Adlî ile birlikte basılan diğer altın sikkeler		
	Mubâyaacı Artin tarafından piyasadan satın alınan yerli ve yabancı altınların eritilmesiyle elde edilen 30.597 dirhem hâlis altınla birlikte piyasadan satın alınan Macar altını, cedid rûmî atik rûmî ve atik adlînin eritilmesiyle toplam 262.258 dirhem 11 kırat hâlis altın sikke basımı için kullanılmıştır.							
	Ayrıca yapılan yeni düzenlemeyle darphaneye gelen 8.050 dirhem 10 kırat hâlis altın adlî altını basımı için kullanılmıştır.							

Hicrî 1242 yılı Safer ayı (D.Drb. Mh, 376/87)

Tam ve yarım adlı	Ayarı	Vezni		Altın içeriği	Basılan adlî miktarı	Kuruş karşılığı (her biri 12 kuruştan)	Gelir (kuruş)
	18 kırat	0,5 dirhem	1,603 gr.	1,202 gr.	668.288 adet	8.019.456 kuruş	1.431.682 kuruş
Çeyrek adlı	Ayarı	Vezni		Altın içeriği	Çeyrek olarak basılan altının tam adlî olarak karşılığı	Kuruş karşılığı (her biri 3 kuruştan)	Gelir (kuruş)
					Toplam (adet)	Toplam (kuruş)	Toplam (kuruş)
					668.288 adet	8.019.456 kuruş	1.431.682 kuruş
Sikke basımında kullanılan altının kaynakları					Adlî ile birlikte basılan diğer altın sikkeler		
Mubâyaacı Artin tarafından piyasadan satın alınan yerli ve yabancı altınların eritilmesiyle elde edilen 45.184 dirhem 10 kırat hâlis altınla birlikte piyasadan satın alınan cedid rûmî atik rûmî ve atik adlînin eritilmesiyle toplam 193.697 dirhem 13 kırat hâlis altın sikke basımı için kullanılmıştır.							
Ayrıca mubâyaacı Artin tarafından efrenç canibinden mubayaa edilen 56.196 dirhem 15 kırat hâlis altın sikke basımı için kullanılmıştır.							
Bununla birlikte yapılan yeni düzenlemeyle darphaneye gelen 2.588 dirhem 12 kırat hâlis altın sikke basımı için kullanılmıştır.							

Hicrî 1242 yılı Rebülevvel ayı (D.Drb. Mh, 378/66)

Tam ve yarım adlı	Ayarı	Vezni		Altın içeriği	Basılan adlı miktarı	Kuruş karşılığı (her biri 12 kuruştan)	Gelir (kuruş)
	18 kırat	0,5 dirhem	1,603 gr.	1,202 gr.	653.652 adet	7.843.824 kuruş	1.106.087 kuruş
Çeyrek adlı	Ayarı	Vezni		Altın içeriği	Çeyrek olarak basılan altının tam adlı olarak karşılığı	Kuruş karşılığı (her biri 3 kuruştan)	Gelir (kuruş)
					Toplam (adet)	Toplam (kuruş)	Toplam (kuruş)
					653.652 adet	7.843.824 kuruş	1.106.087 kuruş
Sikke basımında kullanılan altının kaynakları					Adlı ile birlikte basılan diğer altın sikkeler		
Mubâyaaacı Artin tarafından piyasadan satın alınan yerli ve yabancı altınların eritilmesiyle elde edilen 54.477 dirhem 10 kırat hâlis altınla birlikte piyasadan satın alınan Macar altını, cedid rûmî, atik rûmî ve atik adlînin eritilmesiyle toplam 243.925 dirhem 12 kırat hâlis altın sikke basımı için kullanılmıştır.							
Yapılan yeni düzenlemelerle birlikte bazı yerlerden darphaneye gelen 3.069 dirhem hâlis altın sikke basımı için kullanılmıştır.							

Hicrî 1242 yılı Rebûlâhîr ayı (D.Drb. Mh, 379/87)	Tam ve yarım adlı	Ayarı	Vezni		Altın içeriği	Basılan adlî miktarı	Kuruş karşılığı (her biri 12 kuruştan)	Gelir (kuruş)
		18 kırat	0,5 dirhem	1,603 gr.	1,202 gr.	711.554 adet	8.538.648 kuruş	1.070.774 kuruş
	Çeyrek adlı	Ayarı	Vezni		Altın içeriği	Çeyrek olarak basılan altının tam adlî olarak karşılığı	Kuruş karşılığı (her biri 3 kuruştan)	Gelir (kuruş)
						Toplam (adet)	Toplam (kuruş)	Toplam (kuruş)
						711.554 adet	8.538.648 kuruş	1.070.774 kuruş
	Sikke basımında kullanılan altının kaynakları					Adlî ile birlikte basılan diğer altın sikkeler		
	Mubâyaacı Artin tarafından piyasadan satın alınan yerli ve yabancı altınların eritilmesiyle elde edilen 51.107 dirhem 8 kırat hâlis altınla birlikte piyasadan satın alınan Macar altını, İngiliz sebuke altını, cedid rûmî, atik rûmî ve atik adlînin eritilmesiyle toplam 267.189 dirhem hâlis altın sikke basımı için kullanılmıştır.							
	Yapılan yeni düzenlemeyle darphaneye gelen 1.519 dirhem hâlis altın sikke basımı için kullanılmıştır.							

Hicrî 1242 yılı Cemâziyelevvel ayı (D.Drb. Mh, 380/66)	Tam ve yarım adlı	Ayarı	Vezni		Altın içeriği	Basılan adlî miktarı	Kuruş karşılığı (her biri 12 kuruştan)	Gelir (kuruş)
		18 kırat	0,5 dirhem	1,603 gr.	1,202 gr.	639.172 adet	7.670.064 kuruş	988.519 kuruş
	Çeyrek adlı	Ayarı	Vezni		Altın içeriği	Çeyrek olarak basılan altının tam adlî olarak karşılığı	Kuruş karşılığı (her biri 3 kuruştan)	Gelir (kuruş)
						Toplam (adet)	Toplam (kuruş)	Toplam (kuruş)
						639.172 adet	7.670.064 kuruş	988.519 kuruş
	Sikke basımında kullanılan altının kaynakları					Adlî ile birlikte basılan diğer altın sikkeler		
	Mubâyaacı Artin tarafından piyasadan satın alınan yerli ve yabancı altınların eritilmesiyle elde edilen 64.387 dirhem 2 kırat hâlis altınla birlikte piyasadan satın alınan Macar altını, cedid rûmî, atik rûmî ve atik adlînin eritilmesiyle toplam 241.564 dirhem 3 kırat hâlis altın sikke basımı için kullanılmıştır.							

Hicrî 1242 yılı Cemâziyelâhîr ayı (D.Drb. Mh, 381/92)	Tam ve yarım adlı	Ayarı	Vezni		Altın içeriği	Basılan adlî miktarı	Kuruş karşılığı (her biri 12 kuruştan)	Gelir (kuruş)
		18 kırat	0,5 dirhem	1,603 gr.	1,202 gr.	639.142 adet	7.669.704 kuruş	1.001.219 kuruş
	Çeyrek adlı	Ayarı	Vezni		Altın içeriği	Çeyrek olarak basılan altının tam adlî olarak karşılığı	Kuruş karşılığı (her biri 3 kuruştan)	Gelir (kuruş)
						Toplam (adet)	Toplam (kuruş)	Toplam (kuruş)
						639.142 adet	7.669.704 kuruş	1.001.219 kuruş
	Sikke basımında kullanılan altının kaynakları					Adlî ile birlikte basılan diğer altın sikkeler		
	Mubâyaaacı Artin tarafından piyasadan satın alınan yerli ve yabancı altınların eritilmesiyle elde edilen 54.047 dirhem 7 kırat hâlis altınla birlikte piyasadan satın alınan Macar altını, cedid rûmî, atik rûmî ve atik adlînin eritilmesiyle toplam 240.190 dirhem 3 kırat hâlis altın sikke basımı için kullanılmıştır. Bu altının 230.706 dirhem 3 kıratı adlî basımı için kullanılmış olup 9.375 dirhemi zer-i mahbub basımı için kullanılmıştır.					200.000 kuruş değerinde 25.000 adet zer-i mahbub basılarak 25.863 kuruş gelir elde edilmiştir.		
	Yapılan yeni düzenlemeyle darphaneye gelen 1.472 dirhem 4 kırat hâlis altın adlî basımı için kullanılmıştır.							

Hicrî 1242 yılı Receb ayı (D.Drb. Mh,)	Tam ve yarım adlı	Ayarı	Vezni		Altın içeriği	Basılan adlî miktarı	Kuruş karşılığı (her biri 12 kuruştan)	Gelir (kuruş)
	Çeyrek adlı	Ayarı	Vezni		Altın içeriği	Çeyrek olarak basılan altının tam adlî olarak karşılığı	Kuruş karşılığı (her biri 3 kuruştan)	Gelir (kuruş)
						Toplam (adet)	Toplam (kuruş)	Toplam (kuruş)
	Sikke basımında kullanılan altının kaynakları					Adlî ile birlikte basılan diğer altın sikkeler		

Hicrî 1242 yılı Şâban ayı (D.Drb. Mh, 385/39)	Tam ve yarım adlı	Ayarı	Vezni		Altın içeriği	Basılan adlî miktarı	Kuruş karşılığı (her biri 12 kuruştan)	Gelir (kuruş)
		18 kırat	0,5 dirhem	1,603 gr.	1,202 gr.	717.584 adet	8.611.008 kuruş	1.057.196 kuruş
	Çeyrek adlı	Ayarı	Vezni		Altın içeriği	Çeyrek olarak basılan altının tam adlî olarak karşılığı	Kuruş karşılığı (her biri 3 kuruştan)	Gelir (kuruş)
						Toplam (adet)	Toplam (kuruş)	Toplam (kuruş)
						717.584 adet	8.611.008 kuruş	1.057.196 kuruş
	Sikke basımında kullanılan altının kaynakları					Adlî ile birlikte basılan diğer altın sikkeler		
	Mubâyaaacı Artin tarafından piyasadan satın alınan yerli ve yabancı altınların eritilmesiyle elde edilen 265.906 dirhem 7 kırat hâlis altın ve efrenç canibinden yine Artin tarafından mubâyaa olunan 50.000 dirhem hâlis altın sikke basımı için kullanılmıştır.							
	Yapılan yeni düzenlemeyle darphaneye gelen 2.175 dirhem 3 kırat hâlis altın sikke basımı için kullanılmıştır.							

Hicrî 1242 yılı Ramazan ayı (D.Drb. Mh, 385/85)	Tam ve yarım adlı	Ayarı	Vezni		Altın içeriği	Basılan adlî miktarı	Kuruş karşılığı (her biri 12 kuruştan)	Gelir (kuruş)
		18 kırat	0,5 dirhem	1,603 gr.	1,202 gr.	761.558 adet	9.138.696 kuruş	1.041.139 kuruş
	Çeyrek adlı	Ayarı	Vezni		Altın içeriği	Çeyrek olarak basılan altının tam adlî olarak karşılığı	Kuruş karşılığı (her biri 3 kuruştan)	Gelir (kuruş)
						Toplam (adet)	Toplam (kuruş)	Toplam (kuruş)
						761.558 adet	9.138.696 kuruş	1.041.139 kuruş
	Sikke basımında kullanılan altının kaynakları					Adlî ile birlikte basılan diğer altın sikkeler		
	Mubâyaaacı Artin tarafından piyasadan satın alınan yerli ve yabancı altınların eritilmesiyle elde edilen 285.584 dirhem 3 kırat hâlis altın sikke basımı için kullanılmıştır.							

Hicrî 1242 yılı Şevval ayı (D.Drb. Mh, 387/10)	Tam ve yarım adlı	Ayarı	Vezni		Altın içeriği	Basılan adlî miktarı	Kuruş karşılığı (her biri 12 kuruştan)	Gelir (kuruş)
		18 kırat	0,5 dirhem	1,603 gr.	1,202 gr.	719.227 adet	8.630.724 kuruş	1.422.358 kuruş
	Çeyrek adlı	Ayarı	Vezni		Altın içeriği	Çeyrek olarak basılan altının tam adlî olarak karşılığı	Kuruş karşılığı (her biri 3 kuruştan)	Gelir (kuruş)
						Toplam (adet)	Toplam (kuruş)	Toplam (kuruş)
						719.227 adet	8.630.724 kuruş	1.422.358 kuruş
	Sikke basımında kullanılan altının kaynakları					Adlî ile birlikte basılan diğer altın sikkeler		
	Mubâyaaacı Artin tarafından piyasadan satın alınan 228.316 dirhem 12 kırat hâlis altına, Seyyid Efendi'nin muhallefatından gelen 33.360 dirhem hâlis altın ve eniştesi Ahmet Efendi'nin muhallefatından gelen 6.020 dirhem 6 kırat hâlis altın sikke basımı için kullanılmıştır.							
	Yapılan yeni düzenlemeyle darphaneye gelen 2.013 dirhem 3 kırat hâlis altın sikke basımı için kullanılmıştır.							

Hicrî 1242 yılı Zilkâdde ayı (D.Drb. Mh, 389/9)	Tam ve yarım adlı	Ayarı	Vezni		Altın içeriği	Basılan adlî miktarı	Kuruş karşılığı (her biri 12 kuruştan)	Gelir (kuruş)
		18 kırat	0,5 dirhem	1,603 gr.	1,202 gr.	681.076 adet	8.172.912 kuruş	1.019.495 kuruş
	Çeyrek adlı	Ayarı	Vezni		Altın içeriği	Çeyrek olarak basılan altının tam adlî olarak karşılığı	Kuruş karşılığı (her biri 3 kuruştan)	Gelir (kuruş)
						Toplam (adet)	Toplam (kuruş)	Toplam (kuruş)
						681.076 adet	8.172. 912 kuruş	1.019.495 kuruş
	Sikke basımında kullanılan altının kaynakları					Adlî ile birlikte basılan diğer altın sikkeler		
	Mubâyaaacı Artin tarafından piyasadan satın alınan altına Macar altını eklenmiş ve İngiltere'den satın alınan altın eklenerek elde edilen 337.324 dirhem hâlis altın sikke basımı için kullanılmıştır.							
	Ayrıca yapılan yeni düzenlemeyle birlikte bazı yerlerden gelen 2.410,5 dirhem 8 kırat hâlis altın sikke basımı için kullanılmıştır.							

Hicrî 1242 yılı Zilhicce ayı (D.Drb. Mh, 391/15)	Tam ve yarım adlı	Ayarı	Vezni		Altın içeriği	Basılan adlî miktarı	Kuruş karşılığı (her biri 12 kuruştan)	Gelir (kuruş)
		18 kırat	0,5 dirhem	1,603 gr.	1,202 gr.	693.210 adet	8.318.520 kuruş	1.044.213 kuruş
	Çeyrek adlı	Ayarı	Vezni		Altın içeriği	Çeyrek olarak basılan altının tam adlî olarak karşılığı	Kuruş karşılığı (her biri 3 kuruştan)	Gelir (kuruş)
						Toplam (adet)	Toplam (kuruş)	Toplam (kuruş)
						693.210 adet	8.318.520 kuruş	1.044.213 kuruş
	Sikke basımında kullanılan altının kaynakları					Adlî ile birlikte basılan diğer altın sikkeler		
	Mubâyaacı Artinin piyasadan satın aldığı 250.377 dirhem 6 kırat hâlis altın ve Kandiye'den gelen 9.576,5 dirhem hâlis altın sikke basımı için kullanılmıştır.							

Hicrî 1243 yılı Muharrem ayı (D.Drb. Mh, 394/21)	Tam ve yarım adlı	Ayarı	Vezni		Altın içeriği	Basılan adlî miktarı	Kuruş karşılığı (her biri 12 kuruştan)	Gelir (kuruş)
		18 kırat	0,5 dirhem	1,603 gr.	1,202 gr.	691.475 adet	8.297.700 kuruş	1.015.166 kuruş
	Çeyrek adlı	Ayarı	Vezni		Altın içeriği	Çeyrek olarak basılan altının tam adlî olarak karşılığı	Kuruş karşılığı (her biri 3 kuruştan)	Gelir (kuruş)
						Toplam (adet)	Toplam (kuruş)	Toplam (kuruş)
						691.475 adet	8.297.700 kuruş	1.015.166 kuruş
	Sikke basımında kullanılan altının kaynakları					Adlî ile birlikte basılan diğer altın sikkeler		
	Mubâyaacı Artin tarafından piyasadan satın alınan 253.237 dirhem hâlis altın sikke basımı için kullanılmıştır.							
	Yapılan yeni düzenlemelerle birlikte bazı mahallerden gelen 6.066 dirhem 6 kırat hâlis altın sikke basımı için kullanılmıştır.							

Hicrî 1243 yılı Safer ayı (D.Drb. Mh, 395/40)	Tam ve yarım adlı	Ayarı	Vezni		Altın içeriği	Basılan adlî miktarı	Kuruş karşılığı (her biri 12 kuruştan)	Gelir (kuruş)
		18 kırat	0,5 dirhem	1,603 gr.	1,202 gr.	746.853 adet	8.962.236 kuruş	1.028.149 kuruş
	Çeyrek adlı	Ayarı	Vezni		Altın içeriği	Çeyrek olarak basılan altının tam adlî olarak karşılığı	Kuruş karşılığı (her biri 3 kuruştan)	Gelir (kuruş)
						Toplam (adet)	Toplam (kuruş)	Toplam (kuruş)
						746.853 adet	8.962.236 kuruş	1.028.149 kuruş
	Sikke basımında kullanılan altının kaynakları					Adlî ile birlikte basılan diğer altın sikkeler		
	Mubâyaacı Artin tarafından piyasadan satın alınan 278.672 dirhem 11 kırat hâlis altın sikke basımı için kullanılmıştır.							
	Yapılan yeni düzenlemeyle birlikte bazı mahallerden gelen 1.407,5 dirhem hâlis altın sikke basımı için kullanılmıştır.							

Hicrî 1243 yılı Rebülevvel ayı (D.Drb. Mh, 396/43)	Tam ve yarım adlı	Ayarı	Vezni		Altın içeriği	Basılan adlî miktarı	Kuruş karşılığı (her biri 12 kuruştan)	Gelir (kuruş)
		18 kırat	0,5 dirhem	1,603 gr.	1,202 gr.	742.984 adet	8.915.808 kuruş	1.061.912 kuruş
	Çeyrek adlı	Ayarı	Vezni		Altın içeriği	Çeyrek olarak basılan altının tam adlî olarak karşılığı	Kuruş karşılığı (her biri 3 kuruştan)	Gelir (kuruş)
						Toplam (adet)	Toplam (kuruş)	Toplam (kuruş)
						742.984 adet	8.915.808 kuruş	1.061.912 kuruş
	Sikke basımında kullanılan altının kaynakları					Adlî ile birlikte basılan diğer altın sikkeler		
	Mubâyaacı Artin tarafından piyasadan satın alınan 278.619 dirhem hâlis altın sikke basımı için kullanılmıştır.							

Hierî 1243 yılı Rebûlâhîr ayı (D.Drb. Mh, 397/75; D.Drb. Mh, 397/86)	Tam ve yarım adlî	Ayarı	Vezni		Altın içeriği	Basılan adlî miktarı	Kuruş karşılığı (her biri 12 kuruştan)	Gelir (kuruş)
		18 kırat	0,5 dirhem	1,603 gr.	1,202 gr.	604.544 adet	7.254.528 kuruş	796.999 kuruş
	Çeyrek adlî	Ayarı	Vezni		Altın içeriği	Çeyrek olarak basılan altının tam adlî olarak karşılığı	Kuruş karşılığı (her biri 3 kuruştan)	Gelir (kuruş)
		21 kırat	0,125 dirhem	0,400 gr.	0,350 gr.	60.000 adet	720.000 kuruş	102.400 ²⁶
						Toplam (adet)	Toplam (kuruş)	Toplam (kuruş)
						664.544 adet	7.974.528 kuruş	796.999 kuruş
	Sikke basımında kullanılan altının kaynakları					Adlî ile birlikte basılan diğer altın sikkeler		
	Mubâyaaacı Artin tarafından piyasadan satın alınan 690.152,5 dirhem 2 kırat hâlis altın sikke basımı için kullanılmıştır.					Bu ayda darphane ilk defa 20 kuruş değerinde Hayriye altını basılmaya başlanmıştır. Basılan Hayriye altının toplam miktarı 779.511 adettir.		
	Yapılan yeni düzenlemeyle birlikte 1.716 dirhem 13 kırat hâlis altın sikke basımı için kullanılmıştır.							

Hierî 1243 yılı Cemâziyevvel ayı (D.Drb. Mh, 398/79)	Tam ve yarım adlî	Ayarı	Vezni		Altın içeriği	Basılan adlî miktarı	Kuruş karşılığı (her biri 12 kuruştan)	Gelir (kuruş)
		18 kırat	0,5 dirhem	1,603 gr.	1,202 gr.	408.000 adet	4.896.000 kuruş	491.144 kuruş
	Çeyrek adlî	Ayarı	Vezni		Altın içeriği	Çeyrek olarak basılan altının tam adlî olarak karşılığı	Kuruş karşılığı (her biri 3 kuruştan)	Gelir (kuruş)
						Toplam (adet)	Toplam (kuruş)	Toplam (kuruş)
						408.000 adet	4.896.000 kuruş	491.144 kuruş
	Sikke basımında kullanılan altının kaynakları					Adlî ile birlikte basılan diğer altın sikkeler		
	Mubâyaaacı Artin tarafından piyasadan satın alınan 152.625 dirhem hâlis altın sikke basımı için kullanılmıştır.							

²⁶ Bu ayda basılan çeyrek adlînin bir kısmı daha önceki basımlardan farklı bir ayarda basılmıştır. Belgedeki muğlaklık nedeniyle basılan sikkenin veznini tam olarak tespit etmek mümkün olmamıştır. Çeyrek adliye ilişkin kayıtlar, aynı anda basılan Hayriye altınına ait rakamlarla karışık gösterilmiştir. Bu yüzden adlînin daha önceki adlîlerle aynı vezinde basıldığı varsayılmıştır. Gelire ilişkin kayıtlar da Hayriye ile birlikte gösterildiği için tablodaki 102.400 rakamı daha önce ki aylarda yapılan darp işlemlerinde ki kar oranı esas alınarak tespit edilmiştir.

Tablo-II Basılan Adlî Miktarı, Kuruş Karşılığı ve Elde Edilen Gelir

Hicrî 1237-1238 Senesi (Mîlâdî 1822-1823)				
Ay	Referans	Basılan adlî altını miktarı (adet)	Kuruş karşılığı	Adlî altını basımından elde edilen gelir (kuruş)
Zilhicce	D.DRB.MH, 259/58	193.923	1.939.230	525.457 ¹
Muharrem	D.DRB.MH, 268/25	1.202.526	12.025.260	2.815.693
Safer	D.DRB.MH, 272/56; 273/16	616.822	7.301.864	3.075.954
Rebûlevvel	D.DRB.MH, 274/65	773.826	9.185.912	3.234.996
Rebûlâhir	D.DRB.MH, 277/9	115.500	1.155.000	155.000
Cemâziyelevvel	D.DRB.MH, 278/58; 279/37	650.836	7.730.020	2.756.671
Cemâziyelâhir	D.DRB.MH, 281/9; 281/26	1.018.586	11.903.032	4.441.957
Receb	D.DRB.MH, 284/11	685.008	8.140.096	3.018.666
Şâban	D.DRB.MH, 285/49	643.132	7.637.584	2.604.435
Ramazân	1238	Darp belgesi bulunamamıştır.		
Şevval	D.DRB.MH, 269/50	577.184	6.846.208	2.277.750,5
Zilkâdde	D.DRB.MH, 291/32	863.492	10.241.904	3.653.543
Zilhicce	D.DRB.MH, 294/30	619.912	7.378.944	2.495.272
Toplam		7.845.247	91.485.054	31.055.394,5

¹ Adlî basımına ait gelir belgeleri rûmî geliriyle birlikte gösterilmiştir. Ancak Hüseyin Çağret bu aya ait rûmî gelirini diğer aylarla kıyaslayarak tahmini olarak bulmuştur. Çağret'e ait söz konusu rakam tarafımızdan da kabul edilmiş ve adliye ait gelir de bu şekilde hesaplanmıştır (Çağret, 2018:81).

Hicrî 1239 Senesi (Mîlâdî 1823-1824)				
Ay	Referans	Basılan adlî altını miktarı (adet)	Kuruş karşılığı	Adlî altını basımından elde edilen gelir (kuruş)
Muharrem	D.DRB.MH, 300/15;301/6; 301/49	870.249,75	10.308.735,5	3.389.934
Safer	D.DRB.MH,303 /61	726.974	8.643.688	2.959.891
Rebîülevvel	D.DRB.MH, 305/56	666.800	7.921.600	2.581.077
Rebîülâhir	D.DRB.MH, 307/38	608.872	7.246.464	2.314.482
Cemâziyelevvel	D.DRB.MH, 309/47	1.127.239	13.446.868	2.374.503
Cemâziyelâhir	D.DRB.MH, 31/12	1.048.917	12.527.004	2.099.632
Receb	D.DRB.MH, 314/66	671.023	7.932.276	1.899.091
Şâban	D.DRB.MH, 316/54; 315/5	745.038	8.840.456	2.202.657
Ramazan	1239	Darp belgesi bulunamamıştır.		
Şevval	D.DRB.MH, 323/15	767.023,25	9.204.279	2.191.358
Zilkâdde	D.DRB.MH, 321/43	639.436	7.673.232	2.241.716
Zilhicce	D.DRB.MH, 323/15	731.178	8.774.136	2.183.344
Toplam		8.602.750	102.518.738,5	26.437.485

Hicrî 1240 Senesi (Mîlâdî 1824-1825)				
Ay	Referans	Basılan adlî altını miktarı (adet)	Kuruş karşılığı	Adlî altını basımından elde edilen gelir (kuruş)
Muharrem	D.DRB.MH, 326/26	755.082	9.060.984	2.262.486
Safer	D.DRB.MH, 328/9	706.670	8.480.040	2.028.123
Rebûlevvel	D.DRB.MH, 345/28	648.800	7.785.600	2.017.875
Rebûlâhir	D.DRB.MH, 332/25	630.622	7.567.464	1.818.565
Cemâziyelevvel	D.DRB.MH, 333/36	568.740	6.824.880	1.605.315
Cemâziyelâhir	D.DRB.MH, 335/46	592.793	7.113.516	1.664.925
Receb	D.DRB.MH, 336/11; 40/60	1.621.314	19.455.768	3.039.333
Şâban	D.DRB.MH, 340/60	621.712	7.460.544	1.412.340
Ramazan	D.DRB.MH, 341/63	613.316	7.359.792	1.369.696
Şevval	D.DRB.MH, 343/55	592.572	7.146.864	1.519.705
Zilkâdde	D.DRB.MH, 345/27	576.732	6.920.784	1.441.017
Zilhicce	D.DRB.MH, 346/1	529.088	6.349.056	1.257.877
Toplam		8.457.441	101.525.292	21.437.257

Hicrî 1241 Senesi (Mîlâdî 1825-1826)				
Ay	Referans	Basılan adlî altını miktarı (adet)	Kuruş karşılığı	Adlî altını basımından elde edilen gelir (kuruş)
Muharrem	D.DRB.MH, 357/3	600.489	7.205.868	1.312.729
Safer	D.DRB.MH, 358/61	564.286	6.771.432	1.354.363
Rebûlevvel	D.DRB.MH, 360/11	459.398	5.512.776	1.202.051
Rebûlâhir	D.DRB.MH, 361/20	416.062	4.992.744	1.065.585
Cemâziyelevvel	D.DRB.MH, 326/51	972.098	11.665.176	1.653.352
Cemâziyelâhir	D.DRB.MH, 263/42	993.522	11.922.264	1.522.555
Receb	D.DRB.MH, 364/69	999.196	11.990.352	1.520.924
Şâban	D.DRB.MH, 366/52	987.078	11.844.936	1.382.293
Ramazan	D.DRB.MH, 367/38	839.310	10.071.720	1.224.883
Şevval	D.DRB.MH, 369/26	666.737	8.000.844	1.012.347
Zilkâdde	D.DRB.MH, 370/15	582.668	6.992.016	893.436
Zilhicce	D.DRB.MH, 372/22	876.803	10.521.636	1.608.179
Toplam		8.957.647	107.491.764	15.752.697

Hicrî 1242 Senesi (Mîlâdî 1826-1827)				
Ay	Referans	Basılan adlî altını miktarı (adet)	Kuruş karşılığı	Adlî altını basımından elde edilen gelir (kuruş)
Muharrem	D.DRB.MH, 375/38	715.824	8.589.888	1.018.891
Safer	D.DRB.MH, 376/87	668.288	8.019.456	1.431.682
Rebûülevvel	D.DRB.MH, 378/66	653.652	7.843.824	1.106.087
Rebûülâhir	D.DRB.MH, 379/87	711.554	8.538.648	1.070.774
Cemâziyelevvel	D.DRB.MH, 380/66	639.172	7.670.064	988.519
Cemâziyelâhir	D.DRB.MH, 381/92	639.142	7.669.704	1.001.219
Receb	1242	Darp belgesi bulunamamıştır.		
Şâban	D.DRB.MH, 385/39	717.584	8.611.008	1.057.196
Ramazan	D.DRB.MH, 385/85	761.558	9.138.696	1.041.139
Şevval	D.DRB.MH, 387/10	719.227	8.630.724	1.422.358
Zilkâdde	D.DRB.MH, 389/9	681.076	8.172.912	1.019.495
Zilhicce	D.DRB.MH, 391/15	693.210	8.318.520	1.044.213
Toplam		7.600.287	91.203.444	12.201.573

Hicrî 1243 Senesi (Mîlâdî 1827)				
Ay	Referans	Basılan adlî altını miktarı (adet)	Kuruş karşılığı	Adlî altını basımından elde edilen gelir (<i>kuruş</i>)
Muharrem	D.DRB.MH, 394/21	691.475	8.297.700	1.015.166
Safer	D.DRB.MH, 395/40	746.853	8.962.236	1.028.149
Rebîülevvel	D.DRB.MH, 396/43	742.984	8.915.808	1.061.912
Rebîülâhir	D.DRB.MH, 397/75	664.544	7.974.528	796.999
Cemâziyelevvel	D.DRB.MH, 398/79	408.000	4.896.000	491.144
Toplam		3.253.856	39.046.272	4.393.370

Genel Toplam			
Sene	Basılan adli altını miktarı (adet)	Kuruş karşılığı	Adli altını basımından elde edilen gelir (kuruş)
1237	193.923	1.939.230	525.457
1238	7.766.844	89.545.824	30.529.937,5
1239	8.602.750	102.518.738,5	26.437.485
1240	8.460.441	101.525.292	21.437.257
1241	8.957.647	107.491.764	15.752.697
1242	7.600.287	91.203.444	12.201.573
1243	3.253.856	39.046.272	4.393.370
Genel Toplam	44.835.728	533.270.564,5	111.277.776,5

TABLO-III Hicrî 1237-1243 Yılları Arasında Basılan Diğer Altın Sikkeler

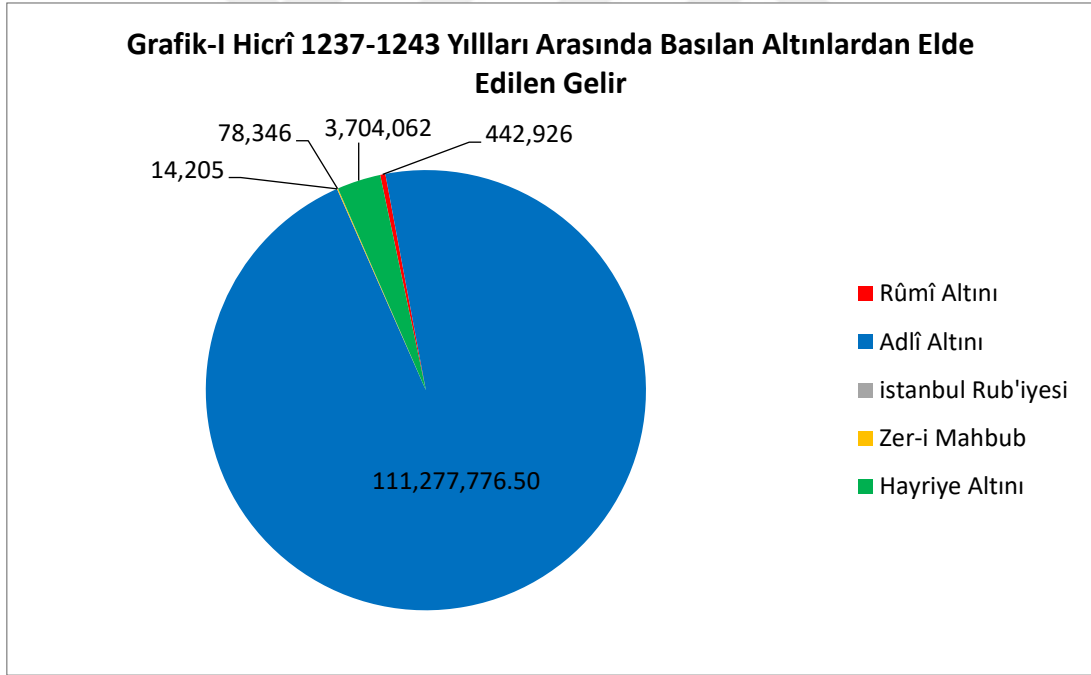
Rûmî Altını							
Tarih	Referans	Basılan Rûmî miktarı (adet)	Kuruş karşılığı	Elde edilen gelir (kuruş)	Vezni (gram)	Ayarı	Altın İçeriği (gram)
1237 Zilhicce	D.DRB.MH, 259/58	90.000	2.250.000	442.926	4,810	19 kırat 1 buğday	3,858
İstanbul Rub'yesi							
Tarih	Referans	Basılan İstanbul rub'yesi miktarı (adet)	Kuruş karşılığı	Elde edilen gelir (kuruş)	Vezni (gram)	Ayarı	Altın İçeriği (gram)
1237 Zilhicce	D.DRB.MH, 259/58	170.000	425.000	14.205	0,601	19 kırat 1 buğday	0,482
Zer-i Mahbub							
Tarih	Referans	Basılan Zer-i Mahbub Miktarı (adet)	Kuruş karşılığı	Elde edilen gelir (kuruş)	Vezni (gram)	Ayarı	Altın içeriği (gram)
1241 Cemâziy elevvel	D.DRB.MH, 326/51	30.846	246.768	52.483	1,603	18 kırat	1,202
1242 Cemâziy elâhir	D.DRB.MH, 381/92	25.000	200.000	25.863	1,603	18 kırat	1,202
Toplam		55.846	446.768	78.346			
Hayriye Altını							
Tarih	Referans	Basılan Hayriye Miktarı (adet)	Kuruş karşılığı	Elde edilen gelir (kuruş)	Vezni (gram)	Ayarı	Altın içeriği (gram)
1243 Cemâziy elevvel	D.DRB.MH, 397/86	779.511	15.590.220	3.704.062	1,608	21 kırat	1,407

Hicrî 1237-1243 Yılları Arasında Basılan Diğer Altınların Genel Toplamı

	Basılan Miktar (adet)	Kuruş Karşılığı	Elde Edilen Gelir (kuruş)
Hayriye Altını	779.511	15.590.220	3.704.062
İstanbul Rub'iyesi	170.000	425.000	14.205
Rûmî Altını	90.000	2.250.000	442.926 ²
Zer-i Mahbub	55.846	446.768	78.346
Genel Toplam		18.711.988	4.239.539

² Rumi basımına ait gelir belgede gösterilmemiştir. Ancak Hüseyin Çağret bu aya ait gelir rakamını diğer aylarla kıyaslayarak tahmini olarak bulmuştur. Çağret'e ait söz konusu rakam tarafımızdan da kabul edilmiştir (Çağret, 2018:81).

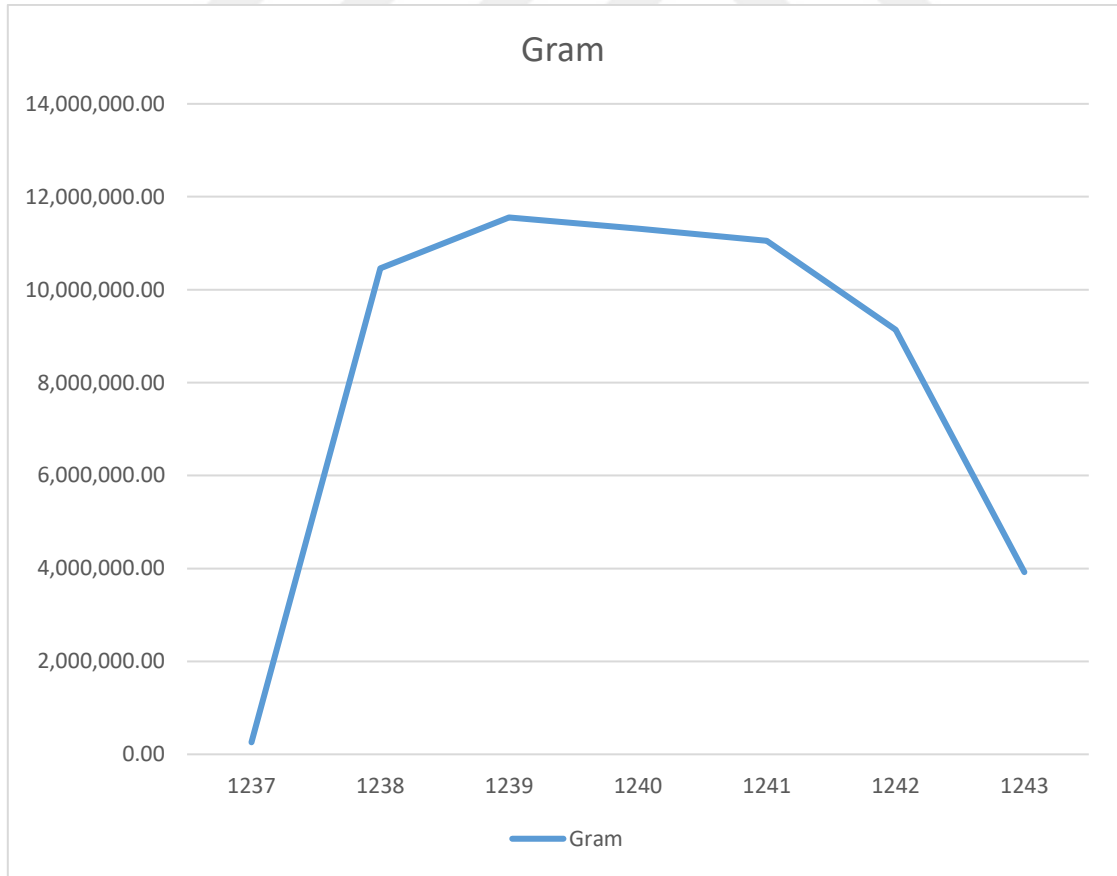
TABLO-IV Hicrî 1237-1243 Yılları Arasında Basılan Altınlardan Elde Edilen Gelir (Kuruş)	
Rûmî Altını	442.926 ³
Adlî Altını	111.277.776,5
İstanbul Rub'iyesi	14.205
Zer-i Mahbub	78.346
Hayriye Altını	3.704.062
Genel Toplam	115.516.815,5

³ Rûmî basımına ait gelir belgede gösterilmemiştir. Ancak Hüseyin Çağret bu aya ait gelir rakamını diğer aylarla kıyaslayarak tahmini olarak bulmuştur. Çağret'e ait söz konusu rakam tarafımızdan da kabul edilmiştir (Çağret, 2018:81).

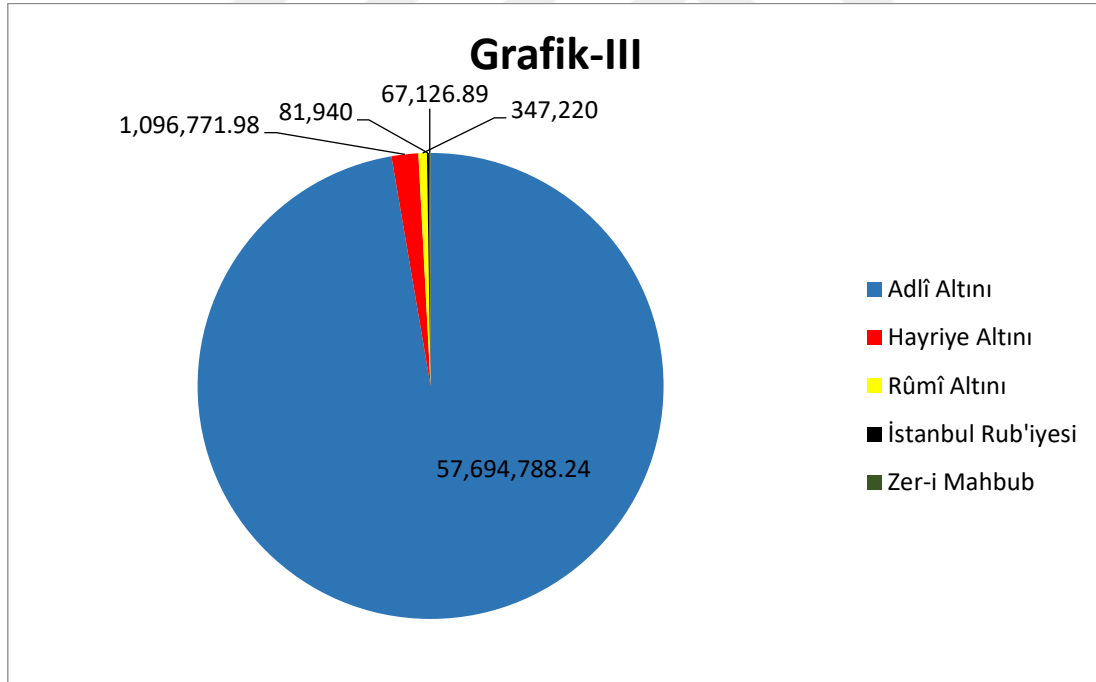
TABLO-V Sikkeler Olarak Basılan Adli Altının Gram Altın Olarak Karşılığı		
Tarih	Adet	Gram Altın
Hicri 1237	193.923	259.081,128
Hicri 1238	7.766.844	10.460.116,864
Hicri 1239	8.602.750	11.555.018,004
Hicri 1240	8.460.441	11.311.469,176
Hicri 1241	8.957.647	11.050.543,184
Hicri 1242	7.600.287	9.135.544,974
Hicri 1243	3.253.856	3.923.014,912
Genel Toplam	44.835.728	57.694.788,24

Grafik-II Adli Basımında Kullanılan Altının Gram Cinsinden Miktarı ve Yıllık Değişimi

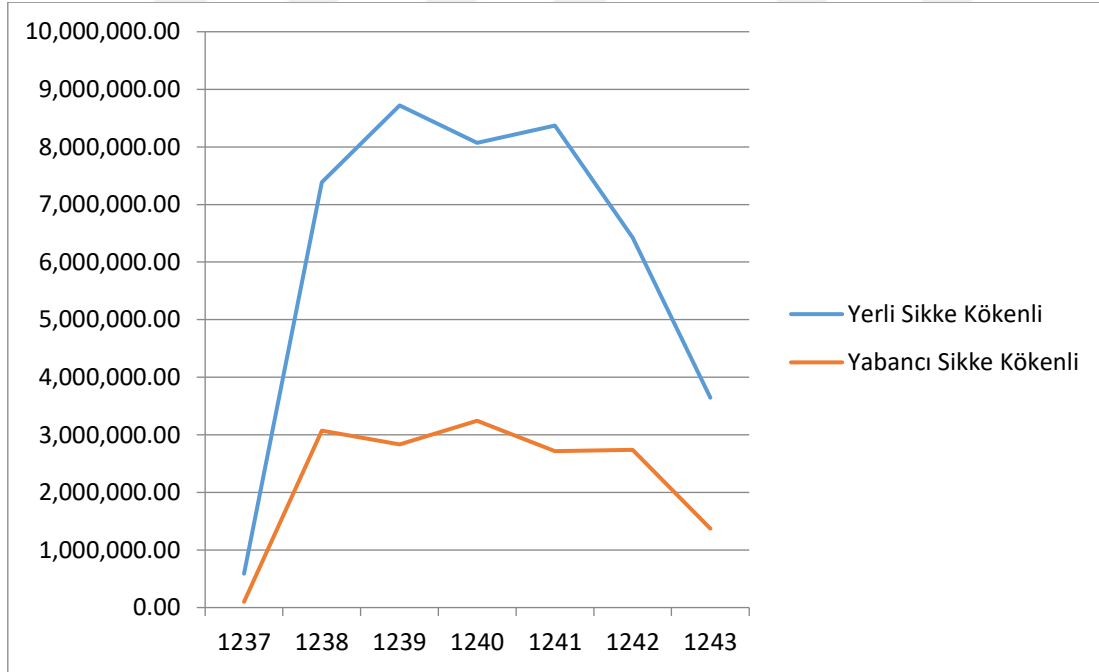
TABLO-VI Hicrî 1237-1243 Yılları Arasında Basılan Altın Sikkelerin Gram Altın Olarak Karşılığı		
	Adet	Gram Altın
Adlî Altını	44.835.728	57.694.788,24
Hayriye Altını	779.511	1.096.771,977
İstanbul Rub'iyesi	170.000	81.940
Rûmî Altını	90.000	347.220
Zer-i Mahbub	55.846	67.126,892
Genel Toplam		59.287.847,11

Grafik-III Hicrî 1237-1243 Yılları Arasında Basılan Altın Sikkelerin Gram Altın Olarak Dağılımı

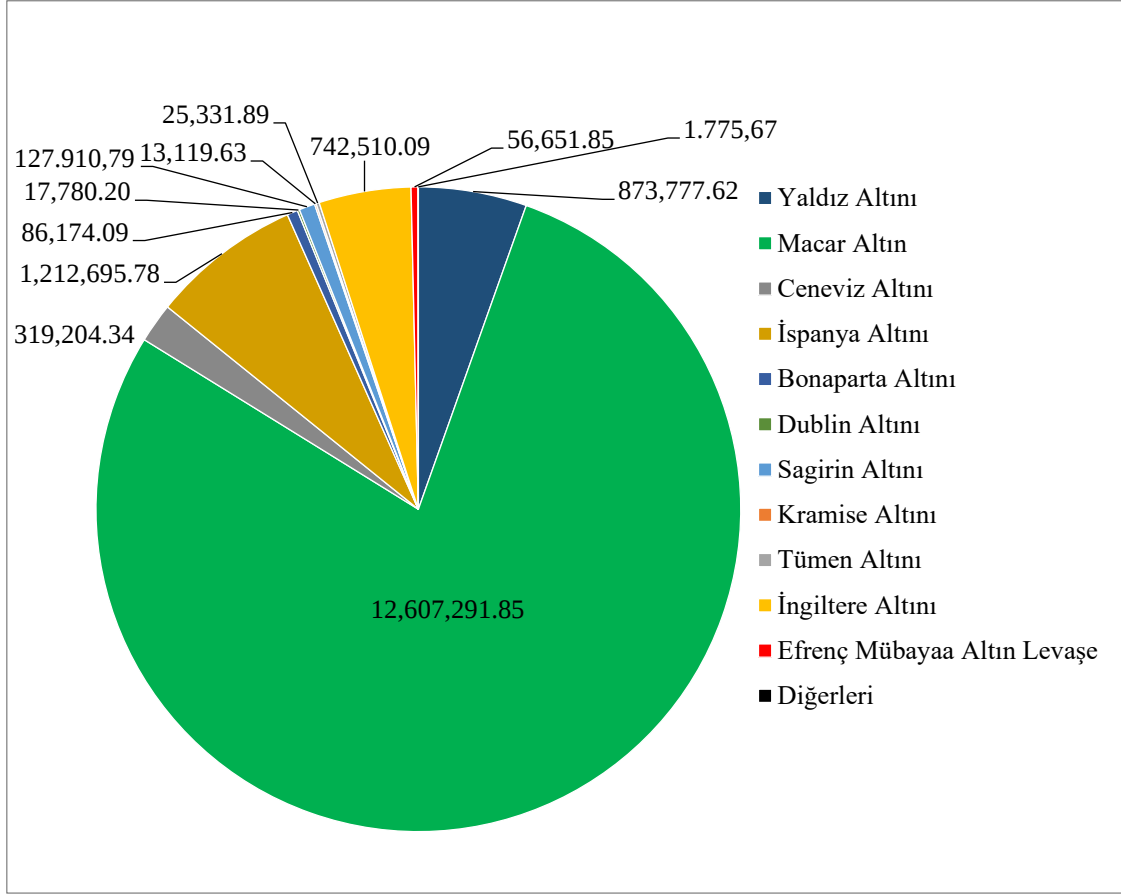
TABLO-VII Hicrî 1237-1243 Yılları Arasında Sikke Basımında Kullanılan Altının Menşei Bakımından Dağılımı			
Tarih	Yerli Sikke Kökenli (gram)	Yabancı Sikke Kökenli (gram)	Toplam (gram)
Hicri 1237	588.121,80	100.119,333	688.241,13
Hicri 1238	7.385.734,33	3.074.382,5325	10.460.116,864
Hicri 1239	8.720.537,51	2.834.480,49225	11.555.018,004
Hicri 1240	8.067.816,78	3.243.652,40212	11.311.469,176
Hicri 1241	8.369.901,65	2.717.718,43275	11.087.620,076
Hicri 1242	6.425.370,41	2.740.224,55743	9.165.594,974
Hicri 1243	3.646.140,80	1.373.646,09206	5.019.786,889
Genel Toplam	43.203.623,28	16.084.223,8421	59.287.847,11

Grafik-IV Yerli ve Yabancı Sikke Kökenlilerin Yıllık Dağılımı

TABLO-VIII Hicrî 1237-1243 Yılları Arasında Piyasadan Toplanılan Yabancı Paraların Gram Altın Olarak Miktarları	
Macar Altını	12.607.291,85
İspanya Altını	1.212.695,781
Yaldız Altını	873.777,616
İngiltere Altını	742.510,095
Ceneviz Altını	319.204,335
Sagirin Altını	127.910,794
Bonaparta Altını	86.174,094
Efreñç mübayaa altın levaşe	56.651,855
Tümen Altını	25.331,892
Dublin altını	17.780,209
Kramise Altını	13.119,636
Diğerleri	1.775,675
Genel Toplam	16.084.223,83

Grafik-V Hicrî 1237-1243 Yılları Arasında Piyasadan Toplanılan Yabancı Paraların Gram Altın Olarak Miktarları

KAYNAKÇA

A)- Cumhurbaşkanlığı Osmanlı Arşivi

Cevdet Darphane (C.DRB), nr. 6/279; 12/559; 31/1525; 57/2816; 63/3119.

Darbhane- i Âmire Evrakı – Muhasebe Kalemi (D.DRB. MH), 40/60; 259/58; 268/25; 272/56; 273/16; 278/58; 279/37; 281/9; 284/11; 281/26; 291/32; 300/15; 303/61; 309/47; 323/15; 326/51; 336/11; 367/38; 370/15; 372/22; 381/92; 385/85; 387/10; 391/15; 394/21; 396/43; 397/75; 397/86; 400/76.

Darphane, Hatt- ı Hümayûn (D.DRB. HAT), 16/49; 19/11.

Hatt-ı Hümayûn (HAT), 564/27648; 564/27651; 564/27652; 564/27653; 564/27699; 565/27728; 566/27791-A; 566/27791; 567/27822; 567/27820; 844/37912; 1275 /49507-B; 1275/49507.

Mektubî Kalemi (A.MKT), 1659/37; 1660/13; A.MKT, 1673/32; A.MKT, 1753/80.

B)-Literatür

“Altın” (2004), *AnaBritannica* (C. I, ss.512-514), Ana Yayıncılık: İstanbul.

Ahmed Lütü Efendi (1999), *Vak'anivis Ahmet Lütü Efendi Tarihi*, yay. Ahmet Hezarfen, cilt I, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul.

Ahmet Cevdet Paşa (1301), *Târîh-i Cevdet*, İstanbul.

Alıç, Ali (1985), “*Dünyada ve Türkiye’de Altın*,” Maliye ve Gümrük Bakanlığı Araştırma, Planlama ve Koordinasyon Kurulu Yayını, Ankara.

Artuk, İbrahim (1988), “**Adli Altın**” Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, (C. 1, ss.389), Türkiye Diyanet Vakfı: İstanbul.

Aysan, Fatmanur (2013), “*II. Mahmud Döneminde Dersaadette Bir Ailenin Muhallefatı: Düzoğulları*,” Yüksek Lisans, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İstanbul Araştırmaları Anabilim Dalı, İstanbul.

- Bernstein, Peter Lewyn (2008), “*Altının Gücü*,” Scala Yayıncılık: İstanbul.
- Beydilli, Kemal (2003), “**Mahmud II**” Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, (C. 27, ss.352-375), Türkiye Diyanet Vakfı, Ankara.
- Bölükbaşı, Ömerül Faruk (2016), “1788-1825 (Hicri 1203-1240) Dönemine Ait Bir İcmâl Defterine Göre Darphanenin Maden Temin ve Sikke Darp Faaliyeti, ” *Uluslararası Tarih Araştırmaları Dergisi* Sayı 1, s. 92-119, İstanbul.
- Bölükbaşı, Ömerül Faruk (2013), “*XVIII. Yüzyılın İkinci Yarısında Darphâne -i Âmire*,” İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları: İstanbul.
- Cabi Ömer Efendi (2003), “*Câbî Târîhi, I,II, (Tarih-i Sultan Selâm-i Sâlis ve Mahmûd-ı Sâni)*”, Tahlil ve Tenkidli Metin, haz. Mehmet Ali Beyhan, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara.
- Çağret, Hüseyin (2018), “*Sultan II. Mahmud Döneminde Rûmî Altını Darbı*,” Yüksek Lisans, Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Anabilim Dalı, Bilecik.
- Çelik, Yüksel (2010), “Nizâm, İntizâm ve Tanzîmât Mihverinde Bir Padişah Portresi Mahmûd-ı Sâni,” Çoşkun Yılmaz (Ed.); *II. Mahmud Yeniden Yapılanma Sürecinde İstanbul*, Atm Ltd. Şti, İstanbul, ss.21-48.
- Çelik, Yüksel (2013), “*Şeyhü'l-Vüzerâ Koca Hüsrev Paşa, II. Mahmud Devrinin Perde Arkası*,” Türk Tarih Kurumu Yayınları: İstanbul.
- Genç, Mehmet (2013), “*Osmanlı İmparatorluğunda Devlet ve Ekonomi*,” Ötüken Neşriyat: İstanbul.
- Genç, Mehmet (2013), “**Yed-i Vâhid**” Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, (C. 43, ss.378-383), Türkiye Diyanet Vakfı, Ankara.
- Hasan Ferid (1330), “*Nukud ve İtibari Mâli*,” Hukuk Matbaası, İstanbul.
- İsmail Galip (1307), “*Takvim-i Meskûkât-ı Osmaniyye*,” İstanbul.
- İnalcık, Halil (1996), “**Filori**” Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, (C. 13, ss.106), Türkiye Diyanet Vakfı, Ankara.

Quataert, Donald (2017), “Islahatlar Devri 1812-1814,” Halil İnalcık, Donald Quatert (Ed.); *Osmanlı İmparatorluğunun Ekonomik ve Sosyal Tarihi 1600-1914*, 3. Baskı, (C.II), Eren Yayıncılık, İstanbul, ss.943-946.

Jorga, Nicolae (2012), “*Osmanlı İmparatorluğu Tarihi*,” (C.V, ss. 212), Yeditepe Yayınevi: İstanbul.

Kaplan, Kemal (2004), “*Türkiye’de Kuyumculuk ve Altın*,” İstanbul Ticaret Odası Yayınları: İstanbul.

Kolerkılıç, Ekrem (1958), “*Osmanlı İmparatorluğunda Para*,” Doğu Ltd. Şirketi Matbaası: Ankara.

MTA (Maden Tetkik ve Arama Müdürlüğü) (2016), *Türkiye’de ve Dünyada Altın*, MTA Yayınları, Ankara, No: 139.

Özcan, Mert (1991), “**Ayan**” Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, (C. 4, ss.195-198), Türkiye Diyanet Vakfı: İstanbul.

Ortaylı, İlber (2016), “*İmparatorluğun En Uzun Yüzyılı*,” Timaş Yayınları: İstanbul.

Özkaya, Yücel (2014), “*Osmanlı İmparatorluğu’nda Âyânlık*,” Türk Tarih Kurumu, Gazi Yayıncılık, Ankara.

Ölçer, Cüneyt (1970), “*Sultan II. Mahmud Zamanında Darp Edilen Osmanlı Madeni Paraları*,” İstanbul.

Pamuk, Şevket (2016), “*Osmanlı Ekonomisi ve Kurumları*,” Seçme Eserler I, Türkiye İş Bankası Yayınları: İstanbul.

Pamuk, Şevket (2017), “*Osmanlı İmparatorluğu’nda Paranın Tarihi*,” Türkiye İş Bankası Yayınları: İstanbul.

Pamuk, Şevket (1994), “*Osmanlı Ekonomisinde Bağımlılık ve Büyüme (1820-1913)*,” Tarih Vakfı Yurt Yayınları: İstanbul.

Pere, Nuri (1968), “*Osmanlılarda Madeni Paralar*,” Yapı Kredi Yayınları: İstanbul.

Sahhâflar Şeyhi-zade Seyyid Mehmed Esad Efendi (2000), *Vak'ânivis Es'ad Efendi Tarihi, (Bahir Efendi'nin Zeyl ve İlaveleriyle) 1237-1241/1821-1826*, haz. Ziya Yılmaz, Osmanlı Araştırmaları Vakfı Yayınları: İstanbul.

Sahillioğlu, Halil (1989), “**Altın**” Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, (C. 2, ss. 532-536), Türkiye Diyanet Vakfı: İstanbul.

Sahillioğlu, Halil (1994), “**Dinar**” Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, (C. 9, ss. 352-355), Türkiye Diyanet Vakfı: İstanbul.

Sahillioğlu, Halil (1958), “*Kuruluştan XVII. Asrın Sonlarına Kadar Osmanlı Para Tarihi Üzerine Bir Deneme*,” Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul.

Sivrioğlu, Ulaş Töre (2014), “Ortaçağ İslam Sikkelerinde Hellen Roma Bizans Etkisi”, Akademik Tarih ve Düşünce Dergisi, S:2, ss.6-8.

Tekin, Oğuz (2009), “**Sikke**” Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, (C. 37, ss. 179-184), Türkiye Diyanet Vakfı: İstanbul.

Tızlak, Fahrettin (1997), “*Osmanlı Döneminde Keban-Ergani Yöresinde Madencilik (1775-1850)*”, Türk Tarih Kurumu Yayınları: Ankara.

Topçu, Ayhan (2010), “*Altın Fiyatlarını Etkileyen Faktörler*,” Sermaye Piyasası Kurulu Araştırma Raporu, Ankara.

EK:1

Sultan II. Mahmud

Ön yüzünde: Ortasında Tuğra,

Etrafında: geniş nakışlı gül dalı motifi

Arka yüzünde: Ortasında duribe fi Kostantiniye 1223

Etrafında: geniş nakışlı gül dalı motifi

Yapı Kredi Kültür Sanat, Atık Rûmî Altını, Envanter No: 5970

EK:2

Sultan II. Mahmud

Ön yüzünde: Ortasında Adlî Tuğra,

Arka yüzünde: Duribe fi Darülhilâfete el Aliye 1223

Yapı Kredi Kültür Sanat, Cedid Adlî Altını, Envanter No: 6114

EK:3

Sultan II. Mahmud

Ön yüzünde: Ortasında Adlî Tuğra

Arka yüzünde: Duribe fi Konstantiniye el Mahrusa 1223

Yapı Kredi Kültür Sanat, Adlî Altının Bir Türü(Darülhilafe Altını) Envanter No: 6053

EK:4

Sultan II. Mahmud

Ön yüz: Sultan-ül berreyn ve hakan-ül bahreyn es-Sultan ibni Sultan

Arka yüz: Ortada Tuğra, sağında lale motifi, duribe fi Kostantiniye 1223

Yapı Kredi Kültür Sanat; Zer-i Mahbub, Env. No: 6090

EK:5

Sultan II. Mahmud

Ön yüzünde: Adli Tuğra

Çevresinde: Sultan Selâtin- i Zaman

Arka yüzünde: Ortada: Duribe fi Edirne 1223

Etrafında: Gazi Mahmud Han

Yapı Kredi Kültür Sanat, Çifte Hayriye, Env No: 5934

2

4

Handwritten text in Ottoman Turkish, likely a financial account or ledger, with columns of numbers and descriptive entries. The text is written in a cursive script (Kalemi).

D.D.R.B. MH 291/32

Darbhane- i Âmire Evrakı – Muhasebe Kalemi (D.DRB. MH 291/32)

Hicri-1238 yılı Zilkade Ayında Adlî Altını Darbını Gösteren Hesap Pusulası

2

Darbhane- i Âmire Evrakı – Muhasebe Kalemi (D.DRB. MH 303/61)
Hicri-1239 yılı Safer Ayında Adlî Altını Darbını Gösteren Hesap Pusulası

ÖZGEÇMİŞ

Serkan Kol, 25.06.1993 yılı Trabzon Araklı doğumludur. İlk, orta ve lise eğitimini Trabzon’da tamamladıktan sonra 2013 yılında Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi, Fen ve Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü’ne girdi. 2017 yılında lisans eğitimini bitirdikten sonra aynı üniversitede yüksek lisans eğitimine başladı. Doç. Dr. Ömerül Faruk Bölükbaşı’nın danışmanlığında hazırladığı “Sultan II. Mahmud Döneminde Adlî Altını Darbı 1822-1827” başlıklı yüksek lisans tezini 2020 yılında tamamladı.

